

KUR'ÂN'A GÖRE
NEFS RABB HAKK ALLAH

İsmail Dinçer

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / 5
SORUP ARAŞTIRMAK / 9
NEFS NEDİR / 27
RABB NEDİR / 66
HAKK NEDİR / 98
ALLAH NEDİR / 135
SON DEĞERLENDİRME / 206

ÖNSÖZ

Bu kitabımızda, “Nefs, Rabb, Hakk, Allah nedir?” hakikatini anlamaya çalışacağız.

Bu kavramların ne anlamda ifade edildiğini araştıracağız.

Bu kavramların vücûdlar boyutunda karşılığını bulmaya çalışacağız.

Yâni bizim bedenimizin; “Nefs boyutu, Rabb boyutu, Hakk boyutu, Allah boyutu neresidir?” anlamaya çalışacağız.

Bu kavramlar toplumda ne anlamda kullanılıyor, Kur’ân’da ise ne anlamda ifade ediliyor, araştıracağız, anlamaya çalışacağız.

Kavramları gerçek anlamlarına göre ifade etmek çok önemlidir.

Kur’ân’da geçen birçok kelimeyi gerçek anlamlarına göre mi ifade ediyoruz?

Yoksa anlamları başka anlamlara değiştirilmiş şekliyle mi kullanıyoruz?

Bir metinde vurgulanmak istenen hakikati, metinde geçen kelimelerin gerçek anlamlarına göre okursak, verilmek istenen mesajı yakalarız.

Yoksa, metinden sunulan mesajı anlayamayız ve bambaşka anlamlara dönüştürürüz.

Bunun için, düşünmek, araştırmak, sorgulamak, derinlemesine bakmak, hikmetlere erişmek çok önemlidir.

İlâhi metinler, varlığın varoluş hakikatini sunar.

Var edenin ne olduğunu anlaşılmasının ilmî bilgilerini sunar.

İnsan beyni düşünmek, sorgulamak, anlamak için yaratılmıştır.

İnsan beyni, gördüğünün ne olduğunu anlamak için yaratılmıştır.

Onun için bebeklerin gözleri net görmeye başladığında, heyecan içinde bakar ve anne babasına “bu ne?” diye sorar.

Bu insan beyninin yaratılış fitratıdır.

Beynin yaratılış fitratı, en net şekliyle, beyni bâtil bilgilerle hiç kirlenmemiş bebeklerde görülür.

İnsan, gördüğünü anlamak için derinlemesine bakmalı, varlığın, olayların dış yüzünde kalmamalıdır.

İnsan, mutlaka ifade ettiği kavramların asli anlamlarını araştırmalıdır.

Kavramların ne anlama geldiğini bilmeden konuşmak, kişiyi hakikatlerden uzaklaştırır.

Birilerinden duyduk böyleymiş zihniyeti hiç doğru değildir.

Kimden bir kelime duyarsak duyalım, asli anlamı nedir araştırmalıyız.

Bu kitabımızda “Nefs-Rabb-Hakk-Allah” kelimelerinin ne anlamda ifade edildiğini Kur’ânî anlamda araştıracağız.

Toplumda bu dört kavramı da taşıdığı anlamlara göre ifade edip etmediğimizi anlamaya çalışacağız.

Toplumda hep anlatılan; nefis kötüdür, nefis şeytandır, nefis sizin düşmanınızdır gibi bilgilerin doğru olup olmadığını anlamaya çalışacağız.

İnanç gruplarında hep şöyle öğretiler:

Nefs, Allah’ın düşmanıdır...

Nefs, şeytandır, hatta şeytandan bile tehlikelidir...

Nefs aşığılanmalıdır...

Nefis, terbiye edilmelidir...

Nefis, firavundur...

Nefs, tüm kötülüğün kaynağıdır...

Kadın nefistir...

Kadın şeytandır...

Hep böyle anlattılar, hep böyle öğrettiler.

Ve hâlâ böyle anlatılmakta, böyle öğretilmektedir.

Böyle anlatılınca çocuklarımız nefis hakikatini öğrenmekten uzaklaşıyor.

İçlerine korku, kin, nefret gibi duygular ekiliyor.

Hakikati anlamaya engel olan; korku, nefret, kin, yargılama, öteleme, kendini büyük görme, başkasını hor görme, duygu ve düşünceleridir.

Yeni yetişen çocuklarımızın beyinlerine böyle bilgiler ekildiğinde, çocuklarımız hakikatleri anlamaktan uzaklaşırlar.

İşte bu kitabımızda Kur'ânî anlamda "Nefs nedir?" hakikatini ayrıntılı bir şekilde araştıracağız.

Ayrıca toplumda geçen "Rabb" kelimesinin ne anlama geldiğini araştıracağız.

Toplumda, Rabb Allah demektir, Hakk Allah demektir diye bilinir.

Rabb, Hakk, Allah kelimeleri aynı anlamda mı kullanılır? Araştıracğıız.

Korkuyla sarılmış bir beyin, kelimelerin asli anlamlarını araştırmaktan, hakikati anlamaktan uzaklaşır.

Çocukken beyinlerimize sokulan; Allah korkusu, cehennem korkusu, şeytan korkusu, cin korkusu sağlıklı düşünmemizi engeller.

İnanç gruplarında beyinlere, Allah korkusu ve cehennem korkusu daha fazla işlendiğinden dolayı, hakikati anlamaktan uzaklaştırıldık.

Kelimelerin anlamları çok önemlidir.

Kelimelerin gerçek anlamlarını araştırabilmek, korkulardan kurtulmakla mümkündür.

Beyinlerimize ekilen korkular, beynimizin aslına uygun çalışmasını baskıladı.

Beynimiz; bakmak, anlamaya çalışmak, düşünmek, tefekür etmek, keşfetmek kabiliyeti taşır bir şekilde yaratıldı.

Çocukken beyinlere ekilen korkular, beynimizin anlamaya çalışma kabiliyetini baskıladı.

İşte bu kitabımızda bu konuları araştıracağız.

Nefs, Rabb, Hakk, Allah kelimelerinin taşıdıkları anlamları yakalamaya çalışacağız.

Bilmeden hatamız olursa affola.

Hatamızı ilmî olarak gösteren kimseye, en içten saygılarımızı sunarız.

İsmail Dinçer

SORUP ARAŞTIRMAK

Soru sormak, anlamanın kapısını açar.

Soru sormak ilmin kapılarını tıkladır.

Soru sormak, öğrenme duygusunun göstergesidir.

Samimi olarak öğrenmek için her türlü soru sormak câizdir.

Varlığın yaratılışı ile ilgili soru sorup araştıran bir kimse, muhakkak ki varoluşun ve var edenin hakikatlerine erişecektir.

Hazreti Muhammed'in soru sorma konusunda çok güzel sözü vardır; "İlim hazinedir. Anahtarı sual sormaktır. Sual sorun ki, Allahü teâlâ sizlere merhamet etsin. Çünkü sual sormakla dört kişi mükâfat alır: Soran, cevap veren, dinleyen ve bunları seven." (Ebu Nuaym)

Beyinlerimizin yaratılış fitratı; sorup araştırmak, düşünmek, gerçeği anlamaya çalışmaktır.

Oysa inanç gruplarında soru soranlar pek hoş karşılanmaz.

Soru sormak dinden çıkmak sayılır.

Çocukken, daha çok korkulara dayalı bir din anlayışı içinde büyütüldük.

Düşünmeye, sorgulamaya adeta yasaklandık.

Korku, beynin çalışmasını engelleyen bir duygudur.

Korku; varlığı anlamak için bakmamızı, hikmetler üzere bakmamızı engelleyen bir duygudur.

Korku, sorup araştırmanın önündeki en büyük engeldir.

Çocukluk döneminde hep korkularla büyütüldük.

Cin korkusu, şeytan korkusu, hortlak korkusu, görünmeyen varlıklar korkusu, musallatlar korkusu ile büyütüldük.

Çocukken beyinlerimize hep Allah korkusu işlendi.

Çocukken beyinlerimize, Allah'ın rahmet dolu, sevgi dolu olduğu yerine, korkuya dayalı bir yaratıcı olduğu iması, Allah'ı ve O'nun hakikatlerini anlamaktan bizleri uzaklaştırdı.

Yakan, maymun eden, taş eden, azap veren bir Allah tasviri, korku duygusunu getirdi.

Böylece din; anlaşılması gereken bir alan olmaktan çıkıp, sadece cehenneme gitmemek için yapılan, ibadetlere dayalı bir alan olarak sunuldu.

Dinin gerçeğini anlamaktan uzaklaşan bizler, Allah'ı anlamaktan uzaklaştık.

Cehennem korkusu ön planda oldu.

Oysa Kur'ân, düşünen, akleden, şahit olan, Sâlih insan olma durumunu sunuyordu.

Çocukken, anne babamıza; "neden namaz kılıyoruz, neden oruç tutuyoruz" gibi sorulara cevap; "Allah böyle emretti, sorma yap" sözleri bizi anlamaktan, düşünmekten, hikmetlere erişmekten uzaklaştırdı.

Çocukken hangimiz; "anne, baba Allah ne, Allah nerde, ben onu görebilir miyim?" diye sormadık ki.

Sorgulama ne kadar önemliydi.

Sorgulama, araştırma Kur'ân'ın en temel öğüdüydü.

"Soru sorma dinden çıkarsın" diye korkutanlara cevabı, Kur'ân veriyordu; "korkma, sorgula, araştır, hakikati anla."

"Allah hakkında sorma, din hakkında sorma" diye korkuttular.

Oysa Kur'ân; "Allah'a şahit olun, Allah'ı layığıyla idrak edin" diye bildiriyordu.

Korku, anlamayı engelleyen duyguydu.

Oysa düşünmenin, anlamının yolu sormaktan geçer.

Kur'ân'da onlarca; "yeselune" sorarlar, araştırmalar âyetleri vardır.

Öğrenmenin yolu soru sormaktan geçer.

Anlamının yolu soru sormaktan geçer.

Tanımak, anlamak, idrak etmek için soru sormak gerekir.

Çocuk küçük yaşta, gördüğü nesnelere öğrenmek için "Anne bu ne, baba bu ne" diye sorular sorar.

İnsan, eşyanın hakikatine erişmek için soru sorar, araştırır.

İnsan, varoluşu ve var edeni anlamak için, soru sorup araştırmalıdır.

"Yeselune ke-sana sorarlar" Bakara Sûresi 189-215-217-219-220-222-273

Nisa Sûresi 32: "Ve iselû Allah min fadli hi."

Ve iselû : Sormak, sorgulamak, isteyin, araştırın,
Allah min fadli hi : Allah, lütuf, hakikatleri, değer, o

Meâli: "Allah'ı ve O'nun hakikatlerini, değerlerini anlamak için sorup araştırın."

Âyette ne güzel belirtilmiştir.

Her zaman sorgulama, araştırma içinde olunmalıdır.

Hakikati anlamının yolu da budur.

En saf gönülle bakmak ve anlamak için sormak, araştırmak gerekir.

Sorup araştırmak, irfâniyeti, aydınlanmayı getirir.

Sormamak, araştırmamak ise, gafleti, karanlığı getirir.

Kur'ân'da onlarca âyette sorgulama tavsiye edilir, adeta emredilir.

A'râf Sûresi 163: "Veselhum anil karyetilletî."

Vesel hum : Sormak, sorgulamak, onlar,
An el karyeti elletî : Buldukları o yerlerde, makamlarda,

Meâli: "Onlar buldukları yerlerde hakikati anlamak için sorup araştırsınlar."

İnsan nerede olursa olsun, anlamak için sorup araştırmalıdır.

İbrâhîm Sûresi 34: "Ve âtâkum min kulli mâ seeltumû hû."

Ve âtâ kum : Verdi, sundu, size,
Min kulli : Hepsi, tümü, bütün her şey, bütün varlık,
Mâ seeltumû hû : Sorduğunuz, aradığınız, istediğiniz şey,

Meâli: "Bütün varlıkta, soru sorup aradığınız hakikatlerin cevabı vardır."

Aradığımız tüm soruların cevabı, varlık kitâbında vardır.

Yeter ki insan yönünü varlığa döndürsün.

Korkusuzca, yargısız baksın, araştırsın.

Mü'minûn Sûresi 113: "Fe eselil âddîn."

Fe isel : Artık, sor, araştı, iste,
El âddîn : Adet, sayan, miktar, yıl, kaç yıl, yaşamın yılı,

Meâli: "Artık kaç yıl yaşarsanız yaşayın hakikatleri sorup araştırın."

Âyette ne güzel belirtilmiş, bir ömür sormaktan araştırmaktan vazgeçmemeliyiz.

İnsan soru sorarken bir edep içinde sormalı, yargılamak için, eksik gedik aramak için, bilmişlik taslamak için asla sorgulamamalıyız.

Bakara Sûresi 273: "Lâ yeselûnen nâse ilhâfâ."

Lâ yeselûne el nâs : Yok, sormak, istemek, aramak, insanlar,
İlhâfâ : Rahatsız ederek, bilmiş bir halde, kendini
bilmez, gizli,

Meâli: “İnsanları rahatsız edecek şekilde, bilmişlik taslayıp soru sormayın.”

Ne güzel belirtilmiş, bilmişlik içinde olmayın.

İnsanlara soru sorarken, onlarda eksik arama niyetiyle soru sormayın.

İnsanları tartmak için soru sormayın.

İnsanlara bilmiyormuş muamelesi yapmayın.

Kendinizi de biliyorum sanarak, bilgiçlik taslamak için sormayın.

Bildim dediğiniz şeyi bilmiyor olabilirsiniz.

Karşınızdaki kimse sizden daha ilimsel biliyor olabilir.

Tevâzu, tenezzül içinde araştırın.

Kur’ân’ın bu öğütleri muhteşemdir.

Merak, öğrenme isteği, tanıma isteği, iletişim kurma isteğidir.

Bir şeyi öğrenmek için soru sorulur.

Sorular sayesinde görünen varlığın oluşumunu, şekillenmesini, tanımını, ne işe yaradığını anlarız.

Sorular sayesinde, düşünmeye, araştırmaya, anlamaya kapılar açarız.

Sorular sayesinde, bir olayın iç yüzünü öğrenmeye kapılar açarız.

Bilmediğiniz bir şeyi anlamak için sorular sorulur.

Ama korku, sorgulamanın, anlamanın önündeki en büyük engeldir.

Hakikati anlamanın yolu korkulardan kurtulmaktır.

Korkuyla sarılı bir beyin, tefekkür içinde olamaz.
Korkuyla sarılı bir beyin, hakikati araştırmaktan uzaklaşır.
Korkuyla sarılı bir beyin, Allah hakikati nedir bilemez.
Korkuyla sarılı bir beyin, korkutulan alana kilitlenir.
Saf düşünceye erişemez.
Çocukken beyinlerimize Allah adına, din adına nice korku ekildi.

Çocukken Allah korkusu ile büyütüldük.

Allah çarpar...

Allah taş eder...

Allah cehennemde yakar...

Allah aşağılık maymunlar yapar...

Allah rezil rüsva eder...

Allah gökten başına yıldırım atar...

Allah intikam alır...

Allah yerle yeksan eder...

Allah öldürür...

Allah kahreder...

Allah belanı verir...

Allah cezanı verir...

Allah kör eder, sağır eder, Allah hor hâkir yapar...

Cehennemde yanarsın...

Şeytan çarpar...

Cinler çarpar...

Hep böyle sözlerle büyütüldük.

Korkutulduk.

Saf düşünmenin duygusunu kapadık.

Beyinlerimize korku verilerek, hakikatleri düşünmekten uzaklaştırıldık.

Kelimelerin asli anlamları nedir diye sorgulamaktan uzaklaştırıldık.

Sorguladığımızda; “dinden çıkarsın, kâfir olursun, cehennemde yanarsın” sözleriyle korkular saldılar.

Düşünmeyi, araştırmayı dinden çıkmak saydılar.

Oysa sormadan, düşünmeden, araştırmadan dinin hakikati öğrenilebilir mi?

Sormadan, düşünmeden, Allah hakikatinin ne olup olmadığı öğrenilebilir mi?

Amaç yaratılışı bilmektir.

Amaç yaratıcının ne olduğunu bilmektir.

Bunun için sormak, araştırmak gerekiyordu.

Dinden çıkarsın, kâfir olursun diye verilen korkularla düşünmekten, araştırmaktan uzaklaştırıldık.

Dinin hakikatinin ne olup olmadığını layıkıyla bilemedik.

Dini, inancımızla karıştırdık.

Din, varlığın yaratılış yasaları idi, yönümüzü varlığın ilâhi oluş ve işleyiş yasalarına döndüremedik.

Korkulara düşürüldük, hakikati araştırmayı günah sandık.

Allah korkusu beyinlerimize ekildi.

Bu korku “Nefs-Rabb-Hakk-Allah” hakikatini ve nice hakikatleri anlamamıza perde oldu.

Peki, Allah’tan korkmalı mıyız?

Allah’tan kimler korkar?

Allah sevgisi mi, Allah korkusu mu?

Kur’ân muhteşem cevaplar veriyor.

Haşr Sûresi 13:

لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِّنَ اللَّهِ ذَلِكَ
بِأَنَّهٗمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

Le entum eşeddu rehbeten fî sudûrihim minAllahi, zâlike
bi ennehum kavmun lâ yefkahûn

Le entum eşeddu	: Elbette, siz, sizden, şiddetli, daha fazla,
Rehbeten	: Korku, yılmak, çekinmek, titremek,
Fî sudûri-him min Allah	: Kâlblerinde, gönüllerinde, içlerinde, Allah'a karşı,
Zâlike bi enne hum	: İşte, bu, oldu, onlar,
Kavmun	: Kimseler, insanlar, topluluklar,
Lâ yefkahûne	: Yok, anlamak, idrak, bilmek, anlayamayan,

Meâli: “Elbette sizlerden; içlerinde Allah’a karşı şiddetli bir korku taşıyanlar, işte onlar Allah’ı anlayamayan kimselerdir.”

Evet, âyet bizlere muhteşem bir bilgi sunuyor: “İçlerinde Allah’a karşı şiddetli bir korku taşıyanlar, işte onlar Allah’ı anlayamayan kimselerdir.”

Demek ki hakikati anlayamayan kimselerin içlerindeki taşıdıkları korkular, hakikati araştırmaya engel olmuştur.

Allah korkusu ile büyütülen bizlere hep; “sorgulama, araştırma, sadece inan, yoksa cehennemde yanarsın” telkinleri edildi.

Hep bizleri Allah korkusuyla büyüttüler.

Allah azabından bahsettiler.

Dini anlatanlar da Kur’ân’da, Allah’tan korkun âyetleri vardır diyerek bizlere hep Allah korkusundan bahsettiler.

Kur’ân’da “İttekû Allah” âyetlerini, Allah’tan korkun diye meâl ettiler.

İttekû, takva kelimesinden geliyordu.

“Takva nedir?” düşünmedik, araştırmadık, böyle olunca da takvanın ne olduğunu anlayamadık.

Oysa takva; fenalardan sakınmak, Allah’a ortak koşmak anlamıyla meâl daha uygun düşer.

Oysa takva; Allah’ı layığıyla anlamak, O’na şâhit olmak ve O’na tam teslim olmaktı, anlayamadık.

Takva asla, Allah’tan korkmak değildir.

Haşr Sûresi bizlere; Allah’ı anlayamayan kimselerin korku içinde olduğunu belirtir.

Allah’ı layığıyla bilen ve her an Allah’a teslimiyet içinde yaşayan kişinin içinde, Allah korkusu olmaz, teslimiyet olur.

Allah’ı layığıyla bilen kişinin içinde her an Allah sevgisi vardır.

Gönlünde Allah sevgisi olan bir kimse, korkusuzca hakikatlere erişmek için sorup araştırır.

Korku mu hakikati araştırmaya kapı açar?

Yoksa, sevgi mi hakikati araştırmaya kapı açar?

Sevgi her türlü kapıyı açar.

Gönlünde Allah sevgisi olan kimse, korkuya, kaygıya, karamsarlığa düşmez.

Allah sevgisini içinde hisseden insan, zerre kadar kötülük içinde olmaz.,

Kötülük içinde olmayan kimsenin içinde de Allah korkusu olmaz.

Zaten kötülük içinde olan kişi Allah’ın adaletinden asla kaçamaz.

Zilzal Sûresi 7. ve 8. âyetler bizlere bu hakikati muhteşem bir şekilde açıklar.

7-

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

Fe men yamel miskâle zerretin hayren yereh

Fe men yamel	: Artık kim, ne yaptıysa, amel,
Miskâle zerretin	: Ağırılık, zerre kadar,
Hayren	: İyi, iyilik, bir hayır,
Yerâ hû	: Onu görür,

Meâli: “Kim, zerre kadar iyilik yaparsa onun karşılığını görür.”

8-

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Ve men yamel miskâle zerretin şerren yereh

Ve men yamel	: Kim, ne, yaptıysa,
Miskâle zerretin	: Ağırılık, zerre, zerre kadar,
Şerren	: Şer, kötülük,
Yerâ hû	: Onu görür,

Meâli: “Ve kim, zerre kadar kötülük yaparsa onun karşılığını görür.”

Evet, Allah’ın adaleti, iyilik yapana da kötülük yapana da ulaşır.

Kim birine iyilik yapmışsa Allah ona karşılık olarak, huzur, mutluluk, sevgi sunar.

Kim birine kötülük yapmışsa, işte o da, o yaptığıının karşılığını mutlaka bulur, hem de yaşadığı bu dünyada.

Zaten öyle kişiler; kavgacı, panik, stresli, dedikoducu, çıkarıcı halleriyle kendilerini yakarlar. İşte bu da Allah’ın adaletinin tecellisidir.

Allah âyetinde bizlere bunu açıklıyor.

Kim birine zerre kadar kötülük yaparsa, o mutlaka eninde sonunda bunun karşılığını bulur.

Allah tüm kâinatı sevgisinden yarattı.

Allah'ı idrak eden kişi o sevgiye ulaşır.

Ve her zaman o sevgi üzere hareket eder.

Allah sevgisini kulundan hiç eksik etmez.

Kişi kötülük yapsa da iyilik yapsa da Allah onun her an kâlbini attırır, her an ona nefes aldırıp verdirir.

Kur'ân'da birçok âyette; "Muhakkak ki varlığın sahibini bilip teslim olanlarda Allah sevgisi vardır" âyetleri vardır.

Kötülük içinde olanlarda da "Allah sevgisi yoktur."

İşte Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki, Allah'ı idrak edip teslimiyet içinde olanlar Allah'tan korkmaz.

Çünkü Allah sevgisine ulaşan insan artık Allah sevgisiyle yaşar, Allah korkusuyla değil.

Allah'ı idrak edemeyip hep kendi menfaatleri peşinde koşan ve hep kötülük peşinde olan kişilerde ise Allah korkusu vardır.

Amaç korkutmak mıdır?

Yoksa Allah'ın sevgisini, rahmetini hissettirmek midir?

Allah'tan kim korkar, Allah ile kim korkutur?

Allah'a sevgiyle mi yaklaşılır korkuyla mı?

Kur'ân'ın bu konuda âyetleri nedir?

Neml Sûresi 10: "Yâ Mûsâ lâ tehaf innî lâ yehâfu ledeyyel murselûn."

Yâ Mûsâ la tehaf : Ey Mûsâ, korkma, çekinme,

İnnî lâ yehâfu : Muhakkak ben, korku yok,

Ledeyye : Benim katımda, bana ait,

Murselûn : Resûller, mesaj, açığa çıkarıcı, hakikate ulaşanlar,

Meâli: “Yâ Mûsâ! Korkma, muhakkak ki Benim katımda hakikate ulaşanlara korku yoktur.”

Burada da belirtilen muhteşem hakikat; “her kim hakikatlere erişmişse onda korku yoktur.”

İşte önemli olan, hakikatleri anlayabilmek için düşünmek, araştırmaktır.

Âl-i İmrân Sûresi 175

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُونَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

İnnemâ zâlikumuş şeytânü yuhavvifu evliyâe hu fe lâ tehâfûhum ve hâfûni in kuntum muminîn

İnnemâ zalikum el şeytan : Ancak, sadece, fakat, böylece, şeytani haller,

Yuhavvifu : Korkutur, korkular salar,

Evliyâe hu : Dostlar, o, kendi,

Fe lâ tehâfû-hum : Artık, yok, korkmak, korkmayın, onlar,

Ve hâfû-ni : Korkmak, çekinmek, beni,

İn kuntum mü'minîn : Eğer, sizler, iseniz, mü'minler, inanan,

Meâli: “Şeytani hallerde olanlar ancak kendi dostlarını korkuturlar. Artık o hallerde olanların korkutmalarına kanmayın ve eğer inanlardan iseniz Beni anlamamaktan korkun.”

Burada da belirtilen muhteşem hakikat, korkuyu salanın şeytan olduğudur.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Zalimleşmiş her kişiye şeytan denilir.

Şeytanlaşmış kişiler, tertemiz beyinlere korkular salarlar. Korkularla sarılı beyin, sağlıklı düşünmekten uzaklaşır.

Âyette belirtildiği gibi, mü'min olanların ise, Allah korkusu yoktur, Allah'ı layıkıyla anlamama korkusu vardır.

Kur'ân'da birçok yerde, hakikatleri anlayamayanların korkular içinde oldukları bildirilir.

Hakikati anlayanların ise sevgi içinde oldukları bildirilir.

Bazı örnekler şöyledir:

Âl-i İmrân Sûresi 151: "Se nulkî fî kulûbillezîne keferûrube bimâ eşrakû billâhi mâ lem yunezzil bihî sultân ve me'vâhumun nâr ve bise mesvez zâlimîn."

Meâli: "Hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerin kâlblerinde, bizi anlayamadıklarından dolayı bir korku vardır. Sunulan hakikatler ile ilgili delillere ulaşmaları olmaz, yönedikleri şeylerle Allah'ın varlığının yanında kendilerine varlık isnat ederler ve onların bulunduğu yer ateştir ve zalimler için ne kötü bir hâldir."

Meryem Sûresi 96: "İnnellezîne âmenû ve amilus sâlihâti se yecalu lehumur rahmânu vuddâ."

Meâli: "Muhakkak ki iman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar, tüm varlığı nuruyla saranın sevgisi üzere hareket ederler."

Hacc Sûresi 38: "İnnAllahe yudâfiu anillezîne âmenû inAllahe lâ yuhıbbu kulle havvânin kefûr."

Meâli: "İman edenler muhakkak ki Allah'ın hakikatleriyle korunurlar. Muhakkak ki hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerin, kötü niyetli olanların tümünde ise Allah sevgisi yoktur."

Nahl Sûresi 23: "Muhakkak ki o kibirli kimselerde sevgi yoktur."

A'râf Sûresi 31: "Doğrusu o taşkınlık içinde olanlarda sevgi yoktur."

Enfâl Sûresi 58: "Muhakkak ki emanete hıyanet edenlerde Allah sevgisi yoktur."

Bakara Sûresi 112: "Bilakis kim yüzünü Allah'a döner, tüm varlığı ile teslim olursa ve o iyiliklerde olursa, artık onun karşılığı kendini vücûdlandırana ait olan hakikatlerdir ve onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak yoktur."

Bakara Sûresi 114: "İşte, ancak bir korku içinde olanlar o hakikatlere dâhil olamazlar, yaşamlarında bir kaybetmişlik vardır ve onlar sonunda acı sıkıntılardadırlar."

Mâide Sûresi 13: "Muhakkak ki iyilikler içinde olanlarda Allah sevgisi vardır."

Mâide Sûresi 42: "Muhakkak ki dosdoğru hareket eden kimselerde Allah sevgisi vardır."

Mâide Sûresi 64: "İkilik, bozgunculuk çıkaranlarda Allah sevgisi yoktur."

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki Allah'ı idrak edenlerin içinde korku olmuyor.

Hakikate ulaşanlarda korku olmuyor, onlarda Allah korkusu değil, Allah sevgisi oluyor.

Allah'ı idrak edenlerin içinde Allah sevgisi oluyor ve yaşamları hep sevgi içinde geçiyor.

Korku ise ancak ve ancak hakikatlere ulaşamayan kimse-lerin içinde oluyor ve o kişi içindeki şeytana teslim oluyor ve o şeytan da onu korkuttukça korkutuyor.

Ve o kişi de çevresini Allah ile din ile cehennem ile korkutuyor.

Allah'ı idrak edemeyen kişi hep korku içinde yaşıyor ve çevresine hep Allah korkusundan bahsediyor.

İşte o korkuyla yaşayan kişilerde;
Hep Allah korkusu, cehennem korkusu, Allah cezalandırır korkusu oluyor.

Çevresine zarar verme halleri oluyor.

Fâsıklık, ikilik içinde yaşıyor.

Dedikoducu, arkadan çekiştirici oluyor.

Hep kendi çıkarı üzere yaşıyor, çıkarı için zulüm ediyor.

İnancını, ibadetini bile kendi menfaati üzere yapıyor.

Allah'ı idrak edip, O'na teslim olan da ise korku değil sevgi oluyor.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki, korku Allah'ı idrak edemeyenlerde, hakikatleri anlayamayanlarda oluyor.

Allah nedir hakikatine ulaşmanın gönlüne ise sevgi ırmakları akıyor.

Ve kişi ne yaparsa yapsın hep sevgi içinde yapıyor.

Allah sevgisine ulaşan kişi hep Sâlih amel üzere yaşıyor, yâni iyi insan olabilme makamına ulaşıyor.

Ve iyi insan olan, tüm varlığı sevgi üzere kucaklayan Allah sevgisine ulaşıyor ve o sevgiyle yaşıyor.

Evet, anlıyoruz ki korku şeytana mahsustur, kötü hallerde olan kişilerde görülür.

Sevgi ise, Allah hakikatine ulaşanların yâni iyi insanların gönlünde olan Allah'a ait olan duygunun adıdır.

Meleklerle soruldu: Cennet nedir?

Cevap: Sevginin olduğu her yerdir.

Meleklerle soruldu: Cehennem nedir?

Cevap: Sevginin olmadığı kâlbittir.

Sevginin olmadığı kâlbte korku olur, korkunun olduğu yer cehennemdir.

Korkularla, karamsarlıklarla, umutsuzluklarla büyütülen her çocuk hakikatleri anlama yolunda sorgulamaktan, araştırmaktan uzaklaşıyor.

Korku, beynin çalışmasını engelleyen bir duygudur.

Korku; düşünmemizi, anlamamızı, şâhit olmamızı, engelleyen bir duygudur.

Ufacık bir çocukken tertemiz beyinlerimize korkular ekildi.

Gece korkudan yalnız yatamaz olduk, hemen anne babamızın yatağına koştuk.

Yalnız tuvalete gidemez olduk.

Hep ufacık beyinlerimize Allah korkusu, cehennem korkusu, cin, hortlak, şeytan korkusu işlendi.

Kur'ân meâllerini de beynimize işlenen bu korkulara dayalı olarak yaptık.

Ve gün geldi Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde anladık ki korkuyu veren şeytani hallerde olanlarmış.

Allah'ın anlaşılmasını istemeyenlermiş.

Anladık ki korkuyu veren şeytanmış.

Anladık ki korku, hakikatleri anlamaya engel oluyormuş.

Ve anladık ki korku, Allah'ı anlamaya engel oluyormuş.

Allah'ı anlamak ise korkudan kurtarıyormuş.

Allah'ın dostluğuna sığınan kimseye korku yoktur.

Yûnus Sûresi 62: "Muhakkak ki Allah'ı evliya edinenlere korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."

Evet, bilmeliyiz ki:

Kur'ân'ı anlamak, korkulardan arındırır.

Şahitlik mertebesine eren, korkulara, kaygılara düşmez.

Allah'a teslimiyet içinde olan, tevekkül içinde olan, hiçbir şeyden korkmaz.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki korku, beynin anlama, keşfetme duygusunu perdeliyor.

Küçücük beyinlere, Kur'ân kurslarında, din derslerinde, din adına korkular sunuluyor.

Güya aslı varmış gibi, cin anlatılıyor, hiç görmedikleri bir şeyi, duyumlara göre, yazılanlara göre anlatıyorlar.

Toplumda, cin diye anlatılan; yok ayakları tersmiş, saçları çok uzunmuş, başları büyükmüş, gözleri çok korkunçmuş, yüzleri karaymış, yok çarparmış gibi korku içeren bilgiler sunuluyor.

Kur'ân kurslarında ya da cemaatlerde, din adına ufacık çocuklara, hiç görmedikleri bir şeyi görmüş gibi anlatıp, çocukların beyinlerine bir ömür korku salınması ne kadar acıdır.

Ve o çocuklar artık korkularından dolayı, anne babasız tuvalete, diğer bir odaya gidemez oluyor.

Çocukların beyinlerine asılsız olan beyanlarla korkular salınıyor.

Ve korku, beynin düşünce sisteminin üstüne perde oluyor ve çocuk ilme dayalı düşünceden uzaklaşıyor.

Lütfen küçücük beyinleri zehirlemeyelim.

Korku, beynin düşünce sisteminin önünde en büyük engeldir.

Şeytanın, yâni kötülük, zulüm üreten sistemin beslediği tek şey korkudur.

Korku, kişiyi gerçekleri anlamaktan uzaklaştırır.

Allah hakikatini anlamak için korkudan arınmış bir beyin gereklidir.

Korkusuzca araştıran her kişi, hakikatleri en ince detayına kadar anlar.

Ama korku; düşünmenin, araştırmanın, anlamının önünde en büyük engeldir.

Çünkü korkuyla gelen beynin kimyasal salgılaması, düşünmeye perde olur.

İşte, öncelikle tertemiz beyinlerin, korkularla kirletilmesi gerekir.

Sonra da hurafelerle hakikatleri anlamaya perde edilmesi gerekir.

Yoksa, Allah hakikatini anlayamayız.

Ezanda günde 20 defa okunan eşhedü kelimesi; insanlığa sunulan, “tanıyın, anlayın şâhit olun” duyurusudur.

şimdi “Nefs, Rabb, Hakk, Allah nedir?” konularını dikkatlice inceleyelim.

NEFS NEDİR

İnsan, tenden ve candan oluşan bir varlıktır.

İnsan, tüm varlığın cemidir.

Hiç bir varlıktan üstün değildir.

Hiç bir varlıktan da düşük derece de değildir.

İnsan, kendini anlayacak bir kabiliyette yaratılmıştır.

İnsan, Nefs, Rabb, Hakk, Allah hakikatini kendi vücûd varlığında bulacaktır.

Allah'ı Allah'ın kendisiyle tanıyacak, O'na kendi vücûdunda ve varlığın kendinde şahit olacaktır.

Allah'ı tanımak için nefis kapısından girecek, Rabb şehrine erişecek, orada Hakk'ı görecek, Allah'a şahit olacaktır.

Ve bunların hepsinin Allah'a ait boyutlar olduğunu idrak edecektir.

İnsan vücûdu Allah'ın şehridir.

İnsan o şehirde, Nefs, Rabb, Hakk, Allah hakikatini aramalıdır.

Allah'a ait olan ilim, tüm sorularının cevabının olduğu yerdir.

İnsan, ilimle tanışmalı ve ilimden ayrılmadan hakikatleri aramalıdır.

İnsan, varlığı yayılmış Kur'ân bilmelidir.

Kendi vücûdunu toplanmış Kur'ân bilmelidir.

İnsan, aradığı hakikatlerin canlı kitap olan kendi bedeninde ve varlıkta olduğunu unutmamalıdır.

Varlıktaki her nitelik âyettir.

Varlığın sûret boyutu, yâni tenler boyutu sûrelerdir.

Varlığın işleyiş olayları yâni hadiseler, hadislerdir.

İnsanın aradığı tüm hakikatler, varlığın kendinde satır satır yazılıdır.

Okunacak kitâb da budur.

Şimdi, nefis konusunu Kur'ân açısından incelemeye çalışalım.

Kur'ân'da nefis kelimesi yaklaşık 300 yerde geçer.

Şimdi nefis konusunu dikkatlice inceleyelim

Ama önce inanç gruplarında, nefis hakkında anlatılan bilgileri inceleyelim.

İnanç gruplarında nefsi, hep kötülük üretir diye öğrettiler.

Meâllerde “nefsinizi öldürün” âyeti var dediler.

Böyle bir meâl tercümesi doğru olabilir mi? Bakara Sûresi 54

Hep, nefsi kötölemek, nefsi aşağılamak şart diye öğrettiler.

Nefsi her zaman, şeytandır diye öğrettiler.

Hatta bazı kayıtlarda yazılı olan; nefis şeytandan daha tehlikelidir, bilgilerini doğru kabul edip, orada burada anlattılar.

Nefsin gerçek anlamı yerine, nefse atılan iftiraları doğru kabul ettikleri için, nefis hakikatinin anlaşılmasının önünü kapadılar.

Nefis nedir?

Nefis toplumda ne anlamda anlaşılır?

Nefis niye bir düşman olarak gösterilir?

Nefsin Kur'ân açısından anlamı nedir?

“Tek nefisten yarattım” âyetinden işaret edilen incelik nedir?

Nefsi idrak etmek mi, nefse düşman olmak mı gerekir?

İnanç gruplarında hep şöyle anlatılır:

Nefsi her zaman aşağılamak gerekir.

Nefsi her zaman k t lemek gerekir.

Nefse zulmetmek gerekir.

Nefsi terbiye etmek gerekir.

Nefs firavundur.

Nefs Şeytandır.

Nefs Allah'ın düşmanıdır.

Nefs kötülüğün kaynağıdır.

Nefs kötülüğü emreder.

Bazı bilgiler de Őyledir:

Nefsinize zulmetmeyin.

Nefsini bilen kendini bilir.

Her nefis ölümü tadacaktır.

Nefsiniz sizin binek atınızdır, ona iyi bakın.

Nefs sizin öz varlığınızdır.

Bu tutarsızlıklar nereden geliyor olabilir?

Nefs ile ilgili bir alıntı Őyledir:

“İnsanın en büyük düşmanı nefsidir. Daha sonra kötü arkadaş ve Şeytan gelir. Kötü arkadaş ve Şeytan da nefse tesir ederek insana zarar vermeye çalışırlar. Onun için nefsin, emmarelikten temizlenmesi gerekir.  nk  nefis, k firdir, daima Allah  te l ya isyan etmek ister.

Şeytan, verdiği vesveseye insanın uymadığını görünce, bundan vazgeçer, başka bir vesvese verir.  limler, Şeytanı köpeğe benzetmiştir. Köpek kovalanınca ka ar ise de, başka taraftan yine gelir. Nefs-i emmare ise kaplan gibidir, saldırmadı ancak öldürmekle biter. Nefsimiz de ölünceye kadar yakamızı bırakmaz. Bunun için nefsi tanımak ve zararlarından korunmak gerekir.

İmam-ı Maverdi hazretleri buyuruyor ki: (Nefsin terbiyesi zaruridir. Hadis-i şerifte, (İnsanın en kuvvetli düşmanı nefsi-dir, sonra çoluk çocuğu gelir) buyuruldu.”

Hazreti Muhammed böyle bir şey söylemiş olabilir mi?

Hazreti Muhammed hiç, çoluk çocuk düşmandır diyebilir mi?

Gönlü merhamet dolu o güzel insan, hiç bunları söylemiş olabilir mi?

İşte inanç gruplarında genelde böyle öğretilir.

Nefsi tanımaktan çok, sanki nefs insanın en büyük düşmanı gibi öğretilir.

Hadis diyerek, merhamete uygun olmayan bilgiler, Hazreti Muhammed'e isnat edilir.

Bir başka alıntı da şöyledir:

Bu alıntı da Mesnevi'dendir.

Not: Mevlana'ya isnat edilen sözlerin Farscadan dilimize doğru çevrilip çevrilmediği düşünülmelidir.

Nefis ise, şeytanın insandaki sözcüsü durumundadır. Nefis, şeytandan gelen telkinlere hassas bir alıcıdır.

Mevlana'nın sözleri doğrultusunda, nefse şu şekilde bakabiliriz:

Nefis, bütün kötülüklerin anasıdır. Mevlana, bunu şöyle bir temsille anlatır:

“Biri annesini öldürür. ‘Niye anneni öldürdün?’ derler. ‘Zina yapıyordum’ cevabını verir. ‘Anneni öldüreceğine adamı öldürseydin’ dediklerinde şöyle der: ‘Her gün bir adam mı öldürmeliydim?’

“Ey insan! O kötü tabiatlı ana senin nefsendir ki, onun fesadı her tarafa yayılmıştır...”

“Nefis bir sihirbazdır. Onun vesveselerinde gizli bir sihir vardır.”

“Nefis, bir ejderhadır.” “Firavunda olan sende de vardır. Lâkin, senin ejderhan kuyuda mahpustur.” Yâni, her insanda Firavun olabilecek bir kabiliyet vardır. Nefis ejderhası serbest bırakılsa ve her istediği verilse, o insan bir Firavun olur. Bu cihetten baktığımızda Firavun, nefsin müşahhas bir örneğidir.

“Nefis, bir puttur. Öyle ki, diğer putlar da bu puttan doğmuşlardır.” Put kırmak çok kolaydır. Lâkin, nefsi kolay bir şey zannetmek büyük cehalettir. Nefsin suretini görmek isteyen san yedi kapılı cehennem tarifini oku. Yâni, Cenab-ı Hak tarafından cehenneme “Artık doldun mu?” denildiğinde, cehennem “daha yok mu?” (Kaf Sûresi 30) diyeceği gibi; doymama ve dolmama noktasında nefis, cehennem gibidir. Nefsin sadece hırsına bakmakla bile, bunu kolayca anlayabiliriz.

Nefis, bir hilekârdır. “Nefsin her nefeste bir mekri vardır ki, o mekirlerin her biri yüzünden yüzlerce Firavun ve yüzlerce askerleri gark olmuşlardır.”

“Nefis, Mecnun’un devesi gibidir. Mecnun, devesini Leyla tarafına sürer. Fakat, gaflet ederse, deve onu kendi yavrusu tarafına geri döndürür.” Akıl dahi nefsi Mevla’ya yöneltirken, eğer gafil davransa, nefis hemen süflî şeylere onu sevk eder.

Bu mahiyetteki nefis, eğer dizginine sahip olursa, insanın en büyük yardımcılarından biri olur. Şüphesiz bu, o kadar kolay bir şey değildir. Fakat zor da olsa, böyle bir terbiye mutlaka yapılmalıdır.

Nefse hâkimiyetin temel esaslarından biri, onu aç bırakmaktır. Şöyle rivâyet edilir ki, “Cenab-ı Hak, kendi nurundan aklı yarattı. Sonra ona ‘gel’ dedi. O da geldi. ‘Git’ dedi, o da gitti. ‘Sen kimsin, ben kimim?’ diye sordu. Akıl, ‘Sen, benim Rabb-i

Rahîmimsin. Ben ise senin aciz kulunum' dedi. Cenab-ı Hak buyurdu: Ey akıl, senden daha azîz bir mahluk yaratmadım.

"Sonra, ateşten nefsi yarattı. Ona 'gel' dedi. Nefis icabet etmedi. Cenab-ı Hak, 'Ben kimim, sen kimsin?' dedi. Nefis, 'Ben benim, sen sensin' cevabını verdi. Cenab-ı Hak onu ateşe attı, azab verdi. Yine sordu. Nefis yine 'Ben benim, sen de sen' dedi. Cenab-ı Hak, bu defa nefsi, aç bıraktı. 'Ben kimim, sen kimsin' diye sorduğunda nefis 'Sen benim Rabb-i Rahîmimsin. Ben de senin aciz kulunum' cevabını verdi."

Mesnevi'de de nefis; şeytandan daha şeytan, firavundan daha firavun, putlardan bir put olarak gösterilmiştir.

Görüldüğü gibi, iki alıntıda da nefis konusu, insanın en büyük düşmanı olarak gösterilmiştir.

Gerçekten böyle midir?

Nefs, bizim en büyük düşmanımız mı?

Birileri böyle söylüyor, bazı kitaplarda böyle yazıyor diye, doğru olarak mı inanmalıyız?

Evet, nefis konusunu düşünmeden, araştırmadan böyle söylenenlere inanırsak, nefis hakikatini layıkıyla anlayamayız.

Peki, nedir nefis?

Gerçekten bize anlatıldığı gibi, nefis bizim düşmanımız mıdır?

Nefs denilince neyi anlamamız gerekiyor?

Nefsi hep düşman olarak öğretiler.

Nefsi hep kötülüğün kaynağı, hep kötülüğü emreder diye öğretiler.

Gittiğimiz inanç toplulukları, nefsi Allah'ın düşmanı olarak öğretiler.

Gerçekte nefis nedir, hiç ince ince açıklamadılar.

Kur'ân'ın nefis tarifi hakkında hiç açıklama yapmadılar.

Nefs, enfüs, nüfûs, nefes, nefâis, enfes, nâs, nisâ, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Nefs; maya, cevher, asıl, hayat, kişi, kişinin bedeni, kişinin öz varlığı, bir şeyin ta kendisi gibi anlamlara gelir.

Kur'ân'da nefis, bize anlatıldığı gibi tarif edilmiyor.

Hepimizin tek nefisten yaratıldığı bildiriliyor.

Nefs, kişinin kendisidir, öz varlığıdır, bedenidir, diye bildirilir.

Nisâ Sûresi 1:"Ellezi halakakum min nefsin vâhidet."

Ellezî halâka kum : O ki, sizi yarattı, var etti,

Min nefsin vâhidet : Nefs, öz varlığımız, kişi, beden, tek, bir,

Meâli: "Ki O'dur sizi tek nefisten halk eden."

Kur'ân'ı incelediğimizde, hepimizin tek nefisten halk edildiği bilgisine rastlarız.

Bir tohumdan açığa çıkan tek filizden dallar ve yaprakların oluştuğu gibi, hepimiz tek özden şekillendik, bedenlendik.

İşte nefis her varlığın beden yönüdür.

Nefs, rûhun ten elbisesi giymiş boyutudur.

Nefs, kişinin öz varlığıdır.

Nefs, tüm tecellilerin kaynağıdır.

Nefs, üflenen rûh sırrıdır.

Nefs, bizzat Hakk'ın kendisidir.

Nefs, rûhun canlanması sonucu sûrete dönüşen boyuttur.

Nefs, cümle varlığın, taşıdığı vücûd boyutudur.

Nefes, nefis kelimesinden gelir.

Nefes, Allah'ın bir bedende, kendini gösterdiği en güzel işarettir.

Nefs, Allah'ın kendini zâhir eylediği boyuttur.

Âyette "sizi tek nefisten yarattım" açıklamasına şöyle bir örnek verebiliriz.

Bir ağaçta olan tüm yapraklar, tüm dallar, tüm çiçekler, tüm meyveler, tohumdan çıkan ilk filizden şekillenir gelir.

İşte, açığa çıkan ilk filiz, nefis boyutu olarak düşünülebilir.

Ve filizden açığa çıkan tüm ağaç nefis olarak düşünülebilir.

Rûh cânâ dönüşür, cân nefse dönüşür, nefis beden olarak görünür.

Nefiste, cân da vardır, rûh da vardır.

İşte beden nefsin kendisidir.

Nefis, kişinin öz varlığıdır, öz bedenidir.

Bazı düşünürler, nefis beden ayırır diye düşünmüşlerdir.

Oysa, nefis beden asla ayrı olarak düşünülemez.

Nefis, özün şekillenmiş, beden olmuş boyutudur.

“Her nefis ölümü tadacaktır” âyeti, “her kişi ölecektir” demektir.

“Nefsini bilen Rabbini bilir” hadisi, “kendini bilen, kendi vücûdunun sahibini bilir” demektir.

Amaç nefsi aşağılamak, kötölemek değil, amaç nefsi bilmektir, nefsin sahibine ârif olmaktır.

Nefsinizi öldürün diye yapılan meâller ne kadar doğru olabilir?

Nefsi öldürmek, kişinin kendini öldürmesidir.

Meâlerde yapılan “nefsinizi öldürün” tercümesini kelime kelime inceleyelim.

Bakara Sûresi 54:

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ
بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجَلِ فَتُوبُوا إِلَى بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَلِكَ
خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

“Ve iz kâle mûsâ li kavmihi yâ kavmi innehum zalemtilen enfusekum bittihâzikelum ille fe tûbû ilâ bâriikum faktulû enfusekum zâlikum hayrun lekum inde bâriikum fe tâbe aleykum innehu huvel tevâbur rahîm.”

Ve iz kâle mûsâ li kavmi hi	: Demişti, Mûsâ, kavmine,
Ya kavmi	: Ey kavmim,
İnne kum	: Oldunuz, elbette, siz,
Zalemtilen enfus kum	: Zulmettiniz, haksızlık, kendinize, nefsinize,
Bi ittihâzi-kum	: Edinmek, sarılmak, siz,
El ille	: Cehalet halleri, tapınma, buzağı, sürgün, ayrılma,
Fe tûbû	: Artık, pişman olup dönmek,
İla barii kum	: Yaratıcı, sizi var edene,
Fe uktulu	: Artık, yok etme, yazık etme, zarar vermek,
Enfuse-kum	: Nefs, kendinizi, siz,
Zâlikum hayrun lekum	: İşte bu, hayırlı olan, iyi olan, size,
İnde barii kum	: Yanında, katında, ona ait, yaratıcı, sizi var eden,
Fe tâbe aleykum	: Artık, tövbe, pişman olup dönmek, üzerinizde,
İnne hu huve	: Muhakkak, o, odur,
El tevâbur	: Pişman olup dönülecek yer,
El rahîm	: Varlığı özünden var eden, rahîm olan,

Tevhîd-i Kur’ân Meâli: “Mûsâ kavmine demişti ki: Ey kavmim! Sizler, cehalet halleriniz olan tapınma hallerinize sarılmakla, kendinize yazık edenlerden oldunuz. Artık yaptıklarınızdan pişmanlık duyup, sizi var edene dönün. Kendinizdeki o cehalet hallerinizi yok edin. İşte bu sizin için hayırlı olandır. Siz, sizi var edene aitsiniz. Artık sizler yaptıklarınızdan

pişmanlık duyup, bir daha yapmamak üzere dönün. Muhakkak ki O, pişman olup dönülecek olandır, tüm varlığı özünden var edendir.”

Bazı meâller şöyledir:

Diyanet İşleri Meâli: Mûsâ milletine “Ey milletim! Buzağıyı tanrı olarak benimsemekle kendinize yazık ettiniz. Yaratanınıza tevbe edin ve nefislerinizi öldürün, bu Yaratanınız katında sizin için hayırlı olur; O daima tevbeleri kabul ve merhamet eden olduğu için tevbenizi kabul eder” demişti.

Elmalılı Hamdi Yazır Meâli: Hani bir zamanlar Mûsâ kavmine dedi ki; Ey kavmim cidden siz o buzağıyı put edinmekle kendi kendinize zulmettiniz, bari gelin Rabbinize tevbe ile dönün de nefislerinizi öldürün. Böyle yapmanız Bârî Teâlânız katında sizin için hayırlıdır, böylece tevbenizi kabul buyurdu. Gerçekten de o Tevvab ve Rahîm’dir.

Mehmet Okuyan Meâli: Hani Mûsâ kavmine şöyle demişti: “Ey kavmim! Şüphesiz ki siz, buzağıyı (ilah) edinmekle kendinize haksızlık ettiniz. Onun için, Yaratıcınıza tevbe edin de [nefs]inizi (kötü duygularınızı) öldürün! Böyle yapmanız Yaratıcınız katında sizin için hayırlı olandır. Böylece Allah tevbenizi kabul etmiş olur. Şüphesiz ki yalnızca O, tevbeleri çok kabul edendir, çok merhametlidir.”

Görüldüğü gibi “faktulû enfusekum” kelimesi meâllerin çoğunda, “nefsinizi öldürün” diye çevrilmiştir.

Oysa âyette belirtilen açıklama, Mûsâ’nın kavmine olan bir seslenişidir.

Mûsâ, kavmine; “tapınma hallerinize sarılmakla, kendinize yazık edenlerden oldunuz” demiştir.

Kutile kelimesi, kata kelimesinden gelir; kesmek, ikilikte kalmak, yazık etmek, dağıtmak, düzeni bozmak, engellemek, akışı bitirmek anlamlarına gelir.

Öldürmek diye de çevrilir.

Katil kelimesi de buradan gelir.

Âyette belirtilen hakikat; kişi hakikatleri bırakıp zanlarına göre edindiği putlara yönelirse, kendine, aklına, beynine, te-fekkürüne yazık etmiştir.

Hakikati anlamaktan kesilmiştir, ikilikte kalmıştır.

Bakara Sûresi 54. âyette nefis kelimesi iki defa geçer.

İlki; “İnne kum zalemtum enfusekum.”

Meâli 1: “Muhakkak ki siz, nefsinize zulmettiniz.”

Meâli 2 “Muhakkak ki siz, kendinize zulmettiniz.”

Meâli 3: “Muhakkak ki siz, öz varlığınızı anlamaktan uzak-laştınız.”

İkincisi; “faktulû enfusekum.”

Meâli 1: “Siz putlara yönelmekle, kendinize yazık ettiniz.”

Meâli 2: “ Siz kendinize yazık ettiniz.”

Meâli 3: “Siz nefsinizi tanımaktan uzaklaştınız.”

Kişi hakikatlerden uzaklaştıkça, gaflete sürüklenir ve böy-lece kendine ihanet eder.

Âyette görüldüğü gibi, nefis kelimesi, kişinin bizzat öz be-denidir, yâni kendisidir, öz varlığıdır.

Bakara Sûresi 57. âyeti ise müellifler şöyle çevirmişlerdir.

Bakara Sûresi 57:

وَضَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ
وَالسَّلْوَى كُلُّوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا
ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Ve zallelnâ aleykumul gamâme ve enzelnâ aleykumul menne
ves selvâ kulû min tayyibâti mâ razaknâkum ve mâ zalemûnâ
ve lâkin kânû enfusehum yazlimûn

Ve zallel nâ aleykum	: Gölgemiz, korundu, anladı, yöneldi, biz, üzerinizde,
El gamâme	: Beyaz bulut, berrak, nur gibi, örten, üstünü kaplayan,
Ve enzelnâ aleykum	: Sunduk, indirdik, verdik, sizdeki,
El men	: Zât, kim, kimlik, nitelik, kudret helvası, akıl sahibi,
Ve el selvâ	: Kanaat, yetinme, bal, mutlu olma, bıldırcın,
Kulû	: Beslenme, gıda, yararlanma, bilgilenme, faydalanma,
Min tayyibâti	: Temiz olan, zararsız, hoş, güzel,
Mâ razak nâ kum	: Şey, ne, değil, rızık, fayda, yarar, lütuf, nimet, biz, siz,
Ve ma zalemû-nâ	: Değil, şey, zulmetmek, kötülük veren değil, biz,
Ve lâkin kanu	: Lâkin, fakat, oldu,
Enfus hum yazlimûne	: Kendilerine, zulmediyorlar, kötülük ediyorlar,

Tevhid-î Kur'ân Meâli: "Üzerinizdeki o tertemiz nur Bizim gölgemizdir. Sizlere kimlik ve kanaat verdik. Size verdiğimiz rızıklardan tertemiz yararlanın. Biz kötülük veren değiliz. Lâkin onlar kendilerine kötülük ediyorlar."

Diğer meâllerden örnekler:

Diyanet İşleri Meâli: Bulutu üstünüze gölge yaptık. Size, kudret helvası ile bıldırcın indirdik. "Verdiğimiz rızıkların iyi ve güzel olanlarından yiyin" (dedik). Onlar (verdiğimiz nimetlere nankörlük etmekle) bize zulmetmediler, fakat kendilerine zulmediyorlardı.

Elmalılı Meâlî: Ve üstünüze o bulutu gölgelik çekdik ve «size kısmet ettiğimiz hoş rızıklardan yeyin» diye üzerinize hem kudret helvası, hem bıldırcın indirdik, zulmü, bize etmediler lâkin kendilerine ediyorlardı.

Mehmet Okuyan Meâlî: Sizi bulutla gölgelendirmiş, size kudret helvası ile bıldırcın eti indirmiş (vermiş), “Size rızık olarak verdiğimiz temiz şeylerden yiyin!” (demiştik). (Emirlerimizi dinlememekle) onlar bize zulmetmemişlerdi; ancak kendilerine yazık etmişlerdi.

Bu meâllerde görüldüğü gibi, nefis kelimesi, öldürülecek bir şey değil, kişinin kendisi olarak çevrilmiştir.

Ki doğrusu da budur.

Ki düşünelim, bir meâlde nefsinizi öldürün diye çevrilirken, diğer bir meâlde kişinin kendisi diye çevrilmesi kavram karışıklığı meydana getiriyor.

İçinde nefis kelimesi geçen başka âyeti inceleyelim.

Bakara Sûresi 130:

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ
اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

Ve men yergabu an milleti ibrâhîme illâ men sefihe nefseh ve lekadistafeynâhufîd dunyâ ve innehu filâhireti le mines sâlihîn

Ve men yergabu	: Kim, uzaklaşır, yüz çevirir, istemez, aramaz,
An milleti	: İmla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan,
İbrâhîme	: İbrâhîm, cumhurun babası, öze uygun yaşayan,

İllâ men sefih	: Kimseler, akılsız, idraksiz, düşünmeyen, zevk sefaya düşün,
Nefse hu	: Kendini, nefsini, bedenini,
Ve lekad istafeynâ-hu	: Doğrusu, seçicilik, fark edicilik, şuur verdik, biz, onu,
Fî ed dünyâ	: Yaşamında, hayatında, dünyada,
Ve inne-hu	: Muhakkak ki o, doğrusu o,
Fî el âhireti	: Sonunda, âhirette,
Le min es sâlihîne	: Elbette, Sâlihlerden, iyilerden, hayırlı çalışmalarda,

Meâli: “Kim İbrâhîm’in düzenlediği ilkelerden yüz çevirir, onun Hakk’ı aradığı gibi aramazsa, o kendini anlayamayan, düşünmeyen kimselerden olur. Doğrusu ona, yaşamı boyunca hakk ile bâtili fark edeceği şuuru verdik ve doğrusu o şuurlu hareket ederse, sonunda elbette Sâlih kimselerden olur.”

Diğer meâllerden örnekler:

Diyaret İşleri Meâli: “Kendini bilmeyenden başka İbrahim’in dininden kim yüz çevirir? Andolsun, biz İbrahim’i bu dünyada seçkin kıldık. Şüphesiz o ahirette de iyilerdendir.”

Elmalı Meâli: “İbrahim’in milletinden kim yüz çevirir? Ancak kendine kıyan sefih, hakikat biz onu Dünyada ıstıfa ettik, Ahirette de o hiç şüphe yok salâhile seçilenlerdendir.”

Burada da görüleceği gibi, nefis kelimesi, kişinin kendisi, öz varlığı olarak çevrilmiştir.

İçinde nefis kelimesi geçen başka bir örnekte şöyledir:

Nisa Sûresi 29:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا
أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

Yâ eyyuhâllezîne âmenû lâ tekulû emvâlekum beynekum
bil bâtlı illâ en tekûne ticâraten an terâdın minkum ve lâ tak-
tulû enfusekum innAllahe kâne bikum rahîmâ

Yâ eyyuhâ ellezine amenu	: Ey iman edenler,
Lâ tekulû	: Yok, yemek, fayda, yarar,
Emvâle-kum	: Mallar, değerler, maldan faydalanmak,
Beyne-kum	: Kendi aranızda,
Bi el batıl	: Batıl, boş olan, aslı olmayan, yalan,
İlla en tekûne ticâreten	: Ancak, sadece, olmanız, alışveriş,
An teradın min-kum	: Rızı olmak, uzlaşmak, yardım, sizden, birbirinizden,
Ve lâ taktulû	: Yok, öldürmek, yazık etmek,
Enfus kum	: Can, kendinizi, nefsinizi, öz varlığınız,
İnne Allah kane bikum	: Muhakkak, Allah, oldu, etti, sizi,
Rahîm	: Rahîm, özünden var eden,

Meâli: “Ey iman edenler! Kendi aranızda aslı olmayan şey-
lerden faydalanmaya çalışmayın. Sadece hakikatlerin alışveri-
şinde olun, birbirinize yardım edin ve kendinize yazık etme-
yin. Muhakkak ki Allah sizleri kendi özünden var etti.”

Burada nefis, enfûs kelimesi olarak geçer.

Burada geçen öğüt ise, kişinin kendine, öz canına yazık
etmemesidir.

Nisâ Sûresi 113: “Ve mâ yudillu illâ enfus hum.”

Ve mâ yudillûne	: Saptıramazlar, dalalet,
İllâ enfus hum	: Ancak, başka, kendileri, nefsleri,

Meâli: “Onlar ancak kendilerini saptırırlar.”

Meâlin tamamı: “Eğer sen; kendi üzerindeki Allah’ın tecel-
lilerini ve rahmetini anlamamış olsaydın, elbette o hakikat-
leri anlayamayanlar seni dalalete sürüklerlerdi. Onlar ancak

kendilerini dalalete ve sıkıntılardan başka bir şeye sürüklemezler. Allah sana her varlığı bir kitâb olarak sundu ve onun içinde hikmetler sundu ve sen bir şey bilmiyorken sana öğretti. Senin üzerindeki o yüce lütuflar Allah'ındır.”

Burada da görüldüğü gibi nefis kelimesi, kişinin kendisi olarak çevrilir.

İsrâ Sûresi 14. âyette geçen nefis kelimesi de çok çarpıcıdır.

14-

اِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

İkra kitâbek kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ

İkra kitâbe ke : Oku, kitâb, senin, kendi vücûd kitabın,
Kefâ bi nefsike : Kâfi, yeterli, senin nefsine, kendini,
El yevme aleyke hasîbâ : Vakit, an, gün, sana, kendinde, hesap, araştırma, anlama,

Meâli: “Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.”

Burada nefis kelimesiyle işaret edilen muhteşem hakikat, kişinin kendi vücûd kitabıdır.

Okunacak olan da öncelikle bu kitâbdır.

İnsan kendi hakikatini bilmek için kendine dönmeli, kendini okumalıdır.

İnsan kendini okuduğunda, kendi varoluşunu anladığında, her bir varlığından da varoluşunu anlayacaktır.

Âyette bu hakikat belirtilmiştir.

Nefsini okumak, yâni kendini okumak, yâni kendi yaratılışını anlamaya çalışmak.

İşte bu âyette de geçen “nefs ke” kendi nefsini, kendini, kendi vücûdunu anlamlarına gelir.

İnanç gruplarında öğretildiği gibi, nefis kötüdür değil, nefis kişinin bizzat kendi vücûd varlığıdır.

Kâmil insanlar onun için nefsini bil, yâni kendini bil demişlerdir.

Kendini bilmeyen, kendine yazık etmiştir, gaflete düşmüştür.

Buna işaret eden bir âyeti inceleyelim.

A'râf Sûresi 23:

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا
لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Kâlâ rabbenâ zalemnâ enfusenâ ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsirîn

Kâlâ rabbe nâ	: Dediler, Rabbimiz,
Zalem nâ enfus nâ	: Zulmettik, nefsimize, kendimize,
Ve in lem tagfir-lenâ	: Eğer, değil, anlayamama, mağfiret, bize
Ve terham-nâ	: Rahmet et, başısla, biz,
Le nekûne	: Elbette, biz oluruz,
Enne min el hâsirîn	: Hüsrân, kaybedenlerden

Meâli 1: “Dediler ki: Rabbimiz! Biz nefsimize zulmettik. Eğer senin mağfiretini anlayamazsak ve rahmetini anlayamazsak, elbette biz kaybedenlerden oluruz.”

Meâli 2: “Dediler ki: Rabbimiz! Biz kendimizi bilememekle, kendimize zulmettik, eğer senin mağfiretine ve rahmetine tâbi olmazsak, elbette o zaman biz hüsrana uğrayanlardan oluruz.”

Burada belirtilen hakikat, her kim Allah'ın rahmetini bilemezse, kendine zulmetmiş olur.

Her kim Allah'ın mağfiretine tâbi olmazsa, kaybedenlerden olur.

Her kim kendini yâni nefsini bilemezse, gaflete düşenlerden olur.

Burada da geçen nefs-enfus kelimesi kişinin kendisi olarak sunulmuştur.

Enbiya Sûresi 35: “Kullu nefsin zâikatul mevt.”

Kullu nefsin : Bütün, kişi, nefis, herkes,
Zâikat el mevt : Tatmak, hissetmek, ölüm,

Meâli: “Bütün herkes ölümü hissedecektir.”

Burada geçen nefis kelimesi de, kişi, herkes, bedenler anlamındadır.

Başka bir âyeti inceleyelim.

Müddessir Sûresi 38:

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ

Kullu nefsin bimâ kesebet rehîneh

Kullu nefsin : Her, bütün, nefisler, herkes,
Bimâ kesebet : Kazandıkları, edindikleri, anladıkları
Rehinetun : Bırakmak, rehin, bir şey karşılığı tutulmak, bağlanmak,

Meâli 1: “Her kişi kendi anlayışlarına bağlı olarak hareket eder.”

Meâli 2: “Her kişi, kendi edindiklerine rehinedir.”

Burada belirtilen nefis kelimesi de kişinin kendisi olarak çevrilmiştir.

Bu âyette belirtilen hakikat, kişinin edindikleri bilgiler, kişinin duygu ve düşüncelerini oluşturur.

Ve her kişi, aklındaki duygu ve düşüncelerine rehindir, yâni bağlıdır ve eylemleri de ona göre olur.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Fecr Sûresi 27:

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

Yâ eyyetuhên nefsul mutmainneh

Yâ eyyetuhâ	: Ey,
El nefsu	: Nefs, öz, zât, kişi,
El mutmainnetu	: Mutmain, tatmin olan, güven verici, kendini anlayan,

Meâli: “Ey hakikatlerden emin olmuş kişi!”

Burada da belirtilen nefis kelimesi, kişinin kendisi, gönlü, aklı, kâlbî olarak belirtilmiştir.

Hakikati anlayan kişinin gönlü mutmain olmuştur.

Mutmain, mü'min kelimesinden gelir, emin olan demektir.

Toplumda nefsi kötü bilenler, nefis insanın düşmanıdır, nefis kötülüğün kaynağıdır diyenler, Yûsuf Sûresi 53. âyeti delil gösterirler.

Şimdi bu âyeti inceleyelim.

Yûsuf Sûresi 53:

وَمَا أُبْرِيْ نَفْسِيْ اِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلَّا مَا
رَحِمَ رَبِّيْ اِنَّ رَبِّيْ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

Ve mâ uberrîu nefsi innen nefse le emmâretun bis sû illâ mâ râhime rabbî inne rabbî gafûrun rahîm

Ve mâ uberrîu nefsi	: Değil, şey, ne, temize çıkarmak, nefsi, kendisi, kişi,
İnne en nefis	: Doğrusu, nefis, kişi, kendisi,
Le emmâret	: Elbette, emmare, zorlama, kendi isteğinin zorbalığı,

Bi el sûi	: Kötülük, fenâlık, bir kötülük içinde olmak,
İlla mâ rahîme rabbî	: Ancak, hariç, ne, değil, şey, merhamet, Rabbim,
İnne rabbî gafûr	: Muhakkak, Rabbim, mağfiret eden,
Rahîm	: Rahîm olan, varlığı özünden var eden,

Meâli: “Ben kendimi temize çıkaramam. Doğrusu bir kişi, elbette kendi isteklerinin zorbalığında olduğunda bir kötülük içinde olur. Ancak Rabbinin merhametini anlayanlar başka. Muhakkak ki Rabbim mağfiret edendir, tüm varlığı özünden var edendir.”

Bu âyette nefis kelimesi iki kez geçer.

İlkinde Yûsuf’un “kendimi” anlamında, ikincisinde “kişi” anlamında çevrilmesi, cümlenin bütünlüğü açısından daha uygundur.

Bazı müelliflerin çevirileri de şöyledir:

Diyaret İşleri Meâli: “Ben nefsimi temize çıkarmam, çünkü Rabbimin merhamet ettiği hariç, nefis aşırı derecede kötülüğü emreder. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir” dedi.

Mehmet Okuyan Meâli: [Nefs]imi temize de çıkarmıyorum. Şüphesiz ki Rabbim merhamet etmemiş olsa, o [nefis] aşırı şekilde kötülüğü emreder. Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayandır, çok merhametlidir.”

Bayraktar Bayraklı Meâli: Kralın hanımı şöyle dedi: “Nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis, Rabbimin merhamet ettiği durumlar hariç, olanca gücüyle kötülüğü emreder. Ama Rabbim, affedicidir; merhamet sahibidir.”

Müelliflerin çoğu, nefis kötülüğü emreder diye çevirmişlerdir.

Böyle çevrilmesi, Kur'ân'da tarif edilen nefis kavramına uygun düşmez.

Bu âyette Yûsuf; "Ben kendimi temize çıkaramam" diyerek, bir mesaj sunmuştur.

Yûsuf'u temize çıkması, Züleyha'nın gerçeği söylemesi ile olmuştur.

Züleyha, Yûsuf'a iftira atmış, bu iftiranın sonucu Yûsuf zindana atılmıştır.

Sonra, Züleyha hakikati itiraf etmiş ve Yûsuf'un masum olduğu anlaşılmıştır.

Âyette geçen vurgu, Yûsuf masum olduğu halde ona atılan iftira, toplumda Yûsuf'u suçlu gibi göstermiştir.

Yûsuf da "Rabbimin mağfireti benim suçsuz olduğumu gösterecektir" diyerek bir tevekkül içinde olmuştur.

Bir kişi toplumda ne kadar haksızlığa uğrarsa uğrarsın, temiz olduğu müddetçe adalet tecelli edecektir.

Kişiyeye atılan iftiranın yalan olduğu, iftira sahibi tarafından bilinmektedir.

Züleyha, Yûsuf'a attığı iftirayı, gün gelmiş itiraf etmiştir.

Ve yalanın yalan olduğu gün yüzüne çıkmış, Yûsuf aklanmıştır.

Hakikat yolunda nice ârifler, kâmiller saldırıya uğramıştır, hiçbiri de kendini temize çıkarmak için çırpınmamıştır.

Çünkü Kâmil kişiler, kendilerine iftira atanları, Allah'a havale etmişler ve sabretmişlerdir.

Onlar Allah'a tevekkül içinde olmuşlar, gönüllerini Allah'a yönlendirmişlerdir.

Ve onlar toplumun gönüllerinde yer etmiş, onlara saldıranlar zalim olmuşlardır.

Bu bölümde geçen; “nefsî inne el nefis” âyetini ve “emmâre” âyetini dikkatlice incelemek gerekir.

Yûsuf Sûresinin bu bölümünde geçen “emmâre” âyeti, genelde “nefs-i emmâre” diye değerlendirilir.

Toplumda nefis-i emmâre; kötülüğü emreden nefis ve kötülükten zevk alan nefis diye öğretilir.

Oysa nefis, asla kötülüğü emretmez, kötülüğü emreden, kişinin zanları, hevâları, şeytani duygularıdır.

Âyette geçen “mâ uberru nefis” kelimesi, “ben kendimi temize çıkaramam” demektir.

“Nefse le emmâretun bis sû” âyeti ise; “doğrusu bir kişi, elbette kendi isteklerinin zorbalığında olduğunda bir kötülük içinde olur” diye çevrilir.

Âyette geçen birinci nefis; ben, kendim demektir.

İkinci nefis ise; kişi, kendisi demektir.

Burada nefsi, “nefis kötülüğü emreder” diye çevirmek uygun düşmez.

Burada geçen birinci nefis; Yûsuf’un ben demesidir.

İkinci nefis ise, Züleyha’nın Yûsuf’a karşı, kendi isteklerinin zorbalığıdır.

Buradan nefis kötüdür diye çıkarım yapmak doğru değildir.

Yukarıda izah ettiğimiz gibi, nefis kişinin ten boyutu ile cân boyutunun birliğidir.

Peki, emmare ne demektir?

Emmare, emr kelime kökünden gelir.

Toplumda emr “baskılamak, emretmek, zorlamak, yaptırım, uyulması gereken şey” gibi anlamlarda kullanılır.

Kur’ân’da emr ise; “işler, işleyiş, zorlama, söz, yardım, vahy, İsâ” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

Birçok müellif, emr kelimesini farklı anlamlarda da çevirmişlerdir.

İşte, “nefs-i emmâre” kelimesini, kötülüğü emreden nefis ve kötülükten zevk alan nefis diye çevirmek ne kadar doğrudur düşünmemiz gerekir.

Yûsuf Sûresinin; “doğrusu bir kişi, elbette kendi isteklerinin zorbalığında olduğunda bir kötülük içinde olur” mesajı çok iyi anlaşılmalıdır.

Âyette; “Allah’ın rahmetini anlayanlar ise, asla zorbalık, kötülük içinde olmazlar” mesajı, cümlenin anlam bütünlüğünü tamamlar.

Bu âyette nefis kelimesi “kişi” olarak, emmare kelimesi “zorlama, zorbalık” olarak çevrilmiştir.

Bu âyette çok güzel iki mesaj sunulmuştur.

Kendi isteklerinin zorbalığında olanlar, kötülük içinde olurlar.

Rabbin merhametini hissedenler, asla bir kötülük içinde olmazlar.

Toplumda hep, hayr da şer de, yâni iyilik de kötülük de Allah’tandır diye öğretilmiştir.

Oysa Kur’ân’ı dikkatlice incelediğimizde, kötülüğün Allah’tan değil kendimizden olduğunu anlıyoruz.

Nisâ Sûresi 79: “Mâ esâbeke min hasenetin fe minAllah ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsike.”

Mâ esâbeke	: Şey, ne, değil, isabet, değme, temas,
Min hasenet	: İyi olan, güzel, hayr,
Fe min Allah	: Artık, işte o, Allah’tan,
Ve mâ esâbe ke	: Şey, ne, değil, isabet, değme, temas,
Min seyyiet	: Kötülük, fena haller, zarar, şerr,
Fe min nefsi ke	: Artık, işte o, senin nefsinden, kendinden,

Meâli: “Tüm hayırlar, güzellikler Allah’tandır ve yaptığınız kötülükler ise sizin kendinize mahsustur.”

Burada geçen “nefsi ke” kendiniz olarak işaret edilmiştir.

Bir kişi birine kötülük yaptığında, kötülük Allah’tandır diyemez.

Kişi, birine yaptığı kötülüğün sebebini kendinde aramalıdır.

Âyette bu çok güzel belirtilmiştir.

“Nefs ke” kendinde ara.

Yâni yaptığın zalimliklerin, kötülüklerin sebebini kendinde ara.

Allah, asla kötülük veren değildir.

Allah, insanı kötülük yapsın diye yaratmamıştır.

Hep bizlere hayır da şerr de Allah’a mahsustur diye öğrettiler.

Oysa Kur’ân tam tersini bildirilir.

Kâf Sûresi 29: “Ve mâ ene bi zallâmin lil abîd.”

Meâli: “Ben kullarım için kötülük yaratan değilim.”

Burada geçen âyette; “ma ene-ben değilim” anlamını taşır.

Yâni, “ben kullarıma kötülük veren değilim” mesajı ile kötülüğün kaynağını iyi anlayın ihtarı vardır.

Mu’min Sûresi 31: “Ve mâ Allah yurîdu zulmen lil ibâd.”

Ve mâ Allah yurîdu : Allah değildir, dilemez, irade eden, istek,

Zulmen : Zulüm, kötülük,

Li el ibâdi : Kulları için,

Meâli: “Allah kulları için kötülüğü irade eden değildir.”

Burada da belirtildiği gibi, kötülük Allah’ın irade sıfatında yoktur.

Allah, kötülüğü irade eden, var eden değildir.

Nisâ Sûresi 40: “İnnAllah lâ yazlimu miskâle zerreh.”

İnne Allah : Muhakkak, şüphesiz, Allah,
Lâ yazlimu : Yok, vermez, kötülük, zulüm,
Miskâle zerretin : Zerre kadar, ölçü, ağırlık, miktar, kadar,

Meâli: “Şüphesiz Allah zerre kadar kötülük vermez.”

Nisâ Sûresi 40. âyette ise ne kadar titretici bir mesaj vardır.

“Allah zerre kadar kötülük vermez.”

Kötülüğü “nefs ke-kendinizde”; “min seyyietin fe min nef-sike-her türlü yaptığınız kötülüğün sebebini kendinizde arayın” vurgusu asla unutulmamalıdır.

İşte bu doğrultuda Yûsuf Sûresi 53. âyet çok iyi anlaşılmalıdır.

Yûsuf Sûresinin bu âyetinde bizlere; “elbette kişi, kendi isteklerinin zorbalığında olduğunda bir kötülük içinde olur. Ancak Rabbinin merhametini anlayanlar başka” vurgusu sunulur.

Merhameti anlayanlar asla kötülük içinde olmaz vurgusu çok önemlidir.

İşte bizler, Allah’ın merhametini çok iyi anlamalıyız.

Allah’ın merhametini anlayan kimse, kimseye iftira atmaz, kimseye kötülük yapmaz, asla kibir içinde olmaz.

Kur’ân’da; “kötülüğün kaynağını kendi zorba isteklerinizde arayın” vurgusu çok önemlidir.

Ve “Rabbin merhametini anlayın” vurgusu çok önemlidir.

“Kötülüğün kaynağını kendi isteklerinizde arayın” vurgusunu çok iyi düşünmeli ve yaptığımız kötülükler nereden geliyor, çok iyi çözmeliyiz.

Kötülük düşünceleri, masum doğan çocukların beyinlerine, aileler ve çevre tarafından nasıl ekiliyor çok iyi araştırmalıyız.

Çocuk doğduğunda saf bir akılla doğar, anne babası ve çevresi hangi inançta ise ona göre şekillenir.

Akıl, anne babanın din diye anlattıkları bilgilerle şekillenir.

Eğer bilgilerde; ayrımcılık, yargılamak, başkalarını kâfir görmek, kendilerini yüce görmek, zulme kapı açan bilgiler, Allah korkusu, cehennem korkusu gibi bilgiler varsa, çocuğun akli ona göre şekillenir.

Eğer bilgilerde; varlığı seyretmek, varoluşu anlamak, görünen varlığın geldiği kaynağı anlamak, yaşam nedir, zaman nedir, birlik beraberlik, merhamet, yardımlaşma, paylaşma gibi bilgiler varsa, çocuğun akli ona göre şekillenir.

İşte, kötülüğün de iyiliğin de ortaya çıkışında, aile ve çevre etkisi çok büyüktür.

Evet, Kur'ân'ı başından sonuna kadar incelediğimizde anlıyoruz ki kötülüğü kendimizde aramalıyız.

Nefis kötülüğü emreder diye düşünmemeliyiz.

Nefs, varlığın ve kişinin bedensel boyutudur.

İşte nefis; kötülüğün kaynağı değil, varoluşumuzun kaynağıdır.

“Nefsini bil” denilmesinden maksat, “kendini bil, yâni kendi öz varlığını bil” demektir.

Kendini bil denilmesi; kişinin aradığı hakikatlerin kendinde olduğunun bildirilmesidir.

Kişinin bedeni, yâni nefsi, tüm ilâhî sırları barındıran canlı bir kitâbtır.

Her varlık, ilâhî sırları barındıran canlı bir kitâbtır.

Kişi, kâinatın sırlarına ulaşmak istiyorsa, kendi nefsini yâni bedenini iyi okumalıdır.

Kur'ân “Oku” ile başlar.

Yâni “nefsini oku”, yâni “kendini bil.”

Yâni vücûdunun işleyişini ve işleten gücü anla.

Nefsine dönen kişi, yâni kendi öz varlığına dönen kişi, kendi enfûsî boyutuna bakar ve kendi enfûsî boyutunda bir idrak yolculuğu yapar.

Vücûd nasıl oluşmuştur, nasıl işliyordur, nitelikleri nasıldır.

Beşer boyutu, rûh boyutu, nûr boyutu nedir, bu hakikatlerin hepsini kendi nefsinde yâni kendi öz vücûdunda idrak etmeye başlar.

İşte nefis konusu çok iyi anlaşılmalıdır.

Nefsin mertebeleri diyerek, nefsi emmâreyi; kötülüğü emreden nefis diye çevirmek doğru değildir.

Nefsin mertebeleri diye şunlar yazılır, anlatılır.

Nefs-i Emmâre

Nefs-i Levvâme

Nefs-i Mülhîme

Nefs-i Mutmâinne

Nefs-i Râdiye

Nefs-i Mârdiyye

Nefs-i Sâfiye.

Oysa nefsin mertebeleri değil, kişinin kendini yâni nefsinin anlamadaki geçirdiği mertebeler olarak belirtilmesi daha uygun olacaktır.

Yâni, kişinin;

Emmâre mertebesinde olması.

Levvâme mertebesinde olması.

Mülhîme mertebesinde olması.

Mütmâin mertebesinde olması.

Râdiye mertebesinde olması.

Mârdiyye mertebesinde olması.

Sâfiye mertebesinde olması.

Diye değerlendirilmesi, kişinin nefsini tanımada geçirdiği makamlar olarak düşünülmesi daha uygun olacaktır.

Nefsini bilen kendini bilir denmesi, kişinin vücûduna ârif olmasına işaret edilir.

Nefsini bilen kendini bilir, kendini bilen, kendi vücûdunun sahibi olan Rabb'i bilir, Rabb'ini bilen cümle varlığı tutanı bilir.

Toplumda hep nefsine hâkim ol diye anlatılan söz, kendine hâkim ol anlamındadır.

Kendine hâkim olmaktan maksat, kişinin içindeki hiddet, öfke, kin, nefret, kavgâ, şehvet, hırs gibi duyguların kontrol edilmesiydi.

Yoksa nefsin sahibi Allah'tır, yâni tüm bedenlerin sahibi Allah'tır.

Hazreti Muhammed'in öğretilerinde; "Men arafe nefsehu" yâni nefsine ârif olmak vardır.

Yâni kendini bilmek.

Kur'ân'ı incelediğimizde, anlıyoruz ki nefs kavramı toplumun anlattığı gibi değildir.

Hazreti Muhammed'e biri gelip soruyor: "Ya Muhammed! Allah nedir, ben onu nasıl bilirim?"

Hazreti Muhammed'de diyor ki: "Men arafe nefsehu" "nefsini bil" yâni "kendini bil."

Anlıyoruz ki nefis; kişinin öz varlığıdır, tüm varlığın varlık olarak kendisidir.

İşte nefis hakikatini, varlığın kendisinde bulmalıyız.

Yoksa, hevâlarımızda, kötü duygu düşüncelerimizde değil.

Kişi nefsini bildiğinde, yâni kendi öz varlığını bildiğinde Rabb'ini de bilir.

Yani bedeninin sahibinin allah olduğunu bilir.

Kişinin öz varlığı, ilâhî sisteme ait olan tüm hakikatleri barındırıyor.

Nefsi, bir tohumdan adım adım açığa çıkan ağaç olarak düşünelim.

İşte o tohumdan açığa çıkan ağaç ve ağacın her şeyi nefsin kendisidir.

İşte bu âlemde de açığa çıkan tüm varlık, nefis boyutudur.

Nefs; rûhun ten elbisesi giymiş boyutudur.

Nefs; kişinin öz varlığıdır.

Nefs, tüm tecellilerin kaynağıdır.

Nefs, üflenen rûh sırrıdır.

Nefs, bizzat Hakk'ın kendisidir.

Hepimiz aynı rûh'tan üflenmekle şekillenen varlıklarız.

“Nefahtu fîhi min rûhî” burada geçen nefahtu kelimesi de nefis kelimesi ile aynı kökten gelir.

İşte nefis; Allah'ın ruhundan üflenmekle oluşan bir özdür, bir mayadır.

Hepimiz bu mayadan şekillendik.

Anlıyoruz ki nefis; kötülüklerin kaynağı değil, kişinin beden boyutunda olan öz varlığıdır.

Yâni nefis kişinin kendisidir.

Kişi iç âlemiyle, dış âlemiyle bizzat nefis'tir.

İşte hepimiz tek nefsten yâni tek kaynaktan yaratıldık, o kaynak da rûhun mayalanmış boyutu olan bir özdür.

Oysa kötülüklerin kaynağı;

Kişideki hevâdır,

Bâtıl bilgilerdir,

Çevresinde zalimlik duygusu olan kişilerle arkadaşlık etmektir,

Aileden gelen zulüm içeren öğretilerdir, hallerdir, eğitimidir.

İşte nefis; kötülüğün kaynağı değil, varoluşumuzun kaynağıdır.

Nefsini bil denmesinden maksat, kendini bil, yâni kendi öz varlığını bil demektir.

Kendini bil denmesi; kişinin aradığı hakikatlerin kendinde olduğunun bildirilmesidir.

Kişinin bedeni, yâni nefsi, tüm ilâhî sırları barındıran canlı bir kitâbtır.

Her varlık, ilâhî sırları barındıran canlı bir kitâbtır.

Kişi, kâinatın sırlarına ulaşmak istiyorsa, kendi nefsini yâni bedenini iyi okumalıdır.

Kur'ân "Oku" ile başlar.

Yâni "nefsini oku", yâni "kendini bil."

Nefsine dönen kişi, yâni kendi öz varlığına dönen kişi, kendi enfûsî boyutuna bakar ve kendi enfûsî boyutunda bir idrak yolculuğu yapar.

Vücûd nasıl işliyordur, nitelikleri nasıldır, beşer boyutu, rûh boyutu, nûr boyutu nedir bu hakikatlerin hepsini kendi nefsinde yâni kendi öz vücûdunda idrak etmeye başlar.

Bizlere nefsin mertebeleri diye öğretilen nefsin mertebeleri değil, kişinin kendini yâni nefsini anlamadaki geçirdiği mertebelerdir.

Yâni:

Kişinin;

Emmare mertebesinde olması.
Levvame mertebesinde olması.
Mülhime mertebesinde olması.
Mütmain mertebesinde olması.
Bunları inceleyelim.
Nefs-i Emmâre;
Kişinin varlıktaki işleyişi düşünmesi...
Kendinin ve varlığın varoluşunun nasıl olduğunu anlamaya çalışması...
Din adına ona dayatılan, emir ve yasakları muhasebe etmesi...
Nefs-i Levvâme;
Kişinin kendini levm etmesi...
Yâni düştüğü günahları gözden geçirmesi...
Düştüğü kibirden, yaptığı kötülüklerden utanması ve bunları terk etmeyi düşünmesi...
Ve böylelikle tövbe etmesi...
Nefs-i Mülheme;
Kişinin aklını ve gönlünü temiz eyledikten sonra, ilmi olarak düşünmeye geçmesi...
Varlığı canlı kitâb bilmesi ve oradan okuması...
Gönlüne nice ilmî ilhamlar gelmesi...
Nice ilmî değerlere erişmesi...
Nefs-i Mutmainne;
Kişi, varlığın varoluşunu ilmî olarak okuduğunda, mü'minlik makamına erişmesi...
Her şeyi yaratan Allah'a kendinde ve varlıkta şahit olması...
Allah'tan emin olması...

Her yerde yaratıcının tecellilerini görmesi...
Aradığı Allah'ı kendinde bulması ve mü'min olması...
Nefs-i Radiye;
Kişinin, Allah'ın varlığı yaratma rızasına erişmesi...
Her varlığın yaratılış fitratını görmesi...
Allah'ın rızayı ilâhisinin ne olduğunu anlaması...
Allah'tan gayri bir şey görmemesi...
Varlıktaki ilâhi hikmetleri görmesi ve o hikmetlere uyması...
Nefs-i Mardiyeye;
Kişinin, Allah'ın rızasının ne olduğunu anlaması sonucu,
o rızaya uyarak yaşaması...
Sâlih kimse olarak yaşaması...
Kulluk şuuruyla yaşaması...
Asla kendine varlık nispet etmemesi...
Her varlığın Allah'ın kulu olduğunu bilmesi ve o şuardan
ayrılmaması...
Nefs-i Safiye;
Kişinin saf, tertemiz olması...
Allah'ın ulviyetinin yanında kendine asla benlik isnat et-
memesi...
Damlanın denize karışması gibi, Allah'ta yok olması...
Fecr Sûresinde bu mertebeler çok güzel belirtilir.
Fecr Sûresi:
27-

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

Yâ eyyetuhên nefsul mutmainneh

Yâ eyyetuhâ : Ey,

El nefsu : Nefs, Öz, Zât, kişi,
El mutmainnet : Mutmain, tatmin olan, emin olan, güven duyan,
kendini anlayan,

Meâli: “Ey, Allah’tan ve O’nun hakikatlerinden emin olmuş kişi!”

28-

ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً

İrciî ilâ rabbiki râdiyeten mardıyyeh

İrcii : Dön, aslına dönmek, rücu etmek, aslı, kaynağı,
Îlâ Rabbike : Ancak, sadece, yücelik, Rabbine,
Râdiyeten : Razi, kabul eden, boyun eğen, hoşnut, itaat eden,
Mardıyyeten : Tatmin olmuş, memnuniyet, hoşnut olmak, huzur,
razi olma,

Meâli: “O’na itaat ederek ve O’nun rızasını kazanmış olarak sadece Rabbine dön.”

29-

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي

Fedhulî fî ibâdî

Fe udhulî : Böylece, artık, gir, içeri, dâhil ol, hareket et,
Fîy ibâdî : Kulluk, kullarımın içine,

Meâli: “Böylece kulluğunun şuurunda olmaya dâhil ol.”

30-

وَادْخُلِي جَنَّتِي

Vedhulî cennetî

Ve udhulî : Gir, gel, dâhil ol, bul, ulaş, karışmak, dokunmak, içeri,
Cennetî : Cennet, huzur,

Meâli: “Ve huzur içinde ol.”

Evet, gördüğümüz gibi, nefis kişinin kendisidir, öz varlığıdır.

Asla kötü değildir, asla şeytan değildir, asla, kötülüğü emreden değildir.

Onun için kişi nefisini bilmeli yâni kendini bilmeli ve kendi vücûdunun zâtının Allah olduğunu anlamalı ve ona teslimiyet içinde yaşmalıdır.

Onun için Hazreti Muhammed “nefsini bilen Rabb’ini bilir” diye bildirmiştir.

Rabb’ini bilen kişi de cümle varlığın sahibinin Allah olduğunu bilir.

İşte Nefs:

Kişinin öz varlığıdır.

Rûh, nûr, tecelli, ten boyutuyla bizzat vücûdudur.

Kişinin var olduğu öz cevherdir.

Tenin rûh elbisesi giymiş boyudur.

Bizzat Hakk’ın zâhire çıkmış boyutudur.

Hukukta, nefsi müdafaa kavramı vardır.

Yâni kişinin kendini savunması.

Kişinin, kendisine ya da bir yakınına olan saldırıyı önlemek için yapılan savunmaya nefsi müdafaa denilmiştir.

Hukukta bile nefis kavramı, kişinin kendisi olarak değerlendirilir.

Buradan bile anlaşılmalı ki “nefs” kelimesi, kişinin öz bedenidir, kendisidir.

Görüldüğü nefis kavramını incelediğimize, inanç gruplarında anlatıldığı gibi, nefis kötüdür, nefis şeytandır, nefis zalimdir, nefis kötülüğü emreder bilgileri doğru değildir.

Nefs kişinin öz varlığıdır, kendisidir, bedenidir.

Nefis konusu yıllarca hep tartışılmıştır.

Her dönemde düşünürler nefsi ayrı ayrı tarif etmişlerdir.

Nefis kelimesi, İbranice'de "Nefş" kelimesinden gelir.

Nefis kelimesi Akad dilinde; yayılmak, genişlemek, açığa çıkmak, anlamındadır.

Yâni rûh'tan üflenişle varlık boyutuna çıkışın, genişlemenin adı "Nefis"dir.

Tohumu rûh olarak düşünürsek, tohumdan açığa çıkan tüm ağacın yapısı nefis'tir.

Ki o ağaç yeni bir tohumu da oluşturur.

Nefis, kişinin öz varlığıdır, kendisidir, canıdır, bedenidir.

Nefs, her varlığın beden boyutudur.

Nefs; kişinin can boyutuyla, ten boyutuyla kendi bedenidir.

Nefs;

Rûh'un üflenmesi ile başlayan bedenlenme, şekillenmedir.

Rûh'tan üflenilmesi, rahîm boyutunda olanın açığa çıkışını başlatır.

Rûh+nefs= Beden boyutudur.

Beden; rûhun üflenmesi ile açığa çıkan yapının adıdır.

Bedenin özünde; rûh, işleyiş, sıfatlar ve bedeni tutan Zât vardır.

İnsan; ten boyutuyla ve can boyutuyla oluşan bir yapıdır.

İşte nefis denilen de ten boyutuyla can boyutuyla bedenin kendisidir.

İnsan; nefistir, bedendir, ten ile cândan oluşmuş bir yapıdır.

Bu yapının genel adı nefstir.

Nefsin ten boyutunda değişme vardır ama can boyutunda değişme yoktur.

Nefis; kişinin öz varlığıdır, tüm vücûdudur.

Nefis rûh'tan beslenir, işleyen nefis, ten olarak zâhire çıkar, ten olarak görünür.

Nefis teni çalıştırır, ruh nefsi çalıştırır.

Ten nefisten beslenir, nefis candan beslenir.

Bütünlük ise nefis diye adlandırılır.

Rûh'tan gelen her üfleyiş, nefsin değişik yapılara bürünmesine, ateş, hava, su, toprak, bitki, insan gibi yapılarda görünmesine yol açar.

Nefis, ten boyutuyla hevâ ve hevesleri açığa çıkarır.

Nefis, can boyutuyla üflenen rûhun sırlarını taşır.

Rûh'un filiz vermesiyle oluşan yapıya nefis denir.

Nefsin, iki gözü vardır.

Bir göz tene bakar, teni besler.

Bir göz cana bakar, candan mesaj alır, aldığı mesajla tene yazılım atar, o yazılım teni çalıştırır.

Madde, nefsin işleyişiyle zahir olarak görünür

Nefis de can'dan beslenmekle işler.

Anlıyoruz ki nefis; kişinin öz varlığıdır, yâni kendisidir.

Kişi nefisini bildiğinde, yâni kendi öz varlığını bildiğinde Rabb'ini de biliyor.

Yâni bedeninin zâtının Allah olduğunu bilir.

Kişinin öz varlığı ilâhî sisteme ait olan tüm hakikatleri barındırıyor.

Nefis kınanacak bir yapı değildir, idrak edilecek bir yapıdır.

Nefsi terbiye etmek değil, nefse ârif olmak vardır.

Nefis kişinin düşmanı değil, bedeninin işleyişini yapan en büyük dostudur.

Bu dostluğa ihanet etmemek gerekir.

Hepimiz, Allah'a ait olan rûhun üflenilmesiyle şekillenen varlıklarız.

İşte, rûhun üflenışıyle oluşan, faaliyet içinde olan yapıya beden yâni nefis denir.

İşte nefis; Allah'ın rûhundan üflenmekle oluşan bir öz-dür, bir mayadır.

Hepimiz bu mayadan şekillendik

Anlıyoruz ki nefis; kötülüklerin kaynağı değil, kişinin beden boyutunda olan öz varlığıdır.

Yâni nefis kişinin kendisidir.

Kişi iç âlemiyle dış âlemiyle bizzat nefis'tir.

Nefis rûhun terbiyesi altındadır.

Rûh her an nefsi şekillendirir.

Kıyâme Sûresi 2:

وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

Ve lâ uksimu bin nefsil levvâmeh

Ve lâ uksimu : Yok, sağlamlık, noksansız, kasem, şüphesiz, mükemmel,

Bi en nefsi : İle, kendinde, nefis, kişi, kendisi, öz,

El levvâmeti : Arayan, araştıran, kendini anlamaya çalışan, kınayan,

Meâli: "Şüphesiz, kendini anlamaya çalışan insan hakikatlere ulaşacaktır."

Burada sunulan nefis kelimesi de insanın kendisi olarak belirtilmiştir.

Kıyâme Sûresi 14:

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ

Belil insânu alâ nefsihî basîret

Bel el insan : Doğrusu, bilakis, insan,
Alâ nefsi hî : Nefsini, özünü, kendini, o
Basîret : Basiret, idrak etme, tanıma yeteneği, kâlb gözü,
Meâli: “Doğrusu insan kendini tanıyabilecek bir yetenek-
tedir.”

Burada da geçen nefis kelimesi de, kişinin kendisi olarak belirtilmiştir.

Yûsuf Sûresi 54: “Estahlîshu li nefsi-Onu kendim için seçtim.”

Burada da geçen nefis, kişinin bizzat kendisidir.

Kur’ân’da geçen nefis âyetlerini incelediğimiz zaman anlıyoruz ki nefis; kişinin kendisi, bedeni, öz varlığı, vücûdu gibi anlamlara gelir.

İşte nefis; ten boyutuyla ve can boyutuyla, bedenin adıdır.

Nefsin canlı haline; “nefes” denir.

Nefsin ölü haline; “mevt” denir.

Nefsin can boyutuna; “nüfûs” denir.

Nefsin, tenin iç boyutunda tecelli boyutuna; “enfûs” denir.

Nefsin nüfusu, yâni öz kimliği Allah’ın zâtıdır.

Nefis, resûl boyutuyla rûha bağlıdır.

Nebî boyutuyla bedene bağlıdır.

Nefis, rûhtan aldığı mesajları, vücûd boyutunda açığa çıkarır.

Rûh: İbrance’den Arapça’ya geçmiş bir kelimedir.

Rûh’un Farsca’ya geçmiş karşılığı “Can”dır.

Türkçe karşılığı ise “Tin-Öz-Töz”dür.

NEFİS

Nefsin sana nefes olur
Sen nefsine zalim olma
Nefsin sana binek olur
Bak nefsine yazık etme

Cümle âlem tek nefistir
Gör özünü tende kalma
Her varlığın nefsi vardır
Nefis candır sûret sanma

Rûh üflenir nefis olur
Bil nefisini gâfil olma
Nefis akar sûret olur
Sen sûreti asıl sanma

Cümle nefsin aslı birdir
Bil aslını gayrı bakma
Cümle varlık Hakk'tan gelir
Âlem birdir ayrı sanma

Şimdi Rabb hakikatini inceleyelim.

RABB NEDİR

Kur'ân'da Rabb kelimesi, Allah kelimesinden bazen ayrı bazen birlikte geçer.

Rabb kelimesi, Kur'ân'da 1000'e yakın yerde geçer.

Allah kelimesi yaklaşık 3000 defa geçer.

Toplumda Rabb, Allah inceliği pek bilinmez.

Toplumda, Rabb, Allah aynı anlamda kullanılır.

Aynıdır ama bir incelik vardır.

Bedenler boyutunda Allah esması Rabb kelimesiyle ifade edilir.

Tüm bedenlerin birliği boyutunda Allah kelimesi kullanılır.

Bir bedendeki Allah boyutu Rabb'dır.

Tüm bedenlerin tek sahibi Allah'tır.

Yâni damladaki derya Rabb'dır.

Deryadaki damlalar birliği Allah'tır.

Şimdi Rabb kelimesini inceleyelim.

“Râb- رَبّ”: Vücûdlandırın, var eden, dizayn eden, terbiye eden, şekillendiren, vücûdun sahibi, vücûdu işleten demektir.

Râb, Rubûbiyet, Erbaa, Râbia, Mürebbiye, Râbita, Râbit, Râbtiye, terbiye, ribâ, birbirine bağlı kelimelerdir.

Hepsi Rabb kelime kökünden gelir.

Rabb “R-B” harfleriyle yazılır, “Rı” harfi varlığın açığa çıkışı, filizlenme, bedenlenme boyutudur.

“Be” harfi, her şeyin bir özden açığa çıkışına işaret eder.

Râb esmâsı; Allah'ın her bedendeki, bedeninin sahibi ve o bedendeki işleyişin esmâsıdır.

Allah'ın, bir vücûddaki karşılığı "Rabb" esmâsıdır.

Yâni bir vücûdun sahibine Rabb denir.

Tüm vücûdların sahibine Allah denir.

Allah'ın, bir vücûddaki sahipliği "Rabb" esmâsıdır.

Tüm âlemlerin sahibi Allah'tır, Allah'ın bir vücûddaki sahipliği Rabb'dır.

Onun için, bir evin sahibine de "Rabbü'l dâr" denir.

Bir malın, bir mülkün, bir sermayenin sahibine de "Rabbü'l mâl" denilir.

Rabbim kelimesi, efendim anlamında da kullanılmıştır.

İnsanın bedeninin efendisi Allah'tır, bedendeki Allah'ın efendi boyutu Rabb'dır.

Gönüllerin efendisi ise, Muhammed nûrudur.

Rabb, ribâ, râbîta kelimeleri aynı kelime kökünden gelir.

Rab: "رَبّ"

Ribâ: "رِبَا"

Râbîta: "رَابِطٌ"

Ribâ kelimesi de Rabb kelimesinden gelir.

Rabb, ribâ inceliği çok önemlidir.

Ribâ, faiz diye çevrilemez.

Rabb kelimesi ile ribâ kelimesinin yazılımlarını incelersek, "Rı, ر Be ب" harfleri ile yazıldığını görüyoruz.

Ribâ kelimesinin sonunda hemzeli elif harfinin olduğunu görüyoruz.

Ribâ kelimesinin geldiği kökeni incelediğimizde görüyoruz ki:

Ribâyı anlamamız için, Rabb kelimesinin anlamını doğru anlamalıyız.

Rabb;

Bedeni oluşturan, bedeni işleten, bedeninin Zâtı...

Beden boyutundaki Allah'ın işleyişi...

Vücûdlandırın, şekillendiren, biçimlendiren...

Terbiye eden, yâni bedeni en ince bir biçimde şekillendiren, anlamlarına gelir.

Şöyle düşünelim, bir tohumda Rabb esması gizlidir.

Ne zaman tohumdan ağaç adım adım açığa çıkmaya başlar, işte Rabb esması orada tecelli eder.

Allah, Rabb esmasıyla, ağacı şekillendirir, terbiye eder, işletir, sıfatlandırır.

İşte, kişinin vücûdunu şekillendiren, yâni kişiyi vücûdlandırın ve her an o vücûdda işleyişiyle kendini gösteren, vücûdu tutan, Allah'ın kişideki adı Rabb'dır.

Her vücûdu tutan Allah'ın vücûd boyutundaki karşılığı Rabb'dır.

Tâ-Hâ Sûresinde, firavun ile Hazreti Mûsâ'nın konuşma konusu vardır.

Firavun, Mûsâ'ya sorar: "Kâle fe men Rabbikumâ yâ Mûsâ-Ya Mûsâ! Rabbim dediğin kimdir?"

Tâ-Hâ Sûresi 49:

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمْ يَا مُوسَى

Kâle fe men rabbikumâ yâ mûsâ

Kâle fe men rabbi kumâ : Dedi, sizin rabbiniz kimdir,

Yâ Mûsâ : Yâ Mûsâ,

Meâli: “Firavun dedi ki: Ya Mûsâ! Rabbim dediğim kimdir, nedir?”

50-

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى

Kâle rabbunellezî atâ kulle şey'in halkahu summe hedâ

Kâle rabbu nâ : Dedi, rabbimiz, bizi vücûdlandıran,
Ellezi atâ : Ki o verdi, lütfetti, ihsan etti,
Atâ kulle şeyin halka hu : Bütün her şeyi, halk eden, var eden,
yaratan,
Summe hedâ : Sonra, hakikatlere ulaştırandır,
tecellileriyle yol gösteren,

Meâli: “Mûsâ dedi ki: Bizi vücûdlandırandır. Ki O'dur bütün her şeyi tecellileriyle halk eden, sonra da tüm varlıktaki tecellileriyle yol gösteren.”

51-

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى

Kâle fe mâ bâlul kurûnil ûlâ

Kâle fe mâ bâlu : Dedi, öyleyse, durum, hakkında, ne halde,
El kurûni el ûlâ : Nesil, önceki,

Meâli: “Firavun dedi ki: Öyleyse daha önceki nesillerin durumu ne olacak?”

52-

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى

Kâle ilmu hâ inde rabbî fî kitâb lâ yadıllu rabbî ve lâ yensâ

Kâle ilmu hâ : Dedi, ilim, o
İnde rabbi : Rabbin katında, ona ait,

Fî kitâbin : Kitabın içinde, varlık kitâbının içinde,
Lâ yadillu : Yok, yanlış, sapma, rabbi, vücûdlandırın,
rabbi
Ve lâ yensâ : İhmal yoktur, önemseme, unutmaz,

Meâli: “Mûsâ dedi ki: Bütün varoluştaki ilim Rabbime aittir. Varlık kitâbının içinde hakikatler vardır. Bizleri vücûdlandırıranda yanlış yoktur ve ihmal yoktur.”

Firavun, Mûsâ’ya sordu; “Rabbim dediğin nedir?”

Mûsâ; “seni de beni de, tüm varlığı da yaratan, şekillendiren, varlıkta her an tecelli eden, varlığı Zâtı ile kuşatandır” dedi.

Firavun yine sordu; “daha önce yaşayanların durumu ne olacak.”

Mûsâ açıkladı; her bedende tecelli eden Rabb, işleyişi, sıfatları, Zâtı ile kendini gösterir.

Her beden öldüğünde Rabbin tecellisi, sükûn boyutta devam eder.

Hareke boyutu, sükûna geçmiştir.

Yâni Mûsâ şunu izah etti:

Bir insan ölse de Rabb ölmez, doğuşlar devam eder gider.

Ki bir insan öldüğünde onun kemikleri bin yıl geçse de, işlemeye devam eder.

Kemiklerin yaşı tespit edildiğinde, kaç bin yıl önce yaşanmış belli olur.

Rabb hakikati bedenlerdeki hayy boyutudur.

Âyette belirtildiği gibi, Rabb; varlık boyutundaki her varlığın vücûdlarında olan Allah’ın işleyişi, tecellileri boyutudur.

Allah’ın varlığı vücûdlandırma boyutu “Rabb” boyutudur, “Rabb” esmâsıdır.

Kâinatı var edeni, yöneteni Allah olarak değerlendirsek, bir varlığı yaratan, onu yöneten ise Allah'ın Rabb boyutudur.

Yâni bir varlıktaki Allah'ın esması Rabb'dır.

Tüm varlıktaki bütünsel esma Allah'tır.

Allah'ın bizleri vücûdlandırması, vücûdlarımızı bir şekil içinde terbiye ederek, açığa çıkarması, Allah'ın Rabb esmâsıdır.

“Rabbim Allah'tır” denilmesi, vücûdumun sahibi Allah'tır anlamındadır.

Yâni kişi “Rabbim!” dediği zaman, kendindeki Allah'a seslenmiş olur.

Bu sesleniş tüm vücûdların sahibi olan Allah'a olan bir sesleniştir.

Şimdi Fâtiha Sûresi 2. âyeti inceleyelim.

2-

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn

El hamdu lillâhi	: Övgü, tüm tecelliler, tüm varlığın niteliklerinin sahibi, Allah,
Rabb	: Vücûdlandırın, şekillendiren, düzenleyen, beden Zâtı,
El âlemîn	: Âlemler, her şey, tüm varlık, tüm kâinat, tüm topluluklar, insanlar,

Meâli 1: “Allah; her bir varlığı vücûdlandırandır, tüm niteliklerin sahibidir.”

Bu âyette hem Allah hem de Rabb kelimeleri geçer.

Âlem; her varlık, görünen görünmeyen her şey, tüm topluluklar, insanlar topluluğu demektir.

Rabbil âlemin; her varlığı bedenlendiren, düzenleyen, şekillendiren, işleten demektir.

Her varlıktaki sonsuz niteliklerin ve varlığın tek sahibi Allah'tır.

Allah tüm bedenlerin tek sahibidir.

Allah, Rabbil âlemindir, yâni her bir varlığı var eden ve şekillendirendir.

Her varlığın Rabbi yâni Hükümdarı yâni Efendisi Allah'tır.

Yûsuf Sûresi 23, 41, 42, 50. âyetlerde Rabb, efendi anlamında kullanmıştır.

Varlığın, vücûdun efendisi Allah'tır.

Bir yerin Hükümdarı, yöneticisi, sorumlusu da Rabb-efendi kelimesiyle anılmıştır.

Yûsuf Sûresi 23:

İnne hu Rabbî : Elbette o, Rabb, efendim, beni vücûdlandıran,
Ahsen : Güzel, güzelce bakan, iyi olan,
Mesvâye : Hane, ev, barınak,

“Rabbim-efendim bana güzellikler sundu, ev sundu.”

Yûsuf Sûresi 41:

Fe yeskî Rabbe hu : Bundan sonra, sâkilik yapacak,
efendisine,

Yûsuf Sûresi 42:

Uzkur ni : Beni an, hatırlat,
İnde Rabbi ke : Rabbinin yanında, efendinin yanında,

“Rabbinin-efendinin yanında beni de an.”

Yûsuf Sûresi 50:

Kâle irci ila Rabbi ke : Dedi, dön, efendi, Rabb,

“Dedi, Rabbine-efendine dön.”

Görüldüğü gibi Yûsuf Sûresinin bu âyetlerinde Rabb, efendi anlamında kullanılmıştır.

Yûsuf Sûresi 53: “İllâ mâ rahîme rabbî inne rabbî gafûr rahîm.”

İllâ ma rahîme Rabbî : Ancak, hariç, ne, değil, şey, merhamet,
Rabbim,
İnne rabbî gafûr : Muhakkak, Rabbim, mağfiret eden,
Rahîm : Rahîm olan, varlığı özünden var eden,

Meâli: “Ancak Rabbinin merhametini anlayanlar başka. Muhakkak ki Rabbim mağfiret edendir, tüm varlığı özünden var edendir.”

Burada ise kişinin kendi vücûdunda, vücûdun sahibi olan Rabb’in merhameti, mağfireti izah edilmiştir.

Yûsuf Sûresinde geçen “Erbâb” kelimesi, Rabb kelimesinin çoğuludur.

Yûsuf Sûresi 39:

يَا صَاحِبِي السَّجْنِ أَرَبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Yâ sâhibeyis sicni e erbâbun muteferrikûne hayrun emil-lâhul vâhıdul kakhâr

Yâ sâhibeyis sinci : Ey zindan arkadaşlarım,
E erbâbun : Yüce, ulu, kapının sahibi, yüce tutulan mı?
Muteferrikûne hayrun : Ayrı ayrı, ayrılmış, dağılmış, hayırlı,
Emi Allah el vâhıd : Yoksa, Allah, tek olan, teklîğini gösteren,
El kakhâr : Her şey hâkim olan, sımsıkı tutan,

Meâli: “Ey benim zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı yüce tutuklarınız mı, yoksa her varlıkta teklîğini gösteren, her varlığa mutlak hâkim olan mı daha hayırlıdır?”

Rabb'ler edinmek, her varlıkta varlığın Zâtı olan Allah'a görememek sonucu gelişir.

Kişi Allah hakikatine erişemezse, varlığı da, kendini de, bir başkasını da ilah edinme gafletine düşebilir.

Bunun için bedenlerin Rabbi olan Allah'ı layıkıyla bilmeliyiz.

Â-i İmrân Sûresinde geçen "Rabbâniy" kelimesini inceleyelim

79-

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ
يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِّي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا
رَبَّانِيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ

Mâ kâne li beşerin en yutiye-hullâhul kitâbe vel hukme ven nubuvvete summe yekûle lin nâsi kûnû ibâden lî min dûnillâhi ve lâkin kûnû rabbâniyyîne bi mâ kuntum tuallimûnel kitâbe ve bimâ kuntum tedrusûn

Mâ kâne li beşer	: Değil, demez, olmadı, olmaz, beşer için, insan,
En yutiye-hu Allah	: Vermesi, sunması, ulaşılmaması, ona Allah,
El kitâbe	: Kitâb, hakikatlerin sözleri, varlığın ilmî yazılımı,
Ve el hukme	: Hükümler, nizam, hikmet, kural, hâkim,
Ve en nubuvvete	: Nebîlik, hakikatleri bildiren,
Summe yekulu li el nas	: Sonra, der, söyler, insanlar için,
Kunu abîden	: Olun, kul,
Min dûni Allah	: Allah'tan başka,
Ve lâkin kunu rabbâniyin	: Fakat, olun, Rabbe bağlı, kendini adanmış, vücûdlandırıran,
Bimâ kuntum	: Sebebiyle, dolayısı, siz oldunuz,

Tuallimûne el kitâbe : Bilirsiniz, öğretiyorsunuz,
öğreniyorsunuz, kitâb,

Ve bimâ kuntum tedrusûn : Sebebiyle, dolayı, siz oldunuz,
öğrenmek, öğretmek, eğitim,

Meâli: “Allah’ın sunduğu kitabın hakikatlerine ulaşanlar ve hikmet sahipleri ve hakikatleri bildirenlerden hiçbir beşer, insanlara: Allah’tan başkasına kul olun, demez. Fakat onlar: Sizi vücûdlandırın Allah’a bağlanın, sizler kitâbın öğrettiği gibi olun ve öğrenme, öğretme yolunda olun, derler.”

Burada geçen Rabbâniy kelimesi Rabb kelimesinden gelir.

Vücûdun sahibi olan Allah’a bağlanmak, teslim olmak anlamındadır.

Bu âyette belirtilen muhteşem hakikat, Kâmil kimsele-
rin insanlara; “Allah’ı layıkıyla bilin, O’nu kendinizde bulun ve O’na bağlılık içinde olduğunuzu anlayın” öğütleri belirtilir.

Yâni vücûdun sahibine vücûdda şâhit olun, vücûdun Rab-
binin O olduğunu bilin ve teslimiyet içinde olun.

Vücûdun sahibini bilemezsek, vücûdu kendimize nispet ederiz ve gizli bir kibir içinde yaşarız.

Gizli kibir kişiyi firavun eder.

Firavun kişi, kendi şahsi çıkarları için çevresine zulüm eden kişidir.

Firavun kendine Rabb’lik nispet eden kişidir, yâni ben benim, ben yüceyim, ben üstünüm gafletinde yaşayan kişidir.

Nâziât Sûresinde Firavunun kendine Rabb’lik nispet etmesi izah edilir.

Yâni vücûdun sahibi Allah iken, benim deme gafletine düşmek.

23-

فَحَسَرَ فَنَادَى

Fe haşere fe nâdâ

Fe haşere : Sonra, toplandı, kalabalık,
Fe nâdâ : Sonra seslendi,

Meâli: “Böylece halkını topladı, sonra da seslendi.”

24-

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى

Fe kâle ene rabbukumul a'lâ

Fe kâle : Sonra, böylece, dedi,
Ene rabbu kum : Ben, rabbinizim, sizin,
El alâ : Yüce, büyük, ulu,

Meâli: “Dedi ki: Ben, sizin Rabbinizim, yüce olanım.”

25-

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى

Fe ehazehullâhu nekâlel âhireti vel ûlâ

Fe ehaze-hu : Aldı, çekti, nispet etti, sarıldı, götürdü, sürdü,
o, hak,
Allah : Allah, ilâhi kudret,
Nekâle : Ders, ibret, nakil, kötü
El âhîret ve el ûlâ : Sonrakilere, sonra ve ilk, önce, öncekilere,

Meâli: “Ve o kendine Allah’lık nispet etti. Bu hâl önceki-
lere ve sonrakilere bir ders oldu.”

Burada belirtilen muhteşem hakikat, kişinin vücûdunu
kendine nispet etmemesi gerektiğidir.

Firavun, Rabb benim dedi, Allah'a ait olan vücûdu kendine nispet etti.

Allah'a ait olanı kendine nispet etmek, Allah'a ortak koşmaktır.

Yâni Firavun ribâyâ düşmüş oldu.

Ribâ, Allah'a ait olan vücûda benim deme gafletidir.

Ribâ; kendi vücûdunun sahibini bilmeyip, vücûdu Allah'a nispet etmemek, kendine nispet etmenin durumudur.

Yâni ben benim deyip, firavun durumuna düşmektir, her türlü şahsi çıkar peşinde koşmaktır.

Toplumda ribâ, fâiz diye çevrilir.

Peki, bu Kur'ân ölçüsüyle doğru mudur?

Ribâ kelimesini hep fâiz diye biliriz.

Fâiz kelimesini de bankada paranın getirisi olarak biliriz.

Oysa Arapçada hem fâiz, hem de ribâ kelimeleri vardır.

Her iki kelimeyi de araştırdığımızda görüyoruz ki, her iki kelime de kendi içinde farklı anlamlar taşıyor.

Arapçada, ribâ, fâiz kelimesinin yerine "istismar" kelimesi kullanılır.

İstismar kelimesinin kökeni de "semere" kelimesidir.

Sömürmek, semirmek kelimesi de buradan gelir.

İşte Arapçada; ribâ ya da fâiz kelimesinin yerine aslına uygun olan; "İstismar-semirmek-sömürmek" kelimeleri kullanılır.

Ribâ kelimesi, Rabb kelime kökünden gelir.

Ribâ kelimesini, fâiz diye çevirmek doğru değildir.

Fâiz kelimesini de bankadaki paranın getirisi olarak çevirmek doğru değildir.

Konuştığımız kelimelerin gerçek anlamlarını mutlaka araştırmalıyız.

Yoksa hakikatlere erişemeyiz.

Nedir Kur'ân ölçüsüyle ribâ, fâiz?

Fâiz Kur'ânî anlamda haram mıdır, yasak mıdır?

Kur'ân'da, faiz hangi anlamda sunulur?

Toplumda fâiz kelimesini, bankadaki paraya karşılık olarak kullanıyoruz.

Peki, Kur'ânî anlamda "Faiz" nedir?

Tevbe Sûresi 20:

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ

Ellezîne âmenû ve hâcerû ve câhedû fî sebîlillâhi bi emvâlihîm ve enfusihîm azamu dereceten indAllah ve ulâike humul fâizûn

Ellezîne âmenû	: İman edenler,
Ve hâcerû	: Hicret, göç, cehaletten irfanîyete göç, taşınma, geçme,
Ve câhedû	: Allah'ı anlamak için yapılan mücadele,
Fî sebîli Allah	: Allah'ın yolunda, hakikatlerinden,
Bi emvâli-him	: Malları ile, bilgileri, değerleri, onlar,
Ve enfusi-him	: Nefsleri, canları, kendileri, onlar,
Azamu derecet	: Büyük, derece, makam, aşama,
İnde Allah	: Katında, ait, ona ait, Allah,
Ve ulâike hum el fâizune	: İşte onlar, kazananlar, irfanîyete artanlar,

Meâli: "İman edenler ve cehaletten irfanîyete geçenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla O'nu anlamak için

gayret gösterenler, Allah'a ait yüce makamlardadırlar ve işte onlar kazananlardır.”

Mü'minûn Sûresi, 111: “Enne hum hum el fâizûn.”

Meâli: “Muhakkak ki onlar feyz bulanlardır, hakikat yolunda aydınlananlardır.”

Kur'ân-î anlamda görüyoruz ki fâiz kelimesi, bambaşka bir anlamda kullanılmıştır.

Hakikati anlamada başarılı olmak, Hakk yolunda kazanmak anlamında kullanılmıştır.

Feyz bulmak kelimesi de buradan gelir.

Peki, neden toplumda fâiz kelimesini olumsuz anlamda kullanıyoruz ve gerçek anlamını örtüyoruz.

Çünkü böyle öğretilmiş.

Oysa her bir kelime bir anlam taşır, asıl olan kelimeyi ifade ederken, gerçek anlamına göre ifade etmeliyiz.

Kelimelerin asıl anlamı nedir?

Kelimeleri oluşturan her bir harf ne anlam taşır?

Kelimelerin gerçek anlamlarını bilen hakikatleri bilmede yol alır.

Kelimeler, hakikat yolun kapılarının anahtarıdır.

Fâiz kelimesi ve ribâ kelimesi Kur'ânî anlamda şöyledir:

Fâiz, feyz, fevz, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Fâiz; hakikati anlamada muvaffak olmak, kazanmak, başarılı olmak, çalışmasının karşılığını almak, yüksek makama ulaşmak, bolluk, bereket, irfaniyet, ihsan, fazıl, aydınlanmak, gibi anlamlara gelen bir kelimedir.

Kur'ân'da geçen fâiz kelimesi; feyz bulmak, başarılı olmak, kazanmak, hakikate ulaşmak gibi anlamlar ile ilgilidir.

Buradaki kazanmak; çalışmanın sonucu kazanmak, başarılı olmak anlamındadır.

Tevbe Sûresi 20: “Ellezîne âmenû ve hâcerû ve câhedû fî sebilillâhi bi emvâlihîm ve enfusihîm azamu dereceten indAllah ve ulâike humul fâizûn.”

Meâli: “İman edenler ve cehaletten irfaniyete geçenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla O’nu anlamak için gayret gösterenler, Allah’a ait yüce makamlardadırlar ve işte onlar kazananlardır.”

Ribâ ise; bedeni kendine nispet etmek, Rabb’lik taslamak, şahsi menfaat peşinde olmak, çıkar peşinde olmak, artmak, çoğalmak, yükselmek, şişmek, fazlalaşmak gibi anlamlara gelir.

Birinin yanına şahsi menfaat için gitmek, karşılık bekleyerek yardım etmek, ribâ’dır ve haramdır.

Birine şahsi menfaat için gülümsemek bile ribâ’dır ve haramdır.

Siyasi otoriteye şahsi çıkar için yaklaşmak, onları övmek, ribâ’dır ve haramdır.

Siyasete halk için değil kendi şahsi çıkarı için atılmak, ribâ’dır ve haramdır.

Her türlü şahsi menfaat için yapılan şeyler ribâ’dır ve haramdır.

Birine bir bardak suyu şahsi menfaat için vermek bile, ribâ’dır ve haramdır.

İbadetlerimizi kendi çıkarımız için yapmak, ribâ’dır ve haramdır.

Birine, kendi çıkarı için inançlı görünüp, ondan yararlanmak, ribâ’dır ve haramdır.

Her türlü para, mal ilişkisinde haksız kazanç elde etmek, ribâ’dır ve haramdır.

Dini menfaat aracı yapmak, para elde etmek, makam elde etmek, ribâ'dır ve haramdır.

Ribâ kelimesi, bedeni kendine nispet etmek ve etrafına otorite kurmaya kalkmaktır.

Firavun böyle yaptı, ben Rabbim dedi ve her türlü otorite kurmaya kalktı.

Kısaca şahsi menfaat için yapacağımız en küçük bir şey bile ribâ'dır ve haramdır.

Bakara Sûresi 276:

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا
يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ

Yemhakullâhur ribâ ve yurbîs sadakât vAllahu lâ yuhıbbu kulle keffârin esîm

Yemhaku Allah	: Yok etmek, yıkım, başarısız, Allah,
El ribâ	: Şahsi menfaat peşinde olmak, çıkarıcılık, bedeni kendine nispet etmek, Rabb hakikatinden uzak olmak,
Ve yurbi	: Eğiten, yetißen, başarmak, artmak,
El sadakâti	: İçten, samimi olan, sadık olan, dosdoğru olan,
Ve Allah la yuhıb	: Allah, yok, sevgi,
Kulle keffârin esîmin	: Bütün, hepsi, hakikatleri örten, fena, günah,

Meâli: “Bedeni kendine nispet edenler, Allah’ı anlamada başarısız olurlar. Dosdoğru hareket edenler ise başarılı olurlar. Fenalarda olup, hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerde Allah sevgisi yoktur.”

Gördüğü gibi ribâ, bedeninin sahibini anlayamayıp, benim deme gafletinde yaşamaktır.

Âl-i İmrân Sûresi 130:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا
مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Yâ eyyuhâllezîne âmenû lâ tekulur ribâ adâfen mudâafeh
ve ittekû Allahe leallekum tuflihûn

Yâ eyyuhâ ellezine âmenû	: Ey iman edenler, mü'min olanlar,
Lâ tekulu	: Yok, beslenmek, fayda, olmayın,
El ribâ	: Şahsi menfaat peşinde olmak, bedeni kendine nispet etmek, Rabb şuurundan uzak olmak,
Adâfen mudâafeten	: Katlanmış, artırılmış, çoğaltılmış, abartmak,
Ve ittekû Allah	: Fenalardan sakının Allah'a ortak koşmayın,
Lealle-kum tuflihûn	: Umulur ki, siz, felah bulma, kurtulma, başarılı olmak,

Meâli: "Ey iman edenler! Vücûdun sahibini bilin, şahsi menfaat peşinde olmayın, hakkınızı abartıp katlamayın ve fenalardan sakının, Allah'a ortak koşmayın. Umulur ki siz başarılı olursunuz."

İşte görüldüğü gibi, ribâ, Rabb kelime kökünden gelir.

Her bedenın sahibi Allah'tır.

Her bedende Allah'ın mâliklik esması Rabb'dır.

Bedene benim demek, bir başkasının bedenine de benim demek, ribâ durumuna düşmektir.

Ribâ durumuna düşen, firavunlaşmıştır ve artık o hep kendi şahsi çıkarı için, otoritesi için koşar.

İşte, Rabb ve ribâ inceliği çok iyi bilinmelidir.

Kişi bedeninin sahibini bilmeli ve bedenine benim dememelidir.

Yâni ribâ durumuna düşmemelidir.

Kişi ribâ durumuna düşmemek için, her bedenın sahibinin Allah olduğunu görebilmelidir.

Hangi varlığa bakarsa baksın, varlığın sahibinin Allah olduğunu bilmelidir.

Tüm varlığı birlik içinde tutan Allah'tır.

Yâni her varlık Allah'ın nûru ile birbirine bağlıdır.

Yâni her varlık râbıta halindedir.

Râbıta kelimesi de, Rabb kelime kökünden gelir.

Şimdi Rabb kelime kökünden gelen râbıta kelimesini inceleyelim.

Râbıta; alâka, bağlantı, bağlayan, rabteden, varlıktaki hak bağlantısı, iki şeyi birbirine bağlayan, tüm varlığı birbirine bağlayan gibi anlamlara gelir.

Âl-i İmrân Sûresi 200:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Yâ eyyuhâllezîne âmenusbirû ve sâbirû ve râbitû vettekûl-lâhe leallekum tuflihûn

Yâ eyyuhâ ellezine âmenu	: Ey iman edenler,
Usbirû	: Dayanmak, sabretmek, sebat etmek,
Ve sâbirû	: Sabır, direnmek, beklemek,
Ve râbitû	: Alâka, bağlantı, irtibat, varlıktaki hakk bağlantısı,
Ve ittekû Allah	: Fenalardan sakının Allaha ortak koşmayın,
Lealle kum tuflihûn	: Umulur ki, başarırınız, felah, özü anlamak,

Meâli: “Ey iman edenler! Sabrın ne olduğunu anlayın ve sabredin ve tüm varlığı birbirine bağlayan Hakk sırrını anlayın ve fenalara düşmekten sakının, Allah’a ortak koşmayın. Umulur ki başaracaksınız.”

Tüm meâlciler râbîta kelimesini farklı farklı değerlendirmişlerdir.

Ne yazık ki Diyanet olsun, Yaşar Nuri hocam olsun, savaş olarak değerlendirmişler.

Diyanet İşleri Meâli: Ey iman edenler! Sabredin. Sabır yarışında düşmanlarınızı geçin. (Cihat için) hazırlıklı ve uyanık olun ve Allah’a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz.

Yaşar Nuri Öztürk Meâli: Ey iman sahipleri! Sabredin, sabır yarışı yapın, nöbet tutarak savaşa hazırlıklı bulunun ve Allah’tan sakının ki, kurtuluşa erebilirsiniz.

Mehmet Okuyan Meâli: Ey iman edenler! Sabredin; (düşman karşısında) dayanışmada bulunun; (savaş için) hazırlıklı ve nöbette bulunun! Allah’a karşı [takvâ]lı (duyarlı) olun ki kurtulasınız.

Görüldüğü gibi, müelliflerin geneli, râbîta kelimesini savaşa hazırlıklı olmak diye meâl etmişlerdir.

Oysa râbîta kelimesi, Rabb kelime kökünden gelir.

Savaş kelimesi ise, harb kelimesinden gelir.

Cemaat ve tarikatlarda râbîta; şeyhini düşünmek, şeyhini düşünürken kendinden geçmek, şeyhine bağlanmak, evliyalara bağlanmak, âlimlere bağlanmak diye söylenir.

Nasıl ki evlerde iç içe geçmiş, birlik olarak birleşmiş taiban tahtalarına da râbîta deniliyorsa, varlığın birbiriyle olan bağı da râbîtadır.

Râbîta tüm varlığın birbirine ortak özelliklerle bağlılığıdır.

Nasıl ki insan vücûdunda sonsuz hücre vardır, ama hepsi birbirine bağlıdır, yâni râbita olmuştur.

İşte bu tüm âlemde de tüm varlık birbirine bağlıdır.

Bu şuura ulaşmak râbitayı anlamaktır.

Tüm varlık âlemi, tecelliler ile birbirine bağlıdır.

Hakk yolunun yolcusu Hakk'ı anlamak için bir idrak içinde olup varlığın birbiriyle bağlılığını anladıkça râbitayı anlar ve oradan da Tevhîd sırrına ulaşır.

Her varlıkta Allah'ın nitelikleri vardır.

Her varlık o niteliklerle birbirine bağlıdır.

Mesela her varlıkta Hayy sıfatı vardır.

Her varlık birbirine Hayy sıfatıyla bağlıdır.

Şöyle düşünelim, her ampulü, her elektronik cihazı çalıştıran aynı elektriktir.

İşte tüm cihazları aynı andan çalıştıran elektrik, cihazları râbita halinde birbirine bağlar.

Tüm kâinatı da birbirine bağlayan Allah'ın tecellileridir.

Yâni her varlıkta varlığın birlik içinde yâni râbita halinde tutan Hakk'tır.

İnsanın vücûdunun hiçbir organı hiçbir hücresi birbirinden ayrı mıdır? Elbette değildir.

Tüm hücreler birbiriyle irtibat halindedir, yâni râbita halindedir.

Nasıl ki insan vücûdunda tüm hücreler bir bedene bağlıdır.

İşte bu kâinatta da tüm varlık Allah'a bağlılık halindedir.

Tüm varlığı bir arada tutan Allah'tır.

İşte râbita; tüm varlığın birbiriyle olan bağlılığıdır ve bu bağlılık şuuruna ulaşmak varlıkta Allah'ın tecellilerine şâhit olmakla mümkündür.

Yoksa cemaatlerin dediği gibi şeyhini düşünmek, şeyhine bağlanmak, bir tarikata bağlanmak değildir.

Râbita sırrına vâkîf olan bir kimse, tüm vücûdları tutan Allah'tır hakikatine erişmiştir.

İşte bu hakikati anlayan bilir ki tüm kâlbleri attıran Allah'tır, tüm vücûdları her an çalıştıran, her an tutan Allah'tır.

Bu şuurda hareket eden, hangi varlığa bakarsa baksın, o varlığı tutanın Allah olduğunun hakikatiyle bakar.

Yâni "Semme Vechullah" zevkiyle bakar.

Bu şuurla bakan, bilir ki tüm varlık kardeştir, bir beden hücreleri gibidir.

Tüm bedenleri tutan da zâtı mutlak olan Allah'tır.

Bu şuurla hareket eden, her an râbita halindedir, yâni her an Allah'a bağlı olduğunun farkındadır.

İşte râbita bir şeyhe bağlanmak değildir, savaş değildir.

Râbita tüm kâinatı tutanın, her varlığı bir arada tutanın Allah olduğu hakikatidir.

Râbita; vücûddaki tecellilerin birbirine bağlılığı, cümle varlığın birbirine olan bağlılığı demektir.

Râbita; fiillerin fâilde, sıfatların mevsûfta, vücûdların Zât'ta birleşimidir.

Râbita, mü'minlerin her an Allah'a bağlılığıdır.

Mü'minler, her an Allah'a bağlılık şuuruyla hareket ederler.

Kehf Sûresi 14:

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا

Ve rabatnâ alâ kulûbihim iz kâmû fe kâlû rabbunâ rabbus
semâvâti vel ardı len neduve min dûnihî ilâhen lekad kulnâ
izen şetata

Ve rabatnâ alâ	: Bağladık, kuvvetlendirdik, râbıta kurduk,
Kulûbi-him	: Kâlbleri, idrakleri, diriliği anlayınca, onlar,
İz kâmû	: Kıyam, tüm varlıkta diri olan,
Fe kalu rabbu nâ	: Böylece, dediler, Rabbimiz, bizi vücûdlandırıran,
Rabb	: Rabbi, vücûdlandırıran,
El semâvât ve al ard	: Gök ve yer,
Len neduve	: Asla yönelmeyiz, istemeyiz,
Min dûnihî ilâh	: Seni bırakıp, başkasına, ilah, zanna dayalı ilahlar,
Lekad kulnâ	: Andolsun, doğrusu, dedik, olduk, söyledik,
İzen şetâten	: Öyleyse, öyle olursa, eğer, yanlış, aşırı,

Meâli: “Onlar tüm varlığı diri tutanı idrak ettikçe Bize bağ-
landılar. Böylece dediler ki: Bizi vücûdlandırıran sensin, gökleri
ve yeri de vücûdlandırıran sensin, seni bırakıp da zanna dayalı
ilahlara asla yönelmeyiz. Doğrusu eğer öyle bir şey yaparsak
haddi aşanlardan oluruz.”

Bu bölümde belirtildiği gibi, Allah’ı anlayan kimse, Allah’a
râbıta içinde olur.

Yâni her an O’na bağlılık içinde olur.

Onlar asla zanlarına, hurâfelere yönelmezler.

Bu âyeti Diyanet ve Yaşar Nûri Hocamız şöyle meâl et-
mişlerdir:

Yaşar Nuri Öztürk Meâli: “Kalpleriyle aramızda bir bağ kur-
duk/kalplerini dayanıklı kıldık. Kalkıp şöyle dediler: “Rabbi-
miz, göklerin ve yerin rabbidir. O’ndan başka hiçbir ilaha ya-
karmayız. Aksini yaparsak saçma söz söylemiş oluruz.”

Diyanet: “(Haksızların karşısında) ayağa kalkıp şöyle der-
ken onların yüreklerini güçlendirdik: “Bizim rabbimiz, göklerin

ve yerin rabbidir; O'ndan başkasına asla tanrı deyip yakarmayız. Yoksa kesinlikle yanlış bir şey dillendirmiş oluruz.”

Görüldüğü gibi Yaşar Hocamız, bu âyette râbîta kelimesini; “bağ kurmak” olarak çevirmiştir.

Diyânet ise; “yüreklərini güçlendirdik” diye çevirmiştir.

Oysa Yaşar Hocam ve Diyânet, Âl-i İmrân Sûresi 200. âyette geçen râbîta kelimesini, savaş, cihat olarak çevirmişlerdir.

Okuyucularımız sadece düşünsünler!

Kasas Sûresi 10. âyette geçen râbîta kelimesini de inceleyelim.

10-

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا
أَنَّ رَبَّنَا عَلَيَّ قَلْبَهَا لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Ve asbaha fuâdu ummi mûsâ fârigâ in kâdet le tubdî bihi
lev lâ en rabatnâ alâ kâlbihâ li tekûne minel muminîn

Ve asbaha fuâdu	: Sabah, aydınlık, kalp, gönül aydınlığı,
Ummi Mûsâ	: Anne, Mûsâ,
Fârigan in kadet	: Boş bulunma, az kalsın, neredeyse,
Le tubdi bihi	: Elbette, açıklama, onu,
Lev lâ en rabatnâ	: Olmasa, râbîta, tutma, bizim bağlamamız,
Alâ kâlbi hâ	: Kâlbine, idrakine,
Li tekune min el muminîn	: Olması için, mü'minlerden,

Meâli: “Mûsâ'nın annesi gönlünde aydınlığı hissetti. Eğer mü'minlerden olması için kâlbiyle Bize bağlılık içinde olmasaydı, neredeyse boş bulunup onu açıklayacaktı.”

Bu âyette de belirtildiği gibi mü'minlerin kâlbleri Allah'a râbîta halindedir.

Yâni bağıllık halindedir.

Mûsâ'nın annesinin kucağına Mûsâ verince, annesi heyecanlanmış "bu benim oğlum" diye haykırmak istemişti.

Ama onun kâlbî Allah'a râbîta içinde olduğundan dolayı, susmuş hikmetin tecellisini beklemişti.

İşte görüldüğü gibi Rabb kelimesinden gelen râbîta, her şeyin Allah'a bağıllık içinde olma durumudur.

Ayrıca bunu bilen mü'minler de kâlbî Allah'a râbîta halindedirler.

İnsan her an kâlbî Allah'a bağıllık içinde olmalıdır.

Yâni kâlb her an Allah'a secde içinde olmalıdır.

Secde ve râbîta birlikte değerlendirilmelidir.

Secde ve râbîta makamı:

Bedenden geçme makamıdır.

Fenâfillah, Allah'ın ulviyetinde faniliğini bilme makamıdır.

Hakk ile Hakk olma makamıdır.

Damlanın deryadan ayrı olmadığını görme makamıdır.

Üflenen rûha erme makamıdır.

Varlığından geçip aslına teslim olma makamıdır.

Her an Allah'a râbîta içinde olma makamıdır.

Râbîta makamında olan mü'min:

Kendi vücûdunu ve tüm varlığı tutan kudreti anlar ve kendinden geçer.

Bedenini terk eder, cümle varlığın Hakk'a secdesine şâhit olur.

Tüm varlıkta Hakk'ın yüzünü görür.

Tüm varlığın her an Hakk'a bağı olduğunu görür.

Varlıkta varlığı tutan Hakk'ı görür.

Bir damla misali deryadan ayrı olmadığına şâhit olur.

Tüm varlıkta üflenen rûh hakikatine şâhit olur.

Tüm varlığı tutan tek Zâta şâhit olur.

Tüm mevcûdatı her an tutan, her an onu çalıştıran Zâta şâhit olur.

Kesret âlemi gibi görünen âlemin vahdet olduğuna şâhit olur.

Zamandan zamansızlığa geçer

Bedenden bedensizliğe geçer

Üflenen rûha erer.

Nasıl ki, kulağımız, gözümüz, elimiz, ayağımız yâni tüm organlarımız ve tüm hücrelerimiz her an vücûdumuza bağlıysa, yâni râbîta halindeyse, işte bu kâinattaki tüm varlık da, her an Zâtı mutlak olan Allah'a bağlıdır, yâni râbîta hâlindedir.

Râbîta makamına eren kimse, hep o şuurda durur, nereye bakarsa baksın cümle varlığın özünün, Hakk olduğunu bilir.

Şimdi de Râbia kelimesini inceleyelim.

Râbia kelimesi de Rabb kelimesinden gelir.

Dördüncü diye kullanılmıştır.

Onun için ailede dördüncü çocuğa "Râbia" adı verilir.

İbrâhimî makamlarından dördüncüsü "Rabb" dersidir.

Vücûd dersidir.

Hazreti İsâ Rabb boyutunda çarmıha gerilmiştir, bedeninden geçmiştir, rûh boyutuna erişmiştir.

Fenâfillah makamı Rabb makamıdır.

Talebe Rabb makamında, beden Zâtına teslim olur.

Râbia makamına eren kişi, vücûdun Rabbine teslim olmuş kişidir.

Râbia;

Rabbine teslim olmuştur.
Beden varlığından geçmiştir.
Allah'ın ulviyetine erişmiştir.
Tüm bedenlerin sahibinin Allah olduğunu anlamıştır.
Vücûdun zâtının Allah olduğuna şâhit olmuştur.
Bütün bedenleri tutan zâtın Allah olduğuna şâhit olmuştur.
Vücûd dersinde talebe, kendi vücûdunu tutan Zât'a teslim olmuştur.

Rabb boyutuna, rububiyet boyutuna, kendindeki Allah'ın tecelli boyutuna şâhit olmuştur.

Râbia, vücûdun tamamen beden haline çıktığı boyuttur, yâni her çocuk râbia olarak doğar.

Allah'ın vücûddaki tecelliler boyutu, fiil, sıfat, Zât tecellisidir.
İşte bu tecelliler boyutu "Rabb" esmâsıdır.

Rabb esması, Râbiadır.

Şimdi de Rabb kelime kökünden gelen mürebbiye kelimesini inceleyelim.

Mürebbiye; şekil veren, terbiye eden, vücûdlandıran, hücre hücre doku doku vücûdu şekillendiren demektir.

Kişi "Rabbim!" dediği zaman; bedeninin mürebbiyesi olan Allah'a seslenmiş olur.

Kişinin bedeninin mürebbiyesi Allah'tır.

Kişinin kendisine uygun bedeni, kişiye göre şekillendiren, yâni o bedeni terbiye eden Allah'tır.

Gözü terbiye edip şekillendiren, kulağı terbiye edip şekillendiren, her dokuyu, hücreyi terbiye edip şekillendiren Allah'tır.

Terbiye edip, şekillendirme boyutu Allah'ın Rabb esması ile alâkalıdır.

Bir de gönüllerin terbiye edilmesi vardır.

Gönüller ancak Muhammedî şuurla terbiye olur.

Muhammedî şuur, varlığa Hakk nazarıyla bakma şuurudur.

Halk'ta Hakk'a nazar etmek, Muhammedî şuura ermektir.

Gönül terbiyesi, ilm-i irfan yolunda bir Mürşid-i Kâminden ilmî dersler görmekle gerçekleşir.

Gönül rahminden Muhammed doğar.

Kişi, aklını ve gönlünü temiz eylerse, bir edeb içinde hareket ederse, ilme tâbi olursa, gönlünde Muhammedî şuur tecelli edecektir.

Nasıl ki kadının rahmînde ayda bir temizlik olur ve orada bebek için zemin hazırlanıyorsa, işte bize de işaret edilir ki, kişi gönlünü temiz eylemeli ki, gönül rahminde Muhammedî şuur gelişsin.

Ana rahmînden doğan bebek, gün gelir zalim olabilir.

Gönül rahminde terbiye görerek doğan er kişi ise zerre kadar zulüm üretmez.

Gönül rahminden doğan Muhammed âlemlere rahmet olur.

Enbiyâ Sûresi 107: "Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik."

Gönlünden Muhammedî şuur doğan kişi, yâni gönlü terbiye görmüş kişi;

Her varlığa Hakk nazarıyla bakar.

Nereye dönerse dönsün, gördüğü Hakk'ın vechidir.

Çevresine hep rahmet akıtır.

Çevresindeki her sıkıntıyı gönlünde hisseder ve onlara çareler arar.

O ister ki; sıkıntılar, acılar bitsin.

O ister ki; huzur, mutluluk, sevgi, yardımlaşma, paylaşma olsun.

Onun her hâli şifâ verir.

O, gönüllere rahatlık, huzur, sabır, mutluluk verir.

O, sıkıntıları unutturur.

İşte gönlü Muhammedî şuurla terbiye görmüş kişi, mürebbiye olur.

Talebe yetiştiren olur, evlat yetiştiren olur.

Kur'ân'da bu durum çok güzel işaret edilmiştir.

İsrâ Sûresi 24:

وَآخِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ
ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا

Vahfid lehumâ cenâhaz zulli miner rahmeti ve kul rabbirhamhumâ kemâ rabbeyânî sagîrâ

Ve ihfid lehumâ cenâha	: İndir, alt, düşük, onlara, kanat, bağlanma,
El zulli min el rahmet	: Alçaltma, tevazu ile, merhamet, rahmet,
Ve kul rabbi erham humâ	: De, söyle, Rabbim, merhamet et, onlara,
Kemâ Rabbeyânî	: Beni yetiştirdi, terbiye etti,
Sâgîrâ	: Küçükken, çocukken,

Meâli: “Ve onlara bağlı kalmanızı, merhametli, tevazulu olmanızı ve Rabbim! Onlar beni küçükken terbiye edip yetiştirdi, sen de onlara merhamet et, diye söyleyin.”

Âyette geçen “rabbeyânî” kelimesi, yetiştiren terbiye eden demektir.

İşte terbiye, mürebbiye makamına erenler, Allah'ın rabb esması üzere hareket ederler.

Allah'ın varlığı terbiye ettiği gibi, yâni en uygun bir biçimde şekillendirdiği gibi, terbiye, mürebbiye makamına eren Kâmil

kimseler de, çevresinde olan kişilerin edebî ve ilmî olarak yetişmelerinde yardımcı olurlar.

İşte Rabb kelimesi, Allah'ın her bir varlığı şekillendirme, bedenlendirme, bedenlere hâkim olma boyutudur.

Allah'ın bir varlığı yaratma, şekillendirme, sıfatlandırma, vücûdlandırma boyutu "Rabb" boyutudur.

Her bedenın Rabbi, o bedenın Zâtıdır.

Allah'ın tecelli tezahürü, yâni kendini vücûdlar boyutundan zâhire çıkarması "Rabb" boyutudur.

Tüm âlemi Allah boyutu olarak düşünürsek, bir varlığın oluşumu, şekillendirilmesi, o varlıkta her an tececli edenin, Allah'ın Râbb esması boyutu olarak düşünebiliriz.

İşte, Allah bütünsel boyuttur.

Rabb her bir varlıktaki Allah'ın tecellisidir.

İnsanın bedeninin Zâtı Rabb'dır.

Tüm bedenlerin mâlikî, yani sahibi Allah'tır.

Kişi, "Rabbim" diye dua ettiği zaman, kendi bedenindeki Rabb boyutundan Allah'a niyaz etmiş olur.

İnsan, kendisi ile ilgili dua edeceği zaman, "Rabbim" diye başlaması daha uygundur.

Çünkü vücûdlara yapılan sesleniş, vücûddaki esmâların hareketliliğine yol açacaktır.

Başkaları için, evlatları için, ülkesi için, insanlık için yapacağı duaya "Allah'ım" diye başlanması daha uygundur.

"Rabbil âlemîn" kelimesi, görünen görünmeyen tüm vücûdların sahibi anlamındadır.

Görünen görünmeyen tüm vücûdların sahibi Allah'tır.

Rabb esmâsı hakikatine erişenler:

Her bir vücûdun sahibinin Allah olduğunu bilirler.

Her bir varlıkta her an tecelli edenin Allah'ın Rabb esması olduğunu bilirler

Kendi vücûdlarında, Rabb boyutuna teslimiyet içindedirler.

Rabb şuuruyla yaşarlar, ribâ durumuna düşmemeye çalışırlar.

Yâni vücûdlarını kendilerine nispet etmezler.

“Allah'ım! Bu vücûdun sahibi sensin, emanetçisi biziz” şuruyla hareket ederler.

Rabb boyutunun esmâlarının akış sırlarını bilirler.

Onlar, çevresindeki kişilerin, gönüllerinin, ulvî bir terbiye içinde olmasına yardımcı olurlar.

Kişinin vücûdunu şekillendiren, yâni kişiyi vücûdlandırıran ve her an vücûdda işleyişle kendini gösteren, vücûdu tutan, Allah'ın kişideki adı Rabb'dır.

Şöyle düşünelim; bir tohumdan ağacın ortaya çıkışı ve ağacın şekillenmesi ve ağacın işleyişi “Rabb” tecellisidir.

İşte bir bebeğin vücûdlanması, şekillenmesi, vücûdun her an işleyişi “Rabb” boyutudur.

Ribâ ise; vücûdlardaki Rabb'i görememek ve varlığın birbiriyle olan bağını anlayamamaktan gelen şahsileşmek, ego haline düşmek ve kendi çıkarları, menfaatleri için varlığa yaklaşmak demektir.

Ribâ bakışında olan kişi, “ben benim, sen sensin” zannındadır.

Yâni benim vücûdum bana ait senin vücûdun sana ait diye bakmaktır.

Yâni vücûdları tutan Rabb şuurundan kopmaktır.

Rabb; her vücûdu tutan, her vücûdu şekillendiren, Allah'ın o varlıktaki adı.

Râbita; bağlılık, bağlanmak, bütünlülük, birleşmek, her vücûdu ve cümle vücûdu tutan bağı anlamak..

Ribât; bağlılık, ip, bağlı olduğu yolda ilerlemek, sağlam yapı,

Ribâ; bağlanmamak, kendine beden nispet etmek, benim vücûdum demek.

İşte ribâ; her varlığı tutan bağı anlamamak, Rabb şuurundan uzak olmaktır.

Yâni ribâ; seni de onu da bağlayanın bağından, şuurundan uzaklaşmaktır.

Bizler, karşımızdaki kişinin vücûdunu tutanın Rabb olduğunun şuuruyla bakmalıyız.

Tüm vücûdları tutanın da Allah olduğu şuuruyla bakmalıyız.

Eğer bu şuurda olursak, kişilere olan yaklaşımımız Allah rızası için olur, asla kendi çıkarımız için olmaz.

Bizler bir vücûda bakarken, orada Allah'ın Rabb tecellisi olduğunu, tüm vücûdları ihâta edenin de Allah'ın kendisi olduğunu bilerek bakmalıyız.

Bir vücûda bakarken, vücûdu kişiye nispet ederek bakarsak, ribâ durumuna düşeriz.

İşte ribâ; Rabb şuurundan kopmaktır.

Rabb şuurundan kopan kişi, ben benim sen sensin yaklaşımı içinde olur.

Beni de seni de tutan Allah'tır, şuurunda olmayan kişidir.

Ben benim, sen sensin zihniyetinde olan kişi, her varlığı ayrı olarak görür, varlığı eşya boyutunda görür, tüm varlığı tutan Allah'ı idrak etmekten uzaktır.

Böyle olunca kişi; kişilere, varlığa öncelikle hep şahsi menfaatleri için yaklaşır ve kişileri, varlığı kullanır, kişilerin ve varlığın kişisel haklarını zedeler.

Her vücûdu tutan Rabb'dır.

Her vücûdu tutan Rabb'i görememek, vücûdu kendine nispet etmek ise ribâ'dır.

Ribâ'ya düşen kişi, artık varlığın dış boyutunda kalır ve o varlığa kendi şahsi çıkarına göre yaklaşır, hakk için yaklaşmaz.

Bir kişiye kendi şahsi çıkarı için gitmek ribâ'dır.

Kişi bir arkadaşına onun derdi için değil de, kendi çıkarı için gitmesi ribâ'dır.

"Hadi arkadaşına gideyim, bir çayını içeyim" niyetiyle arkadaşına gitmek ribâ'dır.

Ama arkadaşına giderken onun derdi için gitmek ve giderken de elinde bir hediye ile ona gitmek ise insanlıktır.

İşte kişileri her türlü cihetten kullanmak niyeti, ribâ'dır.

Bir siyasetçinin halkın oyunu istemesi, halk için, devlet için değil de kendi şahsi çıkarı içinse, bu bile ribâ'dır.

Çünkü ribâ'da olan kişi, cümle vücûdları tutan Allah şuurundan uzaktır.

Eğer kişi, her vücûdu tutan Rabb'dır şuurunda olsa, hiçbir varlığa zerre kadar kötülük için yaklaşamaz.

Yâni sûreti değil, sîreti idrak edebilse, varlığa zarar için yaklaşamaz.

İşte ribâ; Rabb şuurundan uzak olmaktır.

HAKK NEDİR

Şimdi de Hakk kavramını inceleyelim.

Kur'ân'da Hakk kelimesi yaklaşık 250 yerde geçer.

Hak, tek "k" ile yazıldığı zaman "hâk" kişinin beden, toprak boyutu demektir.

Hâk-i beden; vücûd toprağı demektir.

Hâk-i vatan; vatan toprağı demektir.

Hakk, iki "k" ile yazıldığı zaman, kişideki rûh boyutu anlamındadır.

Hakk, hakikat, hukuk, hâkim, hakem, hüküm, hakkani, Hakan, hâkir kelimeleri aynı kökten gelen kelimelerdir.

Hâkir: Hakk şuurundan düşmüş anlamında kullanılmıştır.

Hâkir duruma düşmek; kendindeki rûh boyutunun farkında olmadan yaşamak, ben benim egosuyla yaşamak, yâni kendine varlık nispet ederek yaşamak.

Hakikat: Hakk'tan açığa çıkan tüm sistemdir, gerçeklik demektir.

Hukuk: Varlığın birbiriyle olan birlik bağı, her varlığın Hakk'a ait olan bağının düzeni, nizamı demektir.

Hâkim: Varlıktaki tüm tecellilere sahip olan demektir.

Hakan: Her varlığa hükümleriyle hâkim olan, hükümdar demektir.

Hakk kelimesinin çoğulu Hukuk kelimesidir.

Hakk; gerçek olan, varlığın özü, varlığı kesin olan, Allah'ın kendini varlıkta ispat etmesi, şekil veren, hareketlendiren, kendini gösteren, rûh, rûhtan süzülüp gelen, doğru bilgi, ilim anlamlarına gelir.

Hakiki kelimesi de, gerçek olan, Hakk'ı taşıyan demektir.

Hakk, Allah'ın varlıktaki kendi gerçeğini gösteren esmasıdır.

Kur'ân'da geçen bazı Hakk kelimelerini inceleyelim.

Mâide Sûresi 77:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا
تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا
وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ

Kul yâ ehlel kitâbi, lâ taglû fî dînikum gayral hakkı ve lâ tettebiû ehvâe kavmin kad dallû min kablu ve edallû kesîran ve dallû an sevâis sebîl

Kul yâ ehlel el kitâbi : De, ey, aktarılan söylentilerde kalanlar,

Lâ taglû : Haddi aşmayın, sapmayın,

Fi din kum : İçin, hakkında, yolunda, din, varoluş yasaları, siz,

Gayre el hakk : Gayrı, değil, başka, hakk, hakikat, doğru olan,

Ve lâ tettebiû ehvae : Tâbi olmayın, uymayın, hevâ, çıkar, boş şeyler,

Kavmin kad dall : Kavim, kimseler, hakikatlerden sapmak, dalalet,

Min kabl : Önceden,

Ve edallû kesiran : Sapmak, haktan sapmak, çoğu,

Ve dallû : Sapmak, dalalette kalmak,

An sevâi el sebîl : Dosdoğru yol, düzenli, yol,

Meâli: “De ki: Ey aktarılan söylentilerde kalanlar! Siz din hakkında hakikatlerden başka şeylere sapmayın. Daha önceki, hakikatleri bırakıp kendi anlayışlarına sapan ve çoğu kimse-leri de saptıran o kimseler gibi hevâlarınıza uymayın ve dos-doğru hakikatin yolundan sapmayın.”

Burada geçen “gayr el hakk”; haktan gayrı bir şey, haki-katten gayrı bir şey, doğru bilgidен başka bir şeye uymamak anlamındadır.

Âyette belirtilen; canlı kitâb olan varlık kitâbında, haki-katten gayrı bir şey yoktur, asıl okumak oradan olmalıdır.

İnsanların yazdığı kitaplarda hatalar olabilir, ama canlı kitâb olan varlık kitâbında ilimden başka bir şey yoktur.

İlim, varlığın özünde yazılı olan, varlığın varoluş sistemi-nin ilâhi yazılımıdır.

İlmin ilâhi yazılımı; Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji ola-rak tecelli eder.

Bilim ise, açığa çıkan varlık boyutunda, yapılan keşifler-dir, okumalardır.

Yâni, varlıktaki Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojinin okun-masıdır.

Bunların tamamı fendir.

Fen okumalarına “Bilim” denir.

Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutunun incelenmesi, “Bilim” boyutudur.

Bilgi ise, yapılan incelemelerin söze dökülmesidir.

Yapılan tespitlerin, doğru ya da yanlış olarak anlatılması, yazılara dökülmesidir.

Âyette geçen kitap ehli denilen kesim, insanların yazdığı kitaplarda kalan, oradaki bilgileri gerçek kabul eden ve kendi yolunu üstün görenlerdir.

Bunlar varlığın ilmî değerlerine bakmazlar, sadece insanların yazdığı kitaplarda kalırlar.

Ve kendi inançlarını diğerlerinden üstün görürler.

Kendi kitaplarını doğru bilirler, diğer inançlarda olan kimse-lerin dini kitaplarını bozulmuş diyerek bir kavga içinde olurlar.

Onun için Kur'ân, ilim üzere olmayı tavsiye eder.

Hacc Sûresi 3: "Ve min el nâsi men yucadilu fî Allah bi gayrı ilmin ve yettebiu kulle şeytan merid."

Meâli: "İlme dayanmadan, Allah hakkında konuşan kim-seler, şeytani hallere kapılır giderler."

İşte insan, varlığın hakikatlerini bırakıp, aslı olmayan bil-gilerle hareket etmemelidir.

Varlığın hakikatleri, Hakk'tır, gerçektir.

Varlığın ilimsel değerleri, Matematik, Fizik, Kimya, Biyo-loji ve onların sonsuz dallarıdır.

Bu dalların her birinde Hakk'ın hakikatleri vardır.

Kur'ân'ın "oku" öğüdü buraya işaret eder.

Dinin hakikati de budur.

Din varlığın yaratılış yasalarıdır.

Âyette; "lâ taglû fî dînikum gayral hakk-dinin hakikatine eri-şin, hakikatten sapmayın" diye belirtilen öğüt iyi duyulmalıdır.

Dinin hakikati, varlığın varoluş yasalarıdır.

Ve din Allah'a aittir.

Mü'min Sûresi 14: "Lehu el din-din O'nundur."

Mü'min Sûresi 65: "Lehu el din-din O'nundur."

Zümer Sûresi 11: "Lehu el din-din O'nundur."

Nahl Sûresi 52: "Ve lehu ed dinu vasıben-Ve din daima O'nundur."

Peki, dinin hakikati nedir?

Kur'ân'ı incelediğimizde Yûsuf Sûresi 76 ve Rûm Sûresi 30. âyette "Din nedir?" sorusunun hakikatine ulaşıyoruz.

Yûsuf Sûresi 76: "Mâ kâne li yehuze ehâhu fî dînî melîk."

Meâli: "İşte böylece hükümdarın yasaları olmasa, o, kardeşini tutamazdı"

Yûsuf Sûresi 76. âyette "Dini Melik" kelimesi vardır, "Hükümdarın yasaları" demektir.

Yûsuf kıssasında, Bünyamin'in heybesinden çıkan Hükümdarın su kabı, Bünyamin'i hırsız durumuna düşürmüş ve Bünyamin, Hükümdarın hırsızlarla ilgili yasasından dolayı alıkonulmuştur.

Buradan anlıyoruz ki din; Yasa, Kanun, anlamına geliyor.

Yâni Mısır'ın hükümdarı, Mısır'ı o yasalarla yönetti.

Âyette belirtildiği gibi din; Yasa, Kanun demektir.

Rûm suresi 30. âyette de "Fıtrat Allah" kelimesi vardır.

Fıtrat; açığa çıkma, yaratılış, yaratmak, varoluş, tüm kâinatın açığa çıkması, tohumun kabuğunun yarılp filizin çıkışı.

Bu ne demektir; Allah'ın fıtratı.

Yâni Allah'ın varlığı yaratması. Allah'ın bir özden varlığı yaratması.

Rûm Sûresi 30: "Fe ekim vecheke lid dîni hanîfâ fıtratAl-lahilletî fataran nâse aleyhâ lâ tebdîle li halkıllâh zâliked dî-nul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yalemûn."

Meâli: "Bundan sonra yüzünü, Allah'ın varlığı yaratmasına, varlığın yaratılış yasalarına, Tevhîd üzere çevir. İnsanların vücûda gelişi O'ndandır. Allah'ın halkiyetinde bir değişiklik yoktur. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu dinin hakikatini bilemiyorlar."

Evet, âyette belirtildiği gibi “li el dini hanifen fitrata Allah, elleti fatara.”

Din; Allah’ın fitratıdır.

Yâni, varlığın yaratılış yasalarıdır.

İşte buradan da anlıyoruz ki din; Allah’ın varlığın yaratmadaki yasalarıdır, kanunlarıdır.

Yâni varoluş yasalarına; ”Din” diyoruz.

Varlıktaki yaratılış, nitelikten niceliğe, atomdan moleküllere, zerreten küreye tüm varlığın varoluşundaki yasalara, Kur’ân: “Din” der.

İşte yaratan Allah’tır.

İnsan bir hücre zarı bile yaratamaz.

Onun için İnsan, benim dinim dememelidir.

Din Allah’a aittir.

Onun için Kuran’da birçok yerde “Din O’nundur” diye geçer.

Rûm Sûresi 30. âyette; “Dosdoğru din nedir?” sorusunun cevabı çok güzel açıklanıyor.

İşte bundan dolayı insanın dini olmaz.

İnsanın imanı olur.

Dinin hakikatini anlayan kişi, iman sahibi olur, mü’min olur.

Din Allah’a aittir, çünkü yaratılıştaki yasaların sahibi de O’dur.

İnsan dinin hakikatini anladığında, benim dinim onun dini kavgasında olmaz.

Ehli kitap halini terk eder.

Eğer bizler, dini anlayamazsak; Rûm Sûresi 31. âyette açıklanan duruma düşeriz.

Rûm Sûresi 31: “Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şî-yeâ kullu hızbın bimâ ledeyhim ferihûn.”

Meâli: “Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi tarikatlara, mezheplere, cemaatlara bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla sevinip övündü.”

İşte dini, Kur’ân’a göre anlayamayan, atalardan gelen din ayrımcılığının içinde kalır, din kavgasının içinde kalır ve “benim dinim onun dini” diyerek, dinin hakikatinden uzaklaşır.

İşte varlığın varoluş yasaları, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji ve onların sonsuz dallarında aranmalıdır.

İşte tüm bu dallar Hakk’ın hakikatleridir.

Şimdi Mü’minûn Sûresi 62. âyette geçen Hakk kelimesini inceleyelim.

Mü’minûn Sûresi 62:

وَلَا نَكْفُ نَفْسًا إِلَّا وَوَسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ
بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Ve lâ nukellifu nefsen illâ vusahâ ve ledeynâ kitâbun yantıku bil hakkı ve hum lâ yuzlemûn

Ve lâ nukellifu	: Yok, biz, yükümlü, mükellef, sorumlu, vazifeli, eksiksiz,
Nefsen	: Nefis, kişi, kişinin öz varlığı, kendi bedeni, kendisi,
İlla vusa-hâ	: Başka, ancak, sadece, var, onun gücü, kapasitesi,
Ve ledeynâ	: Katımızda, bize ait,
Kitâbun yantıku	: Kitâb, konuşan kitâb, söyleyen, nâtik,
Bi el hakkı	: Hakkı, hak ile, doğru, hakikat, gerçeği,
Ve hum la yuzlemun	: Onlar, yok, zulümde olmaz, kötülük, haksızlık,

Meâli: “Ve onlar, kendi bedenlerini eksiksiz bir şekilde tutanın Bizden başkası olmadığını bilirler. Ancak kapasitelerince hareket ederler. Bize ait olan hakikatleri konuşan bir kitâbtırlar. Onlar hiç kimseye kötülük etmezler.”

Burada belirtilen muhtaşem hakikat; mü'minlerin Hakk'ı konuşan canlı kitâb olduklarıdır.

Yân onlar sadece hakikati-gerçeği dile getirirler.

Mü'minler canlı kitâb olan varlık kitâbından eğitim görmüşlerdir.

O kitâbdan eriştikleri hakikatleri dile getirirler.

Onun için onlara; “kitâbun yantıku-konuşan kitâb” denilmiştir.

Kitâbı yantıku; konuşan kitâb, canlı kitâb, söyleyen kitâb, gerçeği gösteren kitâb demektir.

Öncelikle her varlık; konuşan kitâb, canlı kitâb, söyleyen kitâb, gerçeği gösteren kitâbtır.

Konuşan kitâb olan varlık kitâbından okuyan, hakikatlere şâhit olacaktır.

Allah'ın tecellilerine şâhit olacaktır.

Ve böylece şehadet makamına erişecektir.

Ve böylece mü'min yâni Allah'tan emin olacaktır.

Mü'minûn Sûresi 62. âyette belirtildiği gibi; mü'minlik makamına gelen insan, artık konuşan bir kitâb, gerçeği dile getiren kitâb olmuştur.

Câsiye Sûresi 29. âyette de, her varlıkta ve insanın kendinde olan hakikatler konuşan bir kitâbtır, diye bildirilir.

Orada geçen hakk kelimesi de kişinin bedeninde olan Allah'ın hakikatleridir.

Câsiye Sûresi 29: “Hâzâ kitâbunâ yentiku aleykum bil hakk innâ kunnâ nestensihu mâ kuntum tamelûn.”

Hâzâ kitâbu nâ	: Bu, işte bu, kitâbımız,
Yentiku	: Söyleyen, konuşan, nutuk,
Aleykum bi el hakkı	: Size, sizde, üzerinizde, hak ile, gerçek, hakikat,
İnnâ kunnâ	: Muhakkak biz,
Nestensihu	: Kaydetme, yazdırıyorduk, klonlama, kopyalama,
Mâ kuntum tamelûn	: Yaptığınız şeyler,

Meâli: “İşte, Bizim konuşan kitâbımız sizin üzerinizdeki hakikatlerdir. Muhakkak ki Biz yaptığınız şeyleri sizde kaydederiz.”

Kendi beden kitâbında Allah'ın hakikatlerine erişen kimse, Allah'a kendinde şâhit olacaktır.

Allah'ın kendine, şah damarından daha yakın olduğuna makam makam bizzat tanıklık edecektir. Kâf Sûresi 16

Ve böylelikle mü'minlik makamına erişecektir.

Artık onun ağzından çıkan kelimeler, Allah'ın hakikatleri olacaktır.

Evet, mü'min konuşan bir kitâbtır.

Mü'min olan kişinin konuştuıkları, kulların yazdığı hiç bir kitapta yazılı değildir.

Hiç kimse tarafından söylenmiş değildir.

Mü'min, varlığın hakikatlerinden okuduklarını dile getirir.

İnsanların yazdığı kitaplardan bilgiler verir.

İnsanların yazdıkları kitapları da elbette önemser, ama onlara bağlı kalmaz, ehli kitap olmaz.

Mü'minin kitabı kendi bedeni ve her bir varlığın kendisidir.

Evet, her varlık konuşan bir kitâbtır.

Varlığı; aşkla, samimiyetle, bir tevazû içinde inceleyen kişi, varlıktaki sesi dinler ve o kitâbtan duyar ve oradan eriştikleri hakikatleri dile getirir.

Varlık ve onun her zerresi konuşan bir kitâbtır.

Varlığın sistemindeki hakikatler, kâinatın varoluşunun sırlarıdır.

Varlık kendindeki sırları her an konuşur, her an söyler.

Onu duymak için temiz olmak gerek, gönül kulağı açık olmak gerek.

Ayrıca, her kişinin vücûdu da konuşan kitâbtır.

Kişi ne yaparsa yapsın, onun vücûdunda yaptıkları her an kayıt altına alınır.

Kişinin yaptıkları, onun vücûd DNA'sında yazılıdır.

Gerçek orada gizlidir.

Kişi dili ile yaptıklarını yalanlasa bile vücûdu onun yaptıklarını, konuşur durur.

Ayrıca, onun yüzü, onun vücûd dili onun yaptığını haykırır durur.

Mü'min olan, kişinin yaptıklarını da okuyan kimsedir.

Mü'min olan, gönlünü tertemiz yapmış olup, hakikatin sırlarına temas edendir.

Vâkıa Sûresi:

77- Muhakkak ki tüm varlık elbette Kur'ân'ı Kerîm'dir.

78- O varlık kitâbının içinde gizli bir âlem vardır.

79- Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz.

Gönül temizlenmeden, konuşan kitâbı duymak mümkün değildir.

Gönlü temiz olmayan kişi, konuşan kitâbı duyamaz, konuşan kitâbı duymayan konuşan kitâb olamaz.

Kişi, tüm fenalıklardan temizlenmelidir.

Hasetlik, fesatlık, gurur, kibir, kavga, dedikodu çekiştirme gibi duygulardan geçmelidir.

Kin, öfke, kavga duygu ve düşüncelerinden arınmalıdır.

Yaratılanı hor görmemelidir.

Batıl olan şeylerle meşgul olmamalıdır.

Asla kul hakkı yememelidir.

Dünya çıkarına esir olmamalıdır.

Kişi, mü'min makamına gelmedikçe, konuşan kitâbı duymaz, anlayamaz ve kendi de konuşan kitâb olamaz.

Mü'min, tüm her şeyiyle Hakk'a teslim olmuş, Hakk ile Hakk olmuştur.

Mü'min, Hakk ve halk sırrına vâkif olmuştur.

Mü'min, tüm varlığın sahibinden emin olmuştur.

Mü'min, her varlığın ardında varlığın sahibini görür.

Mü'min, kendi vücûdunun Hakk'ın vücûdundan ayrı olmadığını bilir.

Mü'min, her an Hakk'a bağlı olduğunun şuuruyla hareket eder.

Mü'min, kendine şah damarından yakın olan Allah'ı her an kendinde ve cümle varlıkta hissedendir.

Mü'min, aldığı her nefeste, şükür içinde, aşk içinde, huzur içinde olandır.

Mü'min, bedenleri tutan Zâtı bilendir.

Tüm canların bir can olduğunu bilendir.

İşte o mü'min, "kitâbun yantıku-konuşan kitâbtır."

Mü'min, canlı Kur'ân'dır.

Mü'minin dili, gönlüne bağlıdır.

Gönül Allah'ın evidir.

O evden dile gelen kelimeler, Allah'ın kelâmıdır.

Mü'minin gönlü, kâinatın enfûsî sistemine bağlıdır, konuşacağı zaman oradan konuşur.

O, hevâsından, duyduklarından, okuduklarından konuşmaz.

O, başkalarının anlattığını konuşmaz.

O, konuşan kitâb olan varlık kitâbından duymadığı şeyleri konuşmaz.

Necm Sûresi 3: "Ve mâ yentıku anil hevâ."

Meâli: "O hevâsından konuşmaz."

O, ilâhî sisteme gönlünü açmıştır, ilâhî sistemden gelen kelâmı dinler ve onu konuşur.

Necm Sûresi:

7- 8- 9- Ve o, bütün her yerdeki Ulvîliğe yöneldi, sonra yaklaştı, daha da yakınlaştı, öyle ki aynılık derecesinde, hatta daha yakın.

10- Böylece o, ilâhî düşüncenin ne olduğunu anladı, kulluğun ilahi düşüncesine ulaştı.

11- Gördüğü şeyi kâlbî yalanlamadı.

12- Gördüğü şeyler için o tereddüde düşmedi.

13- Doğrusu o bir tenezzül içinde bütün her yerde hakikatleri gördü.

14- Sidretü'l-Müntehâ'da.

15- Varılacak yer olan huzur O'nun katında.

16- 17- Bütün her şeyi nuruyla kaplayanı, tüm tecellilerin geldiği o yeri anladığında, basireti kaymadı ve ikiliğe düşmedi.

18- Doğrusu o Rabbinin yüceliğini delilleriyle gördü.

Evet, her varlık konuşan bir kitâbtır ve konuşan kitâbtan duyan da yâni mü'min olan da konuşan kitâbtır.

Evet, âyette belirtildiği gibi mü'min; "kitâbun yantıku-konuşan kitâbtır."

Mü'min, varlığın ardından konuşan Hakk'ı dinler ve ve duyduğunu konuşur.

Hakk'ı dinler, Hakk'ı konuşur.

Konuşacağı zaman da ancak, ehli gönül olana konuşur.

Gönlünde aşk duygusu olana konuşur.

Kelâmı ehline aktarır.

Ehli olmayana kelâm aktarılmaz.

Ehli gelinceye kadar örtüsüne bürünür, ehli geldiğinde örtüsünü kaldırır.

SÖYLEME

Her bir kelimenin rûhu vardır
Rûhuna ulaşmadan söyleme
Deryadan gelen bir sırrı vardır
Sırrına ulaşmadan söyleme

Kelimedede Hakk'ın sesi vardır
Gönlünle işitmeden söyleme
Her kelimenin mânâsı vardır
Mânâsına ermeden söyleme

Varlıktan kelimeye yol vardır
O yolda duymadan söyleme
Kelimededen varlığa yol vardır
O kapıyı açmadan söyleme

Kelâmı hakk eden ehli vardır
Ehli kelâm olmadan söyleme
Kelâmı duyacak gönül vardır
Sakın ehli gelmeden söyleme

Kelimeler kelâmdan süzülür
Hissine ulaşmadan söyleme
Kelimeler Hakk'ın kelâmıdır
Hakk'tan duymadan sakın söyleme

Şimdi içinde Hakk kelimesi geçen başka bir âyeti inceleyelim.
Sâd Sûresi 22:

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ
خَصْمَانِ بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
وَلَا تَتَّبِعُوا سَوَاءَ الصِّرَاطِ

İz dehalû alâ dâvûde fe fezia minhum kâlû lâ tehaf, has-
mâni begâ ba'dunâ alâ ba'dın fahkum beynenâ bil hakkı ve lâ
tuştıt vehdinâ ilâ sevâis sırât

İz dehalu alâ Dâvûd : Dâvûd'un yanına girdikleri zaman,
Fe fezia min-hum : Böylece, dikkat etti, birden çekindi, döndü,
uzandı, onlardan,
Kâlû la tehaf : Dediler, çekinme, korkma,
Hasmâni : Hasımlar, hasım olduk,
Begâ : Haddi aştı, saldırdı, kavga etti,
Badunâ alâ badın : Birbirimize,
Fe uhkum beynena : Artık hükmet, bizim aramızda,
Bi el hakk : Hak ile,
Ve lâ tuştıt : Haksızlık etme, aşırı gitme,
Vehdi nâ : Bize yol göster, doğruya ulaştır,
İlâ sevâi es sırâtı : Doğru yol, adil, orta yola,

Meâli: “Dâvûd’un yanına geldiklerinde Dâvûd birden çekindi, onlara doğru yöneldi. Dediler ki: Çekinme! Biz hasım olduk, birbirimize saldırdık, artık sen bizim aramızda hakk ile hükmet ve bize hakikatin yolunu göster, haddi aşma, ancak adil olan yola ilet.”

Dava kelimesi, Dâvûd kelimesiyle ilişkilidir.

Davet kelimesi de Dâvûd kelimesiyle bağlantılıdır.

Bu bölümde de Dâvûd’un, iki kişinin davasını, hakk ile hükmetmesi belirtilir.

Burada geçen hakk kelimesi, hakk ile hükmetmek, doğru hükmetmek anlamındadır.

Burada herkese olan hitap, “sakın doğruluktan ayrılma” hitabıdır.

Dâvûd’a gelen iki kardeş kıssası şöyledir:

Davûd’a iki kişi gelir.

Ve biri der ki: Bu benim kardeşimdir. Onun doksan dokuz koyunu var. Benimse bir tek koyunum var. Böyle iken o benim tek koyunumu almak ister. Ve tartışmada beni yendi.

Sad Sûresi 23: “Onlardan biri dedi ki: İşte bu benim kardeşim. Onun doksan dokuz koyunu var ve benim bir koyunum var. Buna rağmen bana dedi ki: Onu bana ver ve konuşarak bana üstün geldi.”

Sad Sûresi 24: “Dâvûd dedi ki: Doğrusu senin tek koyununu kendi çok koyunlarına katmak istemekle zalimlerden olmuştur. Zaten çoğu kimse de her şey kendinin olsun ister, birbirlerine haksızlık eder. Ancak iman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar başka. Ve Dâvûd biraz düşünüp anladı; onlar değildi, muhakkak ki kendisiydi, Bizim olanları kendimin demekle imtihan edilenin kendi olduğu. Böylece o hemen

Rabbinden bağışlanma istedi ve tüm niteliklerin kime ait olduğunu anladı, teslim oldu ve döndü, yöneldi.”

Sad Sûresi 25: “Böylece o mağfiretimize ulaştı. İşte böylece o Bize ait olan hakikatlere yakın oldu ve güzelce dönülecek yere döndü.”

Sâd Sûresi 26: “Ya Dâvûd! Sen sunduğumuz hakikatleri anladığında, yeryüzünde ardından gelenlere bu hakikatleri aktar. Artık sen insanlar arasında hakk ile hükmet ve kendi çıkarlarına tâbi olma. Yoksa Allah’ın yolundan kendi cehaletine saparsın. Muhakkak ki Allah’ın yolundan kendi cehaletlerine sapanlar, hakikatleri araştırmayı her zaman unuturlar, onlar daha fazla sıkıntılarda kalırlar.”

Bu kıssada belirtilen hakikat; kişi Allah’a olan her şeyi kendine nispet etmekle, kendine zulmetmiştir.

Tek koyun Allah’ın teklîğidir, vahdet boyutudur.

Çok koyun Allah’ın kesretidir, sıfatlar boyutudur.

Kesret de vahdet de Allah’a aittir.

Kişi, Allah’a ait olanı kendine asla nispet etmemelidir.

Kişi hep çok şeyi olsun ister.

Oysa, malikül mülk Allah’tır.

Malın da mülkün de sahibi Allah’tır.

İnsan, varlığın sahibinin Allah olduğunu bilmelidir.

Ayrıca hiç kimsenin hakkına göz dikmemelidir.

Dâvûd boyutu, dava boyutu, adalet boyutu, hakk boyutudur.

Davası hakk olan Dâvûd olmuştur.

Her şeyini Hakk’a teslim eden Dâvûd olmuştur.

Hakk’ın elest davetini duyan Dâvûd olmuştur.

İşte kişi varlıktan gelen elest davetini duyarsa, artık onun davası mânâ yoludur.

Eğer kişi hakikatleri bırakıp bâtil alana tâbi olursa, acı sıkıntılar içinde kalır.

Bu durum âyette çok güzel izah edilmiştir.

Şurâ Sûresi 42:

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

İnnemes sebîlu alellezîne yazlimûnen nâse ve yebgûne fîl
ardı bi gayril hakk ulâike lehum azâbun elîm

İnnemâ el sebilu	: Ancak, fakat, yol, gittiği yol,
Alâ ellezine	: Üzerine, karşı, için, o kimseler,
Yazlimune en nâse	: Haksızlık edenler, zulüm eden, insanlar,
Ve yebgûne fi el ardı	: Zorbalık yapan, isteyen, yeryüzünde
Bi gayri el hakkı	: Dışında, başka, haksız yere, hakkın dışına çıkan,
Ulâike lehum azâbun elîm	: İşte onlar, acı bir sıkıntıdadır,

Meâli: “İnsanlara haksızlık eden kimselerin gittiği yolda ve yeryüzünde zorbalık yapanlara, hakikatten başka şeyler içinde olanlara, işte onlara acı sıkıntılar vardır.”

Âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi, insanlara zulmedenlerin gittiği yol, “bi gayri el hakk” hakikatler yolu değildir.

O yolda gidenler çevresinde olan kimseler karşı haksızlık içinde olurlar.

Ve onlar sonunda acı sıkıntılar içine düşerler.

Âyetteki vurgu çok önemlidir.

Her kim hakikatten saparsa, bâtil alana meylederse, o kimse acı sıkıntılar çekecektir.

Bâtıl alan; ilimden, edepten uzak, hurafelerin olduğu, ki-
şiyi gurura, kibre düşüren alandır.

İnsan Hakk'tan, hakikatten uzak olmamalıdır.

Varlığın ilmî cihetinden yönünü döndürmemelidir.

Her şeyde hikmetler aramalı, yargıya düşmemelidir.

Şimdi içinde hakk kelimesi geçen başka bir âyeti inceleyelim.

Âl-i İmrân Sûresi 62:

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

İnne hâzâ le huvel kasasul hakk ve mâ min ilâhin illâllâh
ve innellâhe le huvel azîzul hâkim

İnne hâzâ le huve	: Muhakkak, bu, işte bu, elbette, gerçek, o
El kasasu	: Kısas, bildirme, anlatma, gerçek olay, ortaya çıkış, belirme,
El hakku	: Hakk, hakikat, gerçek,
Ve mâ min ilah illa Allah	: Değil, şey, ne, yok, bir ilah, ancak, vardır, Allah
Ve inne Allah	: Muhakkak ki Allah,
Le huve el azîz	: Elbette, o, tüm değerlerin yüce sahibi,
El hâkim	: Hâkim olan,

Meâli: “Muhakkak ki işte O, hakikatin ortaya çıkışı ile ken-
dini belli eder. Allah'tan başka güç yoktur. Muhakkak ki Allah,
elbette tüm varlıktaki niteliklerin yüce sahibidir, tüm varlığa
hâkim olandır.”

Bu bölümde geçen, Hûve, Hakk ve Hâkim kelimesi “He-Hû”
kelime kökünden gelir.

İbrâniceden gelen Hû kelimesi, tüm varlıktaki ilâhi kud-
rete işaret eder.

El Hû, güç, kuvvet, kudret, O'dur anlamındadır.

Hû, O demektir.

El, güç kuvvet, kudret demektir.

Bu bölümde işaret edilen; Allah kendini ortaya çıkan varlıkta gösterir.

Hakk kelimesinden gelen hâkim kelimesi, varlığa Allah'ın hâkim olmasıdır.

Allah, tüm varlığa hâkim olmasıyla kudretini gösterir.

Allah, her varlıkta olan rûhun gücüyle varlığa hâkimdir.

Varlığın mânâ boyutu, rûh boyutu Hakk boyutudur.

Bir tohumu misal olarak verirsek; tohumun içindeki ağacın görünmeyen tüm boyutu "rûh-mânâ" yâni "Hakk" boyutudur.

Tohumun özü rahîm boyutudur, rahîm boyutu Hakk sırrıdır.

Tohumdan açığa çıkan ağaç boyutu ve ağaçtaki işleyiş rahmân boyutudur.

İşte tohumun özündeki, Allah'ın kimliğine "Hakk" denir.

Kur'ân'da Hakk sûresi vardır:

Hâkka Sûresi:

1-

الْحَاقَّةُ

El hâkkah

El hâkkatu : Hakikat olana, hakikate, kaçınılmaz gerçeğe,

Meâli: "Hakikat."

2-

مَا الْحَاقَّةُ

Mel hâkkah

Ma el hâkkatu : Nedir hakikat, gerçek,

Meâli: “Nedir hakikat?”

3-

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ

Ve mâ edrâke mel hâkkat

Ve mâ edrake : İdrak ettin mi, anladın mı?

Mâ el hakkatu : Ne, şey, değil, hakikat nedir,

3: “İdrak ettin mi, nedir hakikat?”

Hakikat nedir?

Hakikat; Hakk kelime kökünden gelir.

Hakk üflenen rûh sırrıdır.

Hakk; bütünün parçasına verilen addır yâni cüzdeki Allah'a ait olan sistemdir.

İşte her varlık Allah'a ait olan nitelikleri gösterir.

Allah gerçektir ve her varlık O'nun gerçeğini gösterir.

Yâni derya Allah ise damlanın rûhu Hakk'tır.

Hacc Sûresi 6:

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Zâlike bi ennAllahe huvel hakku ve ennehu yuhyil mevtâ
ve ennehu alâ kulli şeyin kadîr

Zâlike bi enne Allah hu : İşte bu, muhakkak ki Allah, o

El hakk : Hakk, gerçek, hakikat,

Ve enne hu yuhyi : Muhakkak ki o, hayat veren,

El mevt : Nutfe, ölümü sunan, sınırlayan,

Ve enne-hu : Muhakkak o, doğrusu o,

Alâ kulli şeyin kadir : Bütün her şeydeki kudrettir,

Meâli: “İşte muhakkak ki gerçek olan Allah’tır. O hayat verendir, ölümü sunandır ve muhakkak ki O bütün her şeydeki kudrettir.”

Âyette belirtildiği gibi, hakk kelimesi, gerçek, hakikat anlamında ifade edilmiştir.

Allah, haktır, yâni gerçektir.

Allah, her varlıkta kendi gerçeğini zâhir eyler.

Her varlık Allah’ın rûhundan üflenip gelmiştir.

Her varlık, Allah’a şehadet alanıdır.

Her varlıkta Allah’ın tecellileri Hakk boyutudur.

En’âm Sûresi 91: “Ve mâ kader Allah hakka kadrihî.”

Ve mâ kaderû Allah : Takdir edemediler, bilemediler,
değerlendiremediler, ölçü, Allah,

Hakk kadri hî : Hakk, gerçek, hakikatler, kadr, kıymet,
değer, kudret, O,

Meâli: “Allah’ı layıkıyla takdir edemediler, o değerlerin sahibidir, gerçektir.”

Bu âyette geçen Hakk kelimesi; gerçek anlamında ifade edilmiştir.

Allah gerçek olduğunu, tüm varlıktan hen an gösterir.

Yeter ki insan yönünü varlığın hakikatine döndürsün, varlığın değerlerini anlamaya çalışsın.

Meâlin tamamı şöyledir:

En’âm Sûresi 91: “Allah’ı layıkıyla takdir edemediler. O değerler sahibidir, O gerçektir. Allah bir beşere bir şey sunmadı dediler. De ki: Tüm varlığı bir kitâb olarak sunan kimdir? Ki onun içinde hakikatler sunuldu. Mûsâ o hakikatlerle yol buldu. İnsanlar için tüm varlık kitâbı her an yol gösterir. O size sunulanları okuyup incelediğinizde hakikatlere ulaşırsınız. Siz ve

atalarınızın bilmediği birçok hakikatleri sizlere öğreten kimdir? De ki: Allah'tır. Artık bir oyalanma, önemsememe içinde olanlara uyma."

Âyette belirtildiği gibi, tüm varlık insana bir kitâb olarak sunulmuştur.

O kitâbın kendisi de, içindeki değerler de hakikattir, gerçektir.

İnsan ancak ve ancak o kitâbdan okuduğu zaman hakikate erişecektir.

Allah hakikatine orada erişecektir.

İşte varlık bir rûhun üflenışıyle açığa çıkmıştır.

Hakk sırrına, ancak üflenen rûhun akışında erişebiliriz.

Varlık rûhun üflenışıyle şekillenip görünmüştür.

Bir tohum düşünelim.

Tohumun özünde ağaç ve ağaca ait tüm nitelikler uyur vaziyettedir.

Bir tohumun içine en gelişmiş mikroskopla bile baksak, orada ne filizi, ne dalı, ne yaprağı, ne çiçeği göremeyiz.

Ama ne zaman tohumun özünde bir hareketlilik başlar, oradan rûhun üflenışı tecelli eder, adım adım ağaç ve ağaca ait tüm nitelikler açığa çıkar.

İşte, rûhun üflenışıyle açığa çıkan her şey Hakk'tır, hakikattir.

Tohumun hakikati de kendini ağaç olarak gösterir.

Ağacı incelediğimizde tohumun hakikatine erişiriz.

Şâhitlik makamı da açığa çıkan varlık boyutudur.

Tohumdan ağaç açığa çıkar ve ağaç tüm aslıyetini, oluşan yeni tohumda gizler.

İşte tüm varlığın açığa çıkışı da rûhun üflenışıyle tecelli eder.

İşte bu süreci okumak, hakikati okumaktır.

İnsan rûhun üflenîşiyile sıfatlanıp şekillenmiştir.

Sad Sûresi 72:

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

Fe izâ sevveytuhu ve nefahtu fîhi min rûhî fe kaû lehu sâcidîn

Fe izâ sevveytu hu : Böylece, olduğunda, düzenledim,
sıfatlandırdığım, o, insan,

Ve nefahtu : Üfledim, nef ettim, nefes verdim,

Fîhi min rûhi : Onun içine, rûhumdan

Fe kaû lehu : Artık, olun, ona, o hakikate,

Sâcidîn : Tüm varlığıyla teslim olmak, secde edin,

Meâlî: “Rûhumdan olan üflenîşle, insanı en güzel sıfatlarla düzenledim. Artık bu hakikati anlayıp tüm varlığınıza teslim olun.”

İşte âyette belirtildiği gibi, insan rûhun tecellisidir.

Rûh boyutu Hakk'tır, insan Allah'ın hakikatidir.

İnsan vücûdunu tutan vücûd Hakk'ın vücûdudur.

Tüm vücûdları tutan vücûd ise vücûdu mutlak olan Allah'tır.

Onun için Hallacı Mansur; “Enel Hakk” yâni “Ben O'ndan bir cüzüm” yâni “Ben O'nu gösteren bir gerçeğim” demiştir.

Hakikat insanın kendisidir, tüm varlıktır.

Hakk, Hakk'ın kendisidir.

Hakikat Hakk'tan açığa çıkan tüm varlıktır.

İşte hakikat:

Tüm varlığın geldiği kaynaktır.

İnsanın geldiği Özdür.

Tüm varlığı hareket ettiren güçtür.

Varlıktaki tüm niteliklerdir.

İnsanın ve tüm varlığın aslı olan Hakk'tır.
Hakk, insana nefes aldırıp verdirendir.
İnsanın kâlbini attırandır.
İnsanın vücûdunda her an işleyip durandır.
Her varlığı tutan Zâttır.
Varlıkta diri olandır.
Yâni hakikat Allah'tır.
Hakikatleri bırakan, cehalet hallerine batar.
Geldiği Özü bilemeyen, ego içinde kalır.
Ego içinde kalan, hep etrafına zarar verir, bozgunculuk içinde kalır.
Biz ve onlar ayrımı içinde olur.
Cemaat, tarikat ayrımı içine düşer.
İşte bu hallerde olan insan, rahmetten uzaklaşır.
Davranışları hep çıkar üzeredir.
Davranışlarında rahmet yoktur.
İşte onların kulakları vardır ama ses duyar, Hakk'ın kelamını duyamaz.
İşte onların gözleri vardır ama varlığın sûret boyutunu görür, siret boyutunu yâni Hakk boyutunu göremez.
Hakk: "Rûh" sırrıdır.
Tohumun özü "Hakk" boyutudur.
Tohumdan açığa çıkan tüm sistem "hakikat" boyutudur.
Kişinin vücûdunu tutan "Rûh" boyutu "Hakk" boyutudur.
Kişideki ve her varlıktaki varlığın özü olan rûh "Hakk" dediğimiz boyuttur.
Yâni, teni tutan can boyutu Hakk'tır.

Hallacı Mansur'a bu makâm zevk ettirildiğinde "Enel Hakk" dedi.

"Enel Allah" demedi.

Çünkü kendindeki, deryanın damlasını anladı.

Kendinin deryadan bir damla olduğunu anladı.

Deryanın damladan, damlanın deryadan ayrı olmadığını anladı.

Rûh boyutunun zevkine erdi.

Ente Hakk ise "Nûr" boyutudur, "Halk" boyutudur.

Toplumda Hakk, Rabb denildiği zaman Allah diye anlarız.

Bir damla suya "Hakk" dersek, deryaya "Hû-Allah" denilse doğru tanım olur.

Hakk: "Rûh" sırrıdır.

Tohumun özü "Hakk" boyutudur.

Tohumdan açığa çıkan tüm sistem "hakikat" boyutudur.

Hakk; vücûdun rûh-mâna boyutuna denir.

Halk ise, Hakk'ın kesret boyutudur.

Halk da Hakk da aynı kelime kökünden gelir.

Halk boyutu, denizin dalgaları boyutudur.

Hakk, Halk birbirinden ayrı değildir, damlaların denizden ayrı olmadığı gibi.

Cümle varlığın tek giysisi vardır, o da Hakk kimliğidir.

Cümle varlığın tek canı vardır, o da Hakk kimliğidir.

Tüm varlığa Hakk gözüyle bakan, Hakk kimliğine bürünmüştür.

İnsan varlığın sûretinde kalmamalıdır.

Bedenlerin özünü, aslını görmelidir.

Varlığın dış şekline bakıp, yargısal alana düşmemelidir.

Cinsiyete takılıp kalmamalıdır.

Tüm cinsiyetlerin geldiği özü görmelidir.

Yâni tende kalmamalı, cânı görmeli, Hakk boyutuna ermelidir.

Onun için Yunus Emre; “72 Millete aynı gözle bakmayan, halka müderris olsa, Hakk’a asidir” yâni her varlığa Hakk’ın kimliğiyle bakmayan, isyan içindedir demek istemiştir.

Mü’min olan, Hakk nazarıyla bakar.

Mü’min Hakk’tan emin olan demektir.

Mü’minin kimliği Hakk kimliğidir.

Hakk sırrına ermenin yolu, Hakk kapısından içeri alınmanın şartları, senlikten benlikten kurtulmak, seni beni tutan Hakk’a ermektir.

İnsan; inanç ayrımcılığı, cinsiyet ayrımcılığı, millet ayrımcılığı, makam mevki ayrımcılığı içinde olmamalıdır.

Her varlığın özünü görmeli, Hakk boyutuna erişmelidir.

Hakk sırrına ermenin yolu, ayrımcılığa sebep olan bütün kimliklerini, bütün bildiklerini terk etmektir.

Kişi bunları terk edebilirse, Hakk kimliğini giyer.

Hakk kimliğini giyen insan olur, hepsini kucaklar.

Tevhîd sırrında, Hakk kimliği gizlidir.

Tuva’da Hazreti Mûsâ’ya tüm dünyalık bağlarını, kimliklerini, bildiklerini terk ettirilmesinin hikmeti, ona Hakk kimliğini giydirilme iradesidir.

Tâ-Hâ Sûresi:

11-12: “Böylece o nûra ulaştığında, o kutsal nidayı işitti: Ey Mûsâ! Seni vücûdlandırıran şüphesiz Benim. Artık dünyaya olan meylini, kendine nispet ettiklerini bırak. Elbette sen, mukaddes bir yol olan birlik yolu üzeresin.”

Mûsâ’nın dayandığı, tutunduğu asâ nedir, iyi düşünölmelidir.

İnsan, Allah'a ait olan nitelikleri kendine nispet etme gafletinden kurtulmalıdır.

Hurâfelere, bâtil şeylere, gurura, kibre dayanmamalıdır.

Dayandığı yer Allah'a ait olan hakikatler olmalıdır.

Kendine nispet ettiği vücûd benim zannından kurtulmalıdır.

İnsan varlığın hakikatine dayanmalı, o hakikatlerin sahibinin Hakk olduğuna şahit olmalıdır.

İnsan her varlığın rûh boyutunu hissedebilmelidir.

Her şeyin, rûhtan gelen bir açılımla şekillendiğini, bedenlendiğini idrak edebilmelidir.

Hakk; her varlıkta, varlığı tutan, varlığın tüm niteliklerini kapsayan, varlığın işleyişinin hikmeti olan, her varlığın birbiriyle aynılık derecesinde olan "rûh" sırrıdır.

Hallacı Mansur bu hakikati anladığında "Enel Hakk" dedi.

Hakk; Allah'ın her varlıktaki, kendinden üflediği rûh sırrıdır.

Allah, küll boyutudur, Hakk ise cüz boyutudur.

Allah'ın her varlıktaki cüz mânâsı Hakk ismiyle adlandırılır.

İşte mü'min olan kişi yâni Allah'tan emin olan, artık zerre kadar şüphesi olmayan kişi, her nereye bakarsa baksın "Semme Vechullah" zevkiyle bakar ve tüm varlığı Hakk sırrıyla kucaklar.

Mü'min olan kişinin tek kimliği vardır, o da "Hakk Kimliği"dir.

İşte o kişi:

Tüm varlığın birbiriyle münasebetini bilir.

Tüm varlığı tutanın, varlıkta her an olanın Allah'ın Hakk boyutu olduğunu bilir.

Ve her varlığa Hakk kimliğiyle bakar ve Hakk kimliğiyle kucaklar.

Çünkü bilir ki her varlık, enfûsuyla âfâkıyla Allah'a aittir.

Mü'minûn Sûresi 9:

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

Vellezîne hum alâ salavâtihim yuhâfızûn

- Ve ellezîne hum : O kimseler, onlar, mü'minler,
Alâ salavât him : Dua, saygı, her an hakka bağlı olma, her
şeyiyle yönelme,
Yuhâfızûn : Korur, muhafaza eder, hep o şuurda durur,
öyle hareket eder,

Meâli: "Mü'minler; her an, her şeyleriyle Hakk'a bağlılık üzere hareket ederler, onlar o şuurlarını muhafaza ederler."

Mü'min Sûresi 20: "Ve Allah yacdî bil hakk."

- Ve Allah : Allah, El lah, El Hû, görünmeyen kudret,
Yacdî : Sunan, meydana getiren, hükmeden, takdir, kadâ,
Bi el hakk : Hakk ile, gerçek, hakikatleri gösterir bir şekilde,

Meâli: "Tüm varlığı hakikatleri gösterir bir şekilde meydana getiren Allah'tır."

Yakdi kadâ kelimesinden gelir.

Kaza, kadâ kelimesinden gelir.

Kadâ; uygulanış, yapılış, inşa ediliş, oluşum, bir şeyin halledilmesi, verilen kararın uygulanması, yerine getirmek, bitirmek, tamamlamak, yapmak, sunmak, ortaya çıkarmak, işlemek, yaratmak, ayırmak, birleştirmek, demektir.

Kadı kelimesi de buradan gelir.

Kadı; davayı çözen, karar veren ve verdiği kararı uygulayan, demektir.

Takdim kelimesi de buradan gelir.

Takdim; sunmak, tanıtmak, tanıştırmak, ortaya çıkarmak demektir.

Mukaddim kelimesi de buradan gelir.

Mukaddim; öne çıkarmak, ortaya çıkarmak, takdim etmek, sunmak, gizli olanı açığa çıkarmak, demektir.

Kader; varlığın varoluşunun ilâhî yazılımıdır, varlığın nasıl var olacağına ilâhî takdiridir.

Kader; varlığın nasıl var olacağına, nasıl şekilleneceğinin, ne kadar yaşayacağına, levh-i mahfûzdaki yazılı olan ilâhî kayıtlarıdır.

Kaza; varlığın açığa çıkışı, şekillenmesi, bedensel olarak inşa edilmesi, ince ince nakşedilmesidir.

Kaza; varlığın nasıl var olacağına, nasıl şekilleneceğinin, ilâhî takdirinde olan yazılımının, zamanı gelince ince ince açığa çıkışı, oluşumu, inşa edilmiştir.

Bir örnek verelim:

Bir tohum düşünelim.

Tohumda, ağacın nasıl olacağı yazılıdır.

Tohumda ne varsa, açığa o çıkacaktır.

Tohum kiraz tohumu ise, ondan kiraz ağacı açığa çıkacaktır.

Tohum erik tohumu ise, ondan erik ağacı açığa çıkacaktır.

Tohum incir tohumu ise, ondan incir ağacı açığa çıkacaktır.

Yâni özde ne yazılı ise, o açığa çıkacaktır.

Tohumun özünde ağaç ile ilgili; filiz, kök, dal, yaprak, çiçek, meyve nasıl olacaksa, atom sayısından hücre sayısına kadar, ağacın şeklinden boyuna kadar ne varsa, en ince ayrıntısına kadar her şey yazılıdır.

İşte bu yazılım kaderdir.

Ne zaman ki tohum toprağa düşer, tohumun özünde bir hareketlenme olur ve ağaç yavaş yavaş oluşmaya başlar, bu

hareketlenmeden oluşuma akan her safha, ağaçtan tohuma akan her safha, her hareketlilik “Kaza-Kadâ”dır.

Ağacın oluşumundan biçimine, şekillenmesinden çiçeğine, renginden meyvesine, dal, yaprak, meyve sayısından tohumuna kadar olan bir sistem, tohumunda sakladır.

Bu saklı olan yazılım tohumun kader boyutudur.

Bu yazılımın, adım adım açığa çıkışının her safhası, ağacın oluşumun zaman dilimindeki oluşumu, şekillenmesi ve o ağacın çevresel faktörlerle yaşam süreci, her anıyla, kaza boyutudur.

Yâni kader, ilâhi yazılımın adıdır.

Kaza, o yazılımın açığa çıkışı ve açığa çıkanın yaşam sürecindeki olaylardır.

Yâni, kader özde olan yazılımın adıdır.

Kaza, özde olanın açığa çıkmasının kararı ve bunun uygulanmasıdır.

İşte kaza, kaderin uygulansıdır.

Kaza, kaderin içinde olan bir yazılımdır.

Kaza, kaderde gizlidir.

Kader boyutunda, ne zaman açığa çıkışa karar verildi, işte o zaman kaza tecelli etmeye başladı, verilen o karar uygulamaya konuldu.

İşte, Mü'min Sûresi 20. âyette geçen yakdi-kadâ-kaza kelimesiyle ilişkilidir.

Âyette belirtilen, Allah her bir varlığı Hakk olarak, kendi hakikatini gösterecek şekilde ortaya çıkarmıştır, var etmiştir, yaratmıştır.

İnsanın bu hakikate erişmesi, yaratılarda yaratana şâhit olmakla mümkün olur.

Kişi, yaratılan her varlığın bir özden geldiğini anlarsa, ayrımcılık içinde olamaz.

Nasıl ki bir ağacın tüm yapraklarının, dallarının, çiçeklerinin, meyvelerinin geldiği öz tohumun kendisidir.

Yapraklar çok olsa da, hepsi bir ağacın gövdesine bağlıdır.

Yeter ki kişi yaprakları ayrı ayrı görmesin, yaprakların nereye bağlı olduğuna şahit olsun.

İşte kişi kesrette kalmamalı, kesreti tutan Hakk'a nazar etmelidir.

Kişi, her türlü ayrımcılığı terk eder, varlığa Hakk nazarıyla bakarsa, Tevhîd şuuruna erişir.

Hepimizi var eden birdir ve hepimiz eşitiz.

Tevhîd şuuru ile bakan, varlığa Hakk nazarıyla bakar ve her varlığın sahibini varlıkta görür.

Mü'min olanın nazarı Hakk nazarıdır.

Ve nereye bakarsa baksın, hangi varlığı görürse görsün onu Hakk kimliğiyle kucaklar.

Bilir ki tüm varlığın sahibi Allah'tır.

Allah her varlıkta, Hakk esmasıyla tecelli eder.

Ve bilir ki Allah, her an tüm varlıktan, nûr yüzünü, rûh yüzünü, zât yüzünü, sıfat yüzünü, fiil yüzünü, gösterip durmaktadır.

Kişinin ve her bir varlığın özü olan rûh "Hakk" dediğimiz boyuttur.

Yâni, teni tutan cân boyutu Hakk'tır.

Ten, cânın sırrını gösterdiği yerdir.

Nasıl ki su buza döner, adı buz olarak anılır.

Ama özü sudur.

Buz erir, kalıp şekli yok olur, suya döner, yâni aslına döner.

Kâf Sûresi 19. âyette geçen hakk kelimesi, ölüm gerçeğini ifade eder.

Kâf Sûresi 19:

وَجَاءَتْ سَكْرَةٌ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ

Ve câet sekretul mevti bil hakk zâlike mâ kunte minhu tehîdu

Ve câet sekretu	: Geldi, sarhoşluk, baygınlık, çaresiz, uyuşukluk,
El mevte	: Ölüm, idraksizlik,
Bi el hakk zâlike	: Hakk ile, hakikat, gerçek, işte bu, o, bu,
Ma kunte min hu	: Senin ondan kaçtığın şey, saptığın,
Tehîdu	: Uzak olmasını istemek, kaçmak,

Meâli: “Uzak olmasını istediğiniz, bir gerçek olan ölümün o hareketsiz hâli size gelecektir.”

Âyette belirtildiği gibi ölüm haktır yeni gerçektir.

Her insanın başına bir gün gelecektir.

İnsan bu gerçeği bilerek yaşmalıdır.

Ölüm hakikatini hiç unutmamalıyız.

Ölüm hakikatini hiç unutmadan yaşmalıyız.

Ölüm bize gelmeden kendimizi bilmeliyiz.

Ve Allah'a teslimiyet içinde olmalıyız.

Zümer Sûresi 30: “Muhakkak ki sen ölümlüsün ve muhakkak ki onlar da ölümlü.”

31: “Muhakkak ki sizin ölüm vaktiniz gelecektir. O ölüm vakti gelmeden, sizi vücûdlandırana ait olan hakikatler hakkında kendinizi sorgulayın.”

Ey insanoğlu;

Ölüm gerçeğini hiç unutma.

Ölüm haktır hiç unutma.

Bizler ölümlüyüz.
En sevdiklerimiz de ölümlü.
Yaşamımız gün gelecek bitecek.
Gün gelecek bedenimiz toprak olacak.
Bu dünyada asla bâki değiliz.
Edindiğimiz mal, mülk, şan, şöhret, makam gün gelecek olmayacak.

Ey insanoğlu;
Ölümü unutmadan yaşa.
Kâlb kırma.
Kimsenin hakkına girme.
Kimseye iftira atma.
Kimse hakkında yalan söyleme.
Kimsenin hakkına girme.
Bir makam için birilerini ezip geçme.
Hakk etmediğin bir şeyi asla isteme, alma.
Kimseye zarar verme.
Hep tevazulu ol.
Hep yardım için koş ve sakın karşılık bekleme.
Seni yaratanın sende olduğunu unutma.
Kendini tanımaya çalış.
Yaratılış amacını bil.
Para mal mülk peşinde koşma.
Merak etme hakkın sana verilecektir.
Ey insanoğlu;
Ölüm gerçektir, sakın unutma.
Ölüm bir gün başa gelecek hiç unutma.

Her an ölecekmiş gibi yaşa.
Sorumlu olduğun şeyleri yap.
Yeteneğini fark et.
Boş vakit geçirme.
Kendi bedeninde olan nitelikleri iyi bil ve sahibini bile-
rek yaşa.

Bil ki sen bir damlasın, yolculuğun deryaya.
Bil ki ölümü unutmayan, dünyaya bağlanmaz.
Birini kırmaz.
Kimsenin hakkına girmez.
Hiçbir varlığa zulüm etmez.
Gün gelecek ölüm gelecek.
Bunu bilen kabullenecek.
Dünyaya bağlı olan ise,
Her an isyan içinde olacak.

Eğer ölümün hakikatini bilirsek, ölüm dediğimiz şeyin,
kaynağa geri dönmek olduğunu da biliriz.

Onun için âyette; “İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi raciun-muhak-
kak ki Allah’tan geldik, aslımız olan O’na döneceğiz” diye be-
lirtilmiştir. Bakara Sûresi 156

Yunus Emre ne güzel dile getirmiştir.

“Ölürse tenler ölür

Canlar ölesi değil”

İşte ölüm;

Eğer bilirsek, Hakk’ta Hakk olmaktır.

Damlanın deryaya karışıp gitmesidir.

Damla deryaya karıştığında ölmez, derya olur.

Ölümünden korkma.

Ölümü tanımamaktan kork.

Ölüm gerçeğini anlamamaktan kork.

Yunus Emre ne güzel demiş:

“Ölürse tenler ölür

Canlar ölesi değil”

Ankebût Sûresi 57: “Kullu nefsin zâikatul mevti summe ileynâ turceûn.”

Meâli: “Bütün herkes ölümü hissedecektir. Sonra aslınız olan Bize döndürüleceksiniz.”

Âl-i İmrân Sûresi 145: “Ve mâ kâne li nefsin en temûte illâ bi iznillâhi kitâben mueccelâ.”

Meâli: “Ölüm herkesin başına gelecektir. Bedende yazılı olan ölüm yazgısı, ancak Allah’ın yetkisindedir.”

Âl-i İmrân Sûresi 185: “Kullu nefsin zâikatul mevt ve in-nemâ tuveffevne ucûrekum yevmel kıyâmet fe men zuhziha anin nâri ve udhîlel cennete fe kad fâz ve mâl hâyâtud dunyâ illâ metâul gurûr.”

Meâli: “Bütün herkes ölümü hissedecektir. Siz ölünceye kadar sadece içtenlikle, sevgiyle karşılık verin. Artık kim, kendindeki o yakıp yıkıcı halleri uzaklaştırır ve o huzur haline dâhil olursa, artık o başarıya ulaşmıştır. Dünya hayatının çıkarında olanlar ise, bir egodan başka bir şey elde edemezler.”

Evet, ölüm haktır, gerçektir, başa gelecektir.

Gün gelecek hepimiz öleceğiz.

Ölüm Allah’ın bize sunduğu kulluk işaretidir.

Ölüm girmedik ev yoktur.

Ölümde muhteşem dersler vardır.

Ölüm bir damlanın deryaya karışması gibidir.

Allah âdeta der ki;

Sen kulsun, sınırlı bir varlıksın.

Sen fânisin, Ben bâkiyim.

Eğer sen, Benimle Bende sensiz olursan, ölümün sırrına erersin.

Eğer sen, sende Beni bulursan, bende bâki olursun.

Eğer sen, kendinin Benim deryamdan bir damla olduğunu bilersen, Benim deryamdan ayrı olmadığını bilirsin ve ölümsüzlerden olursun.

Ben benim ama sen ben değilsin.

Sen benden ayrı değilsin, ama asla ben değilsin.

Sen sonsuz deryamın bir damlasısın.

Ben damlama kul dedim, ona sınır koydum.

Ölümsüzlerden olursan; sen, ben kalkar, biz oluruz.

Gel kul olmanın şuuruna ulaş.

Gel ölüm gerçeğinin Hakk'a karışmak olduğunu bil.

Gel ölüm haktır, Hakk'a karışmaktır, bu gerçeğe eriş.

Ve son nefesine kadar;

Sevgi içinde ol.

Sevgiyle karşılık ver.

Yüzünden tebessümü hiç eksik etme.

Beni bir an bile unutma.

Aldığın her nefeste Beni, verdiğin her nefeste kul olduğunu hiç unutma.

Ölümden korkma, bil ki ölüm bana kavuşmandır.

Ölümün tenle ilgili olduğunu bil.

Ölümün sonsuz ölümsüzlük olduğunu bil.

Ben seni kendimden yarattım, sana kul adını verdim.

Dünya senin için bir gurbet mekânıdır.

Seni oraya Beni tanıman ve çevrene faydalı olman için gönderdim.

Çevrende her varlığa sevgi içinde davran.

Bir kuşun da bir taşın da bir ağacın da senin gibi bir varlık olduğunu unutma.

Sen hiçbir varlıktan üstün değilsin.

Her an tevazu içinde yaşa.

Hep tenezzüllü davran.

Bil ki içinde Benim sevgimi hissettiğin her an;

Hiç bir varlığa zarar veremezsin.

Kâlb kıramazsın.

Kırılсан da kırmazsın.

Eğer ölümün nasıl bir sır olduğunu bilersen;

Bana tebessümle gelirsın.

Aşk denilen duygunun Ölüm olduğunu hissedersın.

Ben seni her nefesinde hiç terk etmedim.

Sen de son nefesine kadar beni hiç terk etme.

Ve son nefesinin son olmadığını, gerçek aşkın Bana kavuşmak olduğunu bil.

İşte ölüm, Bana kavuşmanın adıdır.

Aşkın derin duygusudur.

Şimdi de Allah kavramını inceleyelim.

ALLAH NEDİR

Toplumda hep Allah dedik, ama “Allah’a şahitlik nedir?” bilemedik.

Allah’a nerede, nasıl şahit olunur bilemedik.

Ezanda her gün 20 defa okunan “Eşhedü-şâhit ol” sözünü duyduk.

Şahitliğin yolu nedir, yöntemi nasıldır bilemedik.

Allah dedik inandık, fakat kendisini göremedik.

“Görünür mü görünmez mi?” onu dahi bilemedik.

Allah’a kendi vücûd varlığımızda şahit olmayı öğrenemedik.

Allah’ı Allah ile tanımayı bilemedik.

Allah bize; “size şah damarınızdan yakınım” diye bildirdi, bizler onu göklerde bir yerlerde sandık.

Allah’a olan yolculuk, kendi içsel boyutumuzu idi, seyr-i sulûk yapmak nedir, öğrenemedik.

Miracın sırrı, tenden cana olan ilmi, idrâki yolculuktu, göklere çıkılıyor sandık.

Miraç, kendi vücûd şehrimizde nice hakikate erişmekti, nasıl olur öğrenemedik.

Sadece Allah’a inandık, O’na şahit olmadık.

Her inanç kendine göre bir Allah’a inandı.

İnanıldığı Allah ile kendi gibi inanmayana saldırdı.

Her inancın inandığı Allah farklı mıydı?

Neydi Allah denilen?

Neydi şâhitlik makamı?
Allah dedik inandık.
Sözünü duyduk, özü ne bilmedik.
Var mı yok mu anlamadık.
Allah dediğimiz nedir?
Var mıdır, yok mudur?
Varsa nerededir?
Peki yoksa, Allah denilen nedir?
Bedensel bir boyut mudur, bir güç müdür, beyaz bulut mi-
sali bir nûr mudur?
Şekli, şemâli var mıdır?
Bizim gibi biri midir?
Bir şeye benzer mi?
Hiçbir şeye benzemez mi?
Yoksa her şeye benzer mi?
O'nu biz mi var ettik, biz mi isimlendirdik?
Korkularımız, ihtiyaçlarımız, sonucu sığınacağımız bir güç
mü hayal ettik?
O mu bizi var etti, biz mi O'nu var ettik?
Bizi var eden kimdir, varsa onu var eden kimdir?
Bu evren nasıl var olmuştur?
Yoksa! Evren hep var mıydı?
Bu evren kendiliğinden mi olmuştur?
Biz nasıl var olduk?
Biz de hep var mıydık?
Bizde mi kendiliğinden oluştuk?
Bu Evreni de bizi de var eden midir?

O da var ise, O da var olmuş mudur?
Varsa O'nu kim var etmiştir?
Evet, neydi Allah?
Hiç görünmeyen midir?
Yoksa! Her an görünüp duran mıdır?
Gökte bir yerde midir?
Yoksa! Her an her varlıkta olan mıdır?
Varlığın dışında mıdır, içinde midir?
Varlığın içini de dışını da saran mıdır?
Şekli, şemâli, gözü, kulağı, bir vücûdu var mıdır?
Görür, işitir mi?
Görür işitirse, görmesi işitmesi nasıldır?
Kızması, öfkelenmesi olur mu?
O'nun da bizim gibi ihtiyaçları olur mu?
Gökte midir, yerde midir, nerededir?
Gökte ise, nerededir, evrenin içinde midir, dışında mıdır?
Yalnız başına mıdır?
Yanında yardımcıları var mıdır?
Evet, nedir Allah?
İyiliği de kötülüğü de veren miydi?
Şer gerçekten O'ndan mıydı?
Yoksa kötülükleri biz yaptık, O'nun üzerine mi attık?
Yaptığımız kötülükler nereden geliyordu?
Her varlığa bir kader çizmiş ise, varlık da o kaderi mi oynuyordu?
Yaptığımız kötülükler de kaderin yazılımı mıydı?
Kader neydi?

Hâl ve davranışlarımız, amellerimiz, tercihlerimiz, kararlarımız, tembelliğimiz ya da çalışkanlığımız, hep onlar da kader miydi?

Küçük bir çocuğa yapılan zulmü, vahşice öldürülen kadına yapılan zulmü de mi o yazmıştı?

Kötülüklerin kaynağı neydi, O muydu?

Kötülükler bizden miydi O'ndan mıydı?

O'na isnat ederek, dinler, peygamberler, kitaplar, cennetler, cehennemler, oluşturduğumuz muydu?

Yoksa! Bunların başka karşılıkları var mıydı?

Allah ismini sunan kimdi, O muydu?

Yoksa! Bu ismi insanoğlu mu koymuştu?

İnsanoğlu neyi gördü de Allah dedi?

Doğumlar, ölümler nedir?

Bu geliş bu gidiş nereyedir?

Bu varlıktaki işleyiş nedir?

Bu nasıl olmaktadır, bunu kim yapmaktadır?

Yoksa! Kendiliğinden mi olmaktadır?

Varlığın geldiği kaynak nedir?

Aktığı yer neresidir?

Varlık nasıl şekillendi?

Varlık nasıl sıfatlandı?

Varlık nasıl bedenlendi?

Varlıktaki hareketlilik neydi?

Haraketliliği yapan kuvvet neydi?

Zamandan önce zaman var mıydı?

Mekândan önce mekân var mıydı?

Bizden ayrı mıydı?

Her an bizimle miydi?
Görünen şu vücûdlarımız nasıl çalışmaktadır?
Kâlblerimiz nasıl atmaktadır?
Nefes alıp veren biz miyiz?
Kanımız her an nasıl vücûdumuzu dolaşmaktadır?
Hücrelerimiz her an nasıl bir işleyişle çalışmaktadır?
Bunlar hep nasıl olmaktadır?
Tesadüfen mi olmaktadır, yoksa bir güç mü yapmaktadır?
Kendi vücûdumuza neden hâkim değiliz, yaşlanmayı ölümü
neden durduramıyoruz, akan zamana neden hükmümüz yok?
Kendi vücûdumuzda olan işleyişte bile, zerrece bizim yap-
tığımız bir şey yok.
Evet, neydi Allah?
Var mıydı, yok muydu, Allah dediğimiz neydi?
Neden kendini hiç göstermedi?
Yoksa! Hep gösterip duruyor da biz mi göremiyoruz?
Her inancın, inandığı Allah ayrı mıydı?
Müslümanın, Mûsevinin, İsevi'nin, Budist'in vs Allah'ı ayrı
mıydı?
Her inancın Allah'ı, o inançta olanı cennete alıyor, diğerle-
rini kâfir sayıyor, onları cehenneme mi atıyordu?
Her inançta olana farklı bir kitap mı sunuyordu?
Kur'ân, Müslümanların, İncil Hristiyanların, Tevrat Mû-
sevilerin miydi?
Kitaplar tüm insanlara ortak olarak değil de, bir gruba
mı gelmişti?
Kendi gönderdiği kitabı koruyamamış, o kitap bozulunca,
onun yerine yeni bir kitap mı göndermişti?

Müslüman ülkede doğan bir çocuğa iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

Ya da diğer inançta olanlara iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

Evet, neydi Allah?

Farklı dinler, inançlar, ibadetler, ibadethaneler sunan mıydı?

Yoksa! O'nun adına, farklı dinler, farklı inançlar, farklı ibadetler, farklı ibadethaneler kurduğumuz muydu?

Farklı inançta olanlara, farklı ibadetler öğreten miydi?

Kitap gönderen, sonra da onu bozulmuş deyip yeni bir kitap gönderen miydi?

Cennet, cehennem, huri, gılman sunan mıydı?

İmam, müftü, papaz, haham, gibi kurumlar sunan mıydı?

Yoksa! O'nun adına bunları hep biz mi yaptık?

Kendi elçisi diyerek, insanlar arasından seçerek Resûl, Nebîler mi gönderdi?

Yoksa! Resûl, Nebî başka bir mânâ mı içeriyordu?

Erkeği, kadından üstün mü yarattı?

Birini diğerinden üstün mü kıldı?

Kendi yarattığı kullar arasında ayrımcılık mı yaptı?

Kimilerini seven, kimilerini sevmeyen miydi?

Yoksa! Tüm bunları, O'nun adına kendi inancını üstün görenler mi söyledi?

Evet, neydi Allah?

Kadını insan yerine koymayan mıydı?

Kadını dövün diye O muydu?

Yoksa bu zulmü yapan, O'na iftira atan biz miydik?

Meâlleri buna göre yapan biz miydik?

Kadını, ikişer, üçer, dörder aldırın, cariye olarak sunan mıydı?

İstediginde boşattırın, yerine yenisi aldırın, kadını eşya yerine koyan mıydı?

Kadınların çoğunu, cehennemlik ilan eden miydi?

Cennette de erkeklere sayısız kadın, memeleri yeni çıkmış kızlar sunan mıydı?

Yoksa! Bunlar birilerinin uydurması mıydı?

Evet, neydi Allah?

İstedigine hidâyet veren, istediğini saptırın mıydı?

İstedigine çocuk veren, istediğini kısır yapan mıydı?

Kimini zengin kılan, kimini fakir eden miydi?

Kiminin başını örttüren, kimini açık bıraktırın mıydı?

Kimini kâfir ilan edip, cihat adı altında kendi yarattığı kulların katline fetva veren miydi?

Bu kadar savaşı, gözyaşını, aç kalmaları, yoksulluğu, hırsızlığı, hak yemeyi, varlığa zulüm etmeyi, işkenceyi, vahşice öldürülmeleri, insanların mallarına mülklerine, ırzlarına çökme-yi O mu kader olarak sundu?

Yoksa! Bizler mi kaderi zalimce yorumladık?

Hep rahmetten bahseden bir Allah, ufacık bir çocuğa, zalimce öldürülen bir kadına rahmetini çok mu gördü?

Tüm bu zulümler neydi, nasıl yorumlanmalıydı?

Evet, neydi Allah?

Hep bize bilgiler verdiler, her inanç kendine göre yorumladı.

Her inanç kendi inandığı Allah'ı anlattı.

Hep korkular verdiler, emirler verdiler.

Her inancının emirleri farklıydı.

Oysa hiç şâhit olmadık.
Hiç görmediğimiz bir Allah'a inandık.
Hiç aramadık, hiç sorgulamadık.
Hiç merak da etmedik.
İşte varlık ortadaydı, görünüyordu.
Vücûdumuz ortadaydı, görünüyordu.
Duygularımız vardı, ihtiyaçlarımız vardı.
Doğuş vardı, ölüm vardı.
Geliş gidiş vardı.
Neydi tüm bunlar?
Bu âlem nereye akıyordu?
Bu âlem ne sırları saklıyordu?
Bu âlem nasıl bir âleme dönüşüyordu?
Hiç derinlemesine bakmadık, hiç anlamak için incelemedik.
Neydi tüm bunlar?
Neydi bu görünen âlem?
Nasıl var olmuştu?
Tesadüfen mi oldu, bir güç mü var etti?
O güç âlemden ayrı mıydı, âlem ile aynı mıydı?
Evet, neydi Allah dediğimiz?
Varsa neredeydi, nasıldı, şekli şemâli var mıydı?
Görünen bu âlem O'nun kendisi miydi?
Yoksa! Bu âlemin dışında bir yerde miydi?
Kendinden kendini mi açığa çıkardı?
Nasıl bir boyutta, nasıl bir şekilde açığa çıkış oldu?
Görünen bu âlemi inkâr etmek mümkün müdür?

Peki, görünen bu âlemi anlarsak, neye Allah dendiğini anlayabilir miyiz?

Geçmiş zamanda yaşamış, o derin düşünen kâmil kişiler bu âlemde neye şahit oldular, neyi gördüler?

Evet, neydi Allah?

Yoksa! biz O muyuz?

Yoksa! O, biz mi?

Yoksa! O, hiç bir şey mi, O her şey mi?

Evet, neydi Allah?

İbrânîcede "El Hû" olarak kelâma döküldü.

Arapçaya "Allah" diye dönüştü?

"Hû" diye söylenmesi mi "Allah" diye söylenmesi mi daha doğrudu?

"Hu" da dense "Allah"da dense neydi Allah?

"Lâ"nın sırrı, "İllâ"nın sırrı neydi?

Bir varlık cihetinde miydi?

Yoksa tanımlanamaz bir şey miydi?

Âlemlerin içinde miydi, yoksa ayrı bir yerde miydi?

Hep dillerde söylendi, ama hangimizde şahitlik oluştu?

Evet, insanoğlu hep bu soruların cevaplarını arar.

Lâkin saf düşünmenin, aramanın, sorgulamanın önüne geçtiler.

Soru sorma, dinden çıkarsın dediler.

Bizler hep korkutulduk.

Bilahassa dini alanlarda, düşünmeyi, araştırmayı teşvik etmekten çok, Allah korkusundan, cehennem korkusundan bahsedilir.

Allah yakar, cehenneme atar.

Allah'tan kork.

Allah maymun eder, Allah rezil rüsva eder.

Allah gökten başına yıldırım atar.

Allah fakir eder.

Allah öldürür, Allah kahreder.

Allah belanı verir, Allah cezanı verir.

Allah kör eder, sağır eder, Allah hor hakir eder.

Allah'ın cezası çok şiddetilir.

Hep böyle sözlerle büyütüldük.

Korkulara düşürüldük, sağlıklı düşünmekten uzaklaştırıldık.

Allah hakikatine erişmekten uzaklaştırıldık.

Korkularla, karamsarlıklarla, umutsuzluklarla büyütüldük.

Ahret korkusuyla, cehennem korkusuyla, zebani korkusuyla büyütüldük.

Kur'ân meâllerini de beynimize işlenen bu korkulara dayalı olarak yaptık.

Ve gün geldi Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde anladık ki korkuyu veren şeytani hallerde olanlarmış.

Allah'ın anlaşılmasını istemeyenlermiş.

Anladık ki korkuyu veren şeytanmış.

Âl-i İmrân Sûresi 175: "İnnemâ zâlikumuş şeytânu yuhavvifu evliyâe hu fe lâ tehâfûhum ve hâfûni in kuntum muminîn."

Meâli: "Şeytani hallerde olanlar ancak kendi dostlarını korkuturlar. Artık o hallerde olanların korkutmalarına kanmayın ve eğer inananlardan iseniz Beni anlamamaktan korkun."

Evet, âyette ne güzel belirtilmiş.

Korkuyu veren şeytan imiş...

Şeytan zalimleşmiş kişiye denir.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Şeytanlaşmış, zalimleşmiş kişi vardır.

Âyette ne güzel belirtilmiş; “korkuyu veren şeytandır.”

Anladık ki gönlünde korku olanlar ve bu korkuyu yayanlar Allah’ı anlamayan kimselermiş.

Anladık ki gönüllerde korku varsa, saf düşünmenin, aramanın, sorgulamanın önü kesiliyormuş.

Haşr Sûresi 13:

لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِّنَ اللَّهِ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

Le entum eşeddu rehbeten fî sudûrihim minAllahi, zâlike bi ennehum kavmun lâ yefkahûn

Le entum eşeddu	: Elbette, siz, sizden, şiddetli, daha fazla,
Rehbeten	: Korku, yılmak, çekinmek, titremek,
Fî sudûri-him min Allah	: Kâlblerinde, gönüllerinde, içlerinde, Allah’a karşı,
Zâlike bi enne hum	: İşte, bu, oldu, onlar,
Kavmun	: Kimseler, insanlar, topluluklar,
Lâ yefkahûn	: Yok, anlamak, idrak, bilmek, anlayamayan,

Meâli: “Elbette sizlerden; içlerinde Allah’a karşı şiddetli bir korku taşıyanlar, işte onlar Allah’ı anlayamayan kimselerdir.”

Evet, anladık ki korku, hakikatleri anlamaya engel oluyormuş.

İçimize korkular koydular.

Düşünmeden uzaklaştırdılar.

Anlamadan uzaklaştırdılar.

Bakara Sûresi 114: “Ve men azlemu mimmen menea mesâ-cidAllahi en yuzkere fîhesmuhu ve seâ fî harâbihâ ulâike mâ kâne lehum en yedhulûhâ illâ hâifîn lehum fîd dunyâ hızyun ve lehum fîl âhireti azâbun azîm.”

Meâli: “Allah’a bir teslimiyet içinde olanı, O’nun isminden söz eden kimseyi engelleyen ve onun yozlaşmasına gayret eden kimseden daha zalim kim vardır. İşte, ancak bir korku içinde olanlar o hakikatlere dâhil olamazlar, yaşamlarında bir kaybetmişlik vardır ve onlar sonunda acı sıkıntılardadırlar.”

Evet, ne güzel bildirilmiş; “bir korku içinde olanlar o hakikatlere dâhil olamazlar.”

İnsan, Allah hakikatine erişmek istiyorsa, korkulardan arınmalı, sıyrılmalı, kurtulmalı.

Korkusuzca hakikatleri araştırmalı.

Kur’ân’da ne güzel bildirilmiş; “hakikatlere ulaşanlara korku yoktur.”

Neml Sûresi 10: “Yâ Mûsâ lâ tehaf innî lâ yehâfu ledeyyel murselûn.”

Meâli: “Ya Mûsâ! Korkma, muhakkak ki Benim katımda hakikate ulaşanlara korku yoktur.”

Ne güzel bildirilmiş.

Hakikatlere erişenler, korkudan arınırlar.

Allah, korkunun değil; sevginin, merhametin, şefkatin sırrı imiş.

İnsan korkudan arınmalı, korkutanın korkutmasına kanmamalıdır.

Beyinlere korku duyguları ekilmemelidir.

Allah’ı layıkıyla anlayın her insan, korkulardan kurtulur.

Allah, âyetlerini korku vermek için sunmamıştır.

İsrâ Sûresi 59: “Ve mâ nursilu bil âyâti illâ tahvîfâ.”

Ve mâ nursilu : Göndermedik, sunmadık, açığa çıkarmadık,
Bi el âyet : Bir âyet, işaret, delil, varlıktaki nitelikler,
Tahvifâ : Korku, çekinmek, tedirgin olmak,

Meâli: “Biz korku vermek için bir âyet göndermedik.”

Ne güzel belirtilmiş, korku vermek için bir âyet sunulmamış.

Anlamak, idrak etmek, şahit olmak için varlıktan nice işaretler sunulmuş.

Kur’ân’ın incelediğimizde anladık ki korku şeytandan, korkusuzluk Allah’ı idrak etmekten geliyormuş.

Kur’ân’a göre kimlerde korku yoktur:

Gönüllerinde iman yeşermiş olanlarda...

Yüzünü Allah’a dönenlerde...

Allah’a şahit olanlarda...

Fena hallerden kurtulanlarda...

Oku makamına erenlerde, okuyanlarda, anlayanlarda...

Varlıkta Allah’ın âyetlerine şahit olanlarda...

Mü’minlik makamına erenlerde...

Allah’ı evliya edinenlerde...

Varlığının sahibinin Allah olduğunu bilenlerde...

Allah’a ortak koşmayanlarda...

Kimin gönlü iyilikler içinde ise...

Kim dosdoğru Allah’ın yolu üzere ise...

Kötülük yapmayanlarda, hayırlı çalışmalarda olanlarda...

Nereye dönerse dönsün, her yerde Allah’ın cemâlini görenlerde...

Her anını Salât üzere geçirenlerde, yâni her an Allah’a bağlılık şuuruyla yaşayanlarda...

Kâlbinde sevgi, şefkat, merhamet olanlarda...

Annesine babasına öf bile demeyenlerde...

Kimseye zerre kadar kötülük etmeyenlerde...

Kâlb kırmayanlarda...

Çevresine yardım için koşanlarda...

Kâlbinde sevgi olanlarda...

Bakara Sûresi 112:

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Belâ men esleme vechehu lillâhi ve huve muhsinun fe lehû
ecruhu inde rabbihî ve lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn

Belâ men esleme	: Hayır, bilakis, evet, kim, teslim etti, oldu,
Veche-hu li Allah	: Vechini, yüzünü, Allah'a
Ve huve muhsinun	: O, muhsin, iyiliklerde olan,
Fe lehu ecru-hu	: Artık, onun, karşılığı,
İnde rabbi-hi	: Katında, ona ait, Rabbi, vücûdlandırın,
Ve la havfun aleyhim	: Yok, korku, onlara,
Ve lâ hum yahzenûne	: Yok, onlar, mahzun olmak,

Meâli: “Bilakis kim yüzünü Allah’a döner, tüm varlığı ile teslim olursa ve o iyiliklerde olursa, artık onun karşılığı kendini vücûdlandırana ait olan hakikatlerdir ve onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak yoktur.”

Her kim yönünü, Allah’a anlamak için kendine ve varlığa döndürür, bir tefekkür içinde yaratılışı anlamaya başlarsa, Allah hakikatine erişecektir.

Ve o kişi korkularla değil, heyecanla ve hayretle hareket edecektir.

Bakara Sûresi 38: “Men tebia hudâye fe lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn.”

Fe men tebia	: Artık, kim, tâbi olan, uyan, o yol üzere olan,
Hudâye	: Dosdoğru yol üzere, yol gösteren, yolun,
Fe lâ havfun aleyhim	: Artık, korku yoktur, onlara,
Ve lâ hum yahzenûne	: Onlar mahzun olmazlar,

Meâli: “Kim dosdoğru yolumuz üzere olursa, artık onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak da yoktur.”

Kim, Allah’ın gösterdiği yol üzere olursa, ki o yol kişinin kendi vücûdu ve varlığın kendisidir, nice hakikatlere erişecektir.

Hakikatlere erişen gönül, korkulardan sıyrılır, anlama heyecanı içinde olur.

Bakara sûresi 62: “İnnellezîne âmenû vellezîne hâdû ven nasârâ ves sâbiîne men âmene billâhi vel yevmil âhiri ve amile sâlihan fe lehum ecruhum inde rabbihim ve lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn.”

Meâli: “Muhakkak ki iman eden ve hakikate yol gösterenler ve hakikat yolunda yardımcı olanlar ve kendi yollarını terk edip Allah’ın gösterdiği yola iman eden kimseler ve sonlarına inanan kimseler ve hayırlı çalışmalarda olanlar, işte onların karşılığı; kendilerini vücûdlandırana ait hakikatlerdir. Onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak yoktur.”

Bakara Sûresi 262: “Ellezîne yunfikûne emvâlehum fî sebîlillâhi summe lâ yutbiûne mâ enfekû mennen ve lâ ezen lehum ecruhum inde rabbihim ve lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn.”

Meâli: “Allah yolunda, varlığının sahibinin Allah olduğunu bilip infak edenler, sonra da eski hallerini takip etmeyenler, infak ettiklerinin Bize ait olduğunu bilenler, işte onlara sıkıntı

yoktur, karşılıkları Rabbin katındandır ve onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak da yoktur.”

Bakara Sûresi 277: “İnnellezîne âmenû ve amelûs sâlihâti ve ekâmûs salâte ve âtevûz zekâte lehum ecrum inde rabbihim ve lâ hafun aleyhim ve lâ hum yahzenûn.”

Meâli: “Muhakkak ki iman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar ve her an Hakk’a bağlılık şuuruyla hareket edenler ve temizlenme içinde olup kendilerinde olanı paylaşanlar, işte onların karşılıkları Rabbin katındandır ve onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak yoktur.”

Âl-i İmrân Sûresi 170: “Ferihiîne bi mâ âtâhumullâhu min fadhlihî, ve yestebşirûne billezîne lem yelhakû bihim min hal-fihim ellâ hafun aleyhim ve lâ hum yahzenûn.”

Meâli: “Onlar; Allah’ın sunduğu hakikatlere ulaşmanın, O’nun lütuflarını anlamanın rahatlığı içindedirler. Onlar; onları takip edecek olan ve o hakikatleri anlamayı isteyenler için, sevindirici bilgiler verirler. Onlara korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar.”

En’âm Sûresi 48: “Ve mâ nursilul murselîne illâ mubeşşirîne ve munzirîn fe men âmene ve asleha fe lâ hafun aleyhim ve lâ hum yahzenûn.”

Meâli: “Hakikatleri gösterenler; ancak hakikatlerle sevin-dirmek ve hakikatlerimizi anlatıp uyarmanın dışında başka bir şey için açığa çıkmadı. Artık kim iman etmiş ve arınmışsa, onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak da yoktur.”

Enbiyâ Sûresi 103: “Lâ yahzunuhumul fezeul ekberu ve te-telakkâhumul melâikeh hâzâ yevmukumullezî kuntum tûadûn.”

Meâli: “Onlar mahzun olmazlar, korkuları yoktur, yüce olanı bilirler ve onlar tüm varlıktaki gücün sahibine sarılırlar. İşte bu sizin her an sözlerinize uyan kimselerden olduğunuzdan dolayıdır, diye bildirilir.”

A'râf Sûresi 35: "Men ittekâ ve asleha fe lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn."

Meâli: "Kim fenalardan sakınır Allah'a ortak koşmazsa ve islah olursa, artık onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak da yoktur."

Evet, anladık ki:

Kur'ân'ı layıkıyla anlayanlar, asla korku içinde olmazlar.

Allah'ı layıkıyla idrak edenler, asla korku içinde olmazlar.

Mü'min'lik makamına erenler, İslâm'la şereflenenler, Müslüman olarak yaşayanlar, asla korku içinde olmazlar.

Allah hakikatini anlamanın yolu öncelikle korkulardan kurtulmaktır.

Yoksa kendi hevâmıza, zannımıza göre var ettiğimiz bir Allah inancı içinde oluruz.

Bu durum Kur'ân'da çok güzel belirtilmiştir.

Furkân Sûresi 43: "E raeyte men ittehaze ilâhe hu hevâ."

Câsiye Sûresi 23: "E fe raeyte men ittehaze ilâhe hu hevâ."

E raeyte : Gördün mü, anladın mı?

Men ittehaze : Kim, kimse, edinen, sarılan,

İlâhe hu : İlâh, sığındığı, o,

Hevâ hu : Hevâ, ego içinde, kendi çıkarında, haktan düşmek,

Meâli: "Hevâsını ilah edinen kimseyi gördün mü?"

Kendi hevâsına, zannına göre var ettiği bir ilâha tapmak, sığınmak.

Ve inandığı ilahla, kendi gibi inanmayana saldırmak, onu cehennemlik görmek.

Bizler hangi Allah'a iman ettik?

Hevâmıza göre inandığımız bir Allah'a mı, yoksa kendimizde ve her varlıkta şâhit olduğumuz ilâhi bir kudrete mi?

Hevâ; hava kelimesinden gelir, boşluk, boş olan, iki şeyin arasındaki uzaklık, batıl olan, aslı olmayan şeye yönelmek, düşmek, kişinin bâtil olan, zarar vermeye yönelik istekleri gibi anlamlara gelir.

Hevâsını tanrı edinmek; kendi yetiştiği aileden gelen bilgilere dayalı olarak zannına göre oluşturduğu hayali bir tanrıya inanmak anlamındadır.

Her inanç kendi atalarından miras kalan bir tanrıya inanır.

Hangi Allah'a inanıyoruz, çok iyi düşünmemiz gerekir.

Anne babamızdan miras olarak öğrendiğimiz, asla şâhit olmadığımız bir Allah'a mı?

Yoksa kendimizde ve her varlıkta şâhit olduğumuz sonsuz güç olan bir Allah'a mı?

Kur'ân buna en güzel cevabı veriyor.

Zuhruf Sûresi 22:

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ
آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ

Bel kâlû innâ vecednâ âbâenâ alâ ummetin ve innâ alâ âsâ-rihim muhtedûn

Bel kalu inna vecedna : Hayır, bilakis, dediler, biz bulduk,

Abae na ala ummetin : Atalarımız, bir yol, inanç üzerine,

Ve inna ala asarihim : Biz, iz üzere, işaret, gösterge, adet, onlar,

Muhtedun : Gösterilen yol üzere olan, yolunda olan,

Meâli: “Bilakis, dediler ki: Biz atalarımızı bir inancın yolu üzerine bulduk ve biz onların gösterdikleri yol üzere, onların âdetleri üzere oluruz.”

Âyette belirttiği gibi, ne yazık ki, atalarımızdan miras gelen bir inancın getirdiği bir tanrıya inanıyoruz.

Annem babam, Allah'a inan dedi, ben inandım.

Ama önemli olan O'na şâhit olmaktı.

Ama bizlere şâhitlik nasıl olacak öğretilmedi.

Onun için Hazreti Muhammed, bu hassasiyeti çok iyi bildiğinden dolayı, ezanda günde 20 defa "eşhedü-şâhit ol" sözünü insanlığa duyurdu.

Hepimiz, aileden gelen, zannımıza, hevâmıza göre inandığımız, hiç şâhit olmadığımız bir Allah'a inandık, yöneldik.

Her çocuk, hangi ailede doğmuşsa, inancı da o ailenin inancına göre oluyor.

Tanrı inancı, din inancı, ibadetleri, cennet ceennem yorumları oraya kimin gireceği hep aileden gelen inanç mirasına göre oluyor.

Tanrı adına, din adına yaptığı yorumlar hep aileden gelen inanca göre oluyor.

Ve tâbii ki bu inanç, diğer farklı olan inançlara uymuyor, çünkü her çocuk hangi ailede doğmuşsa inancı da ona göre oluyor.

İşte kişi, kendi hayalinde kendi hevâsına göre inandığı tanrıyı yok etmeden, kendine dönmeden, kendini ve varlığı okumadan Allah hakikatine ulaşamıyor.

Aileden gelen miras olarak öğrendiğimiz tanrı inancımızı, yâni kendi hevâmıza göre var olduğunu düşündüğümüz tanrıyı yok etmeliyiz.

Yoksa Allah denilen ilâhî güçle hiç tanışamayız.

Her inanç, inandığı tanrıyı kendi yanında görür.

O tanrıya, kendi inancında olanları destekler, onları cennete alır, diğerlerini cehenneme atar diye inanır.

Her inanç, kendini seçilmiş, farklı görür.

Yalnızca kendi inanç grubunda olanların, gerçek iman edenler olduğuna inanır.

Kişi hakikati arıyorsa; ailesinden gelen hevâyâ dayalı, zanna dayalı bir tanrı inancını, din inancını, ibadet inancını bir kenara bırakmalı ve hakikatin ne olduğunu araştırmalıdır.

İnsan, din adına anlatılan bâtıl şeylere yâni aslı olmayan şeylere yâni hurâfelere yönelmemelidir.

Yâni hevâsına göre hareket etmemelidir.

İnsanları inançlarına göre, cinsiyetlerine göre, mesleklerine göre, renklerine göre, milletlerine göre ayırma dönemini bitirmelidir.

İnsanlar birbirlerini; dinsiz, cehennemlik, kâfir gibi görme zulümlerini bitirmelidir.

Hazreti Mûsâ, ayrı bir din mi kurdu?

Hazreti İsâ, ayrı bir din mi kurdu?

Hazreti Muhammed ayrı bir din mi kurdu?

Yoksa hepsi Allah'ın dinini mi anlattı?

Hayır, hiç biri ayrı bir din kurmadı.

O kâmil insanlar, kendini bilmeyi, varlığı okumayı, tüm varlığın birbiriyle ortak bağlarını görmeyi ve sonuçta, her varlıkta olan ve tüm kâinatı tutan ilâhî kudreti anlamayı tavsiye ettiler.

Onlardan gelen hakikatleri neden unuttuk ya da anlamlarını değiştirdik.

Neden bu öğütleri unuttuk.

Elbette unutmayanlar da vardır, tertemiz sulplerden yetişenler de vardır.

Kâdim emanete aşkla bağlı olanlar da vardır.

Allah ne, düşündük mü, araştırdık mı, şâhit olduk mu?

Dinin hakikati ne, düşündük mü, araştırdık mı?

Sünnet ne, şeriât ne, düşündük mü, araştırdık mı?

Ne anlattılsa inandık, sorguladığımızda ise korkular, dayatmalar verilerek düşünmekten, sorgulamaktan uzaklaştırıldık.

Ve her inanç grubu, kendi inancını üstün gördü, diğerini imansız gördü, kâfir gördü. Ve ona ama diliyle ama eliyle ama silahla saldırdı.

Hristiyan, Müslümana kâfir diye saldırdı.

Müslüman, Hristiyana kâfir diye saldırdı.

İnançlar hep böyle birbirine saldırdı.

Oysa yaratıcı tek değil miydi?

Hepimizde tecelli eden, O değil miydi?

Neden insanlar ayrı ayrı inançlara bölündü ve neden birbirlerini kâfir görüp cehennemlik ilan ettiler, çok iyi düşünmek gerekir.

Benim dinim diyerek bölünenler, yetmiyor kendi aralarında cemaat, tarikat, mezhep gibi ayrı yollara bölünüyorlar.

Yetmiyor her bir cemaat, tarikat bile kendi aralarında onlarca ayrı yollara bölünüyorlar.

Bizleri var eden Allah mı bunu istiyor?

Her bir inancın, Allah inancı bile farklı farklı.

Hep bunlar aileden, toplumdan miras kalan bilgilere göre oluyor.

Peki, gerçek nedir?

Kişi gerçeğe nasıl ulaşacaktır?

Hangi yola gitmeliyiz, hangi inancı takip etmeliyiz?

Kimin tanrısına inanmalıyız?

Nereye yönelmeliyiz, hakikati nerede aramalıyız?

Evet, hakikati arayan kişinin, yöneleceği tek şey; kendi vücûd kitâbı ve varlık kitâbı olmalıdır, oradaki ilmî değerler olmalıdır.

İnsan kendini ve varlığı okumalı, incelemeli, gözlemlemelidir.

Hazreti Mûsâ'ya, kutsal Tuvâ vadisinde nalınlarını ve asasını terk ettirilmesinin hikmetini çok iyi düşünmeliyiz.

Allah, mûsâ'ya bildirdi.

Nalınlarını çıkar.

"Fe ehlea naley ke-nalınlarını çıkar, terk et." Tâ-Hâ Sûresi 12

Allah, mûsâ'ya ayakkabılarını çıkar diye bildirdi.

Ayakkabı, ayakların giysisidir.

Ayaklar, gidilen yolun göstergesidir.

Gidilen yol, kişinin aklındaki duygu ve düşüncelere göre gittiği yoldur.

Nalınlardan maksat, kişinin gittiği yoldur.

Allah, mûsâ'ya; "gittiğin yolu terk et, o yoldan dön" diye bildirdi.

"Gideceğin yol, hakikatin yolu olsun" diye bildirdi.

Gittiğin yol; senin yolun değil, Benim yolum olsun.

Yâ Mûsa! Ayakların seni hangi yola götürüyor?

O ayakkabılarla hangi yolda yürüdün?

O ayakkabılarınınla firavunun sarayında kibir içinde yürüdün.

Ben benim dedin, ego içinde yürüdün.

Gittiğin yol firavunun yolu idi.

O yolda o ayakkabılarla yürüdün.

Gittiğin yol; atalarından öğrendiğin, içinde yargı barındıran, öfke barındıran, kibir barındıran bir yoldur.

O yolu bırak, Bana şâhit olacağın yolu bul.

Yâ Mûsa! Bir düşün, anla, gittiğin yol nedir?
Gittiğin yol benliğin, gururun, kibrin yoludur, anla.
Gittiğin yol; hurafelerin, gafletin yoludur, anla.
Gittiğin yol; başkasını hor görmenin, kendini yüce görme-
nin yoludur anla.
Gittiğin yolda, bana şâhit olmak yoktur.
Gittiğin yolda, bilmişlik, bencillik vardır, anla.
Gittiğin yolu bırak, o yolu terk et.
Gittiğin yolda; öfke, hiddet, kin, nefret vardır, anla
Gittiğin yolda; giybet, hasetlik, fesatlık vardır, anla.
Gittiğin yolda; senlik benlik kavgası vardır, anla.
İşte bu yolu terk et.
Seni bu yola götüren ayakkabılarını çıkar, artık o yolda gitme.
Gel benim yolumda ol.
Gel hakikatlerin yolunda ol.
Gel bana şâhit olma yolu olan, ilim yolunda ol.
Gittiğin yol; benlik yolu, benliği terk et.
Gittiğin yol; kesret diye gördüğün yoldur, terk et.
Gittiğin yol; vücûdu kendine nispet etme yoludur, terk et.
Ya Mûsa! Gittiğin yolu anladın mı?
Ayakkabıların seni nereye götürüyor anladın mı?
Attığın adımlar seni nereye götürüyor anladın mı?
Duygu ve düşüncelerin seni nereye sürüklüyor, anladın mı?
Gittiğin yol; seni dünyaya, şöhrete esir ediyor, anla.
Gittiğin yol; seni paraya, mala, mülke esir ediyor, anla.
Gittiğin yol; firavunun yolu anla.

Yâ Mûsa! Seni kibre düşüren yolu terk et, o yola seni götüren nalınlarını çıkar.

Seni sûrette bırakan, özü görmekten uzaklaştıran yolu terk et.

Allah, mûsâ'nın üzerinden hepimize bildirdi.

Gittiğiniz yolu anlayın.

Duygu ve düşüncelerinizi anlayın.

Atalarınızdan gelen, hevâya, zanna göre bir Allah inancı barındıran o yolu terk edin.

Kibir yolunda yürümeyin.

Kin, nefret yolunda yürümeyin.

Benlik senlik kavgasında yürümeyin.

Gittiğiniz yol, edep yolu olsun.

Gittiğiniz yol, ilim, tefekkür yolu olsun.

Gittiğiniz yol, bana şâhit olduğunuz yol olsun.

Gittiğiniz yol, Tevhîd yolu olsun.

Gittiğiniz yol, bana teslimiyet ve tevekkül içinde olduğunu yol olsun.

Gittiğiniz yol, benim ulvîyet yolum olsun.

Allah hepimize bildirdi; Ey insanoğlu!

Kibir yolunda yürüdüğün nalınlarını çıkar, o yolu terk et.

Benim yolum olan, ilim ve edep yolunda ol, o yolun nalınlarını giy.

Tâ-Hâ Sûresi:

9- Mûsâ'nın yaşadığı olayların bilgisi sana geldi değil mi?

10- Bir nûrun varlığını anladığında, ailesine demişti ki: O nûru anlamak için bekleyin, fark ettiğim o nûrdan umarım ki size bir bilgi getiririm ya da o nûr üzere bir yol bulurum.

11-12- Böylece o nûra ulaştığında, o kutsal nidayı işitti: Ey Mûsâ! Seni vücûdlandırın şüphesiz Benim. Artık gittiğin yolu bırak, dünyaya olan meylini, kendine nispet ettiklerini bırak. Elbette sen, mukaddes bir yol olan birlik yolu üzeresin.

13- Sen Beni bir arayışla aradın. Öyleyse tüm kâinattan vahyolunan şeyi dinle.

14- İlah yoktur, sadece Ben varım, muhakkak ki ben Allah'ım. Bundan sonra Benim kulum olduğunı bil ve her an Bana bağlı olmanın şuuruyla hareket et. Hakikatleri anlama, anma içinde ol.

15- Muhakkak ki hakikati anlayacağın o vakit gelecektir. Aradıklarına karşılık bulmak için, içindeki o gücü anlamaya çalış. Herkes hakikatleri anlamak için gayret gösterecektir.

16- O hakikatlere inanmayan kimseler ve hevâlarına tâbi olanlar, seni hakikatlerin arayışından alıkoymasın, yoksa kendine yazık edersin.

17- Doğru diye bilip taşıdığın o şey nedir ya Mûsâ?

18- Dedi ki: Benim bilip taşıdığım, dayanağım, dayanışmam ve onunla yaşam için gerekli nimetlere ulaşırım, benim için onda başka faydalar da vardır.

19- O bilip taşıdıklarını bırak ya Mûsâ, diye bildirdik.

20- Böylece o bilip taşıdıklarını bıraktı. Artık o yaşamın hakikatini arayan olmuştu.

21- Bildirdik: O hakikatleri ara ve hiç korkmadan arayışına devam et. Görünen âlemin ilk doğduğu kaynağın o hakikatini sana sunacağız.

22- İçindeki seni var eden bağlı olduğun o gücü anla. Diğer delillerimizle fenalardan geçerek o gücü tertemiz bir halde ortaya çıkar.

23- Sen âyetlerimizin yüceliğini anlayıp nurumuz üzere ol.

Sûrede ne güzel işaretler var.

Gittimiz yolda, hevâlarına tâbi olanlar, kibir yolunda yü-rüyenler, hakikatin arayışından uzaktırlar.

Yâni tanrı inancını aileden gelen bilgilerle taşıyanlar, ha-kikatleri düşünmeyenlerdir.

Kişi aradığı hakikate ulaşmak istiyorsa, aileden gelen bâtil olan, tüm bildiklerini, inançlarını, ibadetlerini bırakmalıdır.

19. âyette bu hakikat ne kadar güzel belirtiliyor.

“Bilip taşıdıklarını bırak.”

Yâni bilgi olarak aileden gelen, yargılayıcı, kibir içeren, ay-rımcılık içeren inanç mirasını bırak.

Hakikati, kendinde ve varlıkta ara.

Bu kâinattaki her şey bir âyettir.

Yâni hakikatleri gösteren işarettir.

Anlatılan hurafeler, bizi varlık kitâbını incelemekten alı-koyarsa, asla hakikatlere ârif olamayız.

Hakikatler bizzat bu kâinat kitabının içindeki varlık say-falarında vardır, yeter ki oraya bakalım, yeter ki oradan oku-yalım, yeter ki gece gündüz orayı araştıralım.

İnsana verilen akıl bunun içindir, bakmak, gözlemlemek, araştırmak, düşünmek, insanı gerçeğe ulaştırır.

Kişi neden dünyaya yönelik düşünür de, kendi öz hakika-tini düşünmez?

Neden başımıza gelen bir şeye isyan eder, o sıkıntıya ken-dimizi kilitleriz?

Neden dünya çıkarları ile ilgili bu kadar sıkıntılar, kaygı-lar yaşarız?

Neden başımıza gelen şeyler, bizi hemen üzüntüye, isyana, ümitsizliğe sürükler?

Neden dünya şanına, makamına, parasına gösterişine esir oluruz?

Neden para için birbirimizi yeriz?

Neden birbirimize tahammül edemeyiz, neden birbirimizi yargılar dururuz, kötüler dururuz, birbirimizin arkasından konuşur dururuz?

Neden para için mesleklerimizde bile halka zararlı olan şeyler yediririz de hiç vicdanımız bile sızlamaz.

Neden bize sunulmuş olan akli, düşünmeyi, şuuru, varoluşu anlamak için de kullanmıyoruz?

Neden bize sunulmuş bedeni, havayı, toprağı, suyu, ısıyı, ince ince düşünmüyoruz?

Aldığımız bir arabanın, giysinin, eşyanın kıymetini biliyoruz da neden aldığımız bir nefesin kıymetini düşünmüyoruz?

O nefes bize ağaçlardan geliyor.

Neden arabamıza, eşyamıza sarılıyoruz da bir ağaca aynı sevgiyle sarılmıyoruz?

Neden, aciz olduğumuzu anlamıyoruz?

Bir ağaç, kuş, toprak, bitkiler, su, hava, hayvanlar, biz olmadan yaşayabilir.

Ama bizler onlar olmadan, hatta topraktaki bir mineral bile olmadan yaşayamayız.

Kişi içsel huzura ulaşmak istiyorsa, hevâsından kurtulmalıdır, kendine dönmelidir.

Bütün put edindiğı dünya çıkarlarından sıyrılmalıdır.

Kendi varoluşunu anlamak için tefekkürî bir yolculuğa adım atmalıdır.

İşte kişi, hevâsına göre, yâni aileden miras olarak gelen tanrı inancını yok etmelidir.

Kişi, gün gelir tüm ayrımcılık sunan inançlardan, din, mezhep, tarikat, cemaat ayrımcılığından sıyrılır kendindeki ve tüm varlıktaki tek olan ilâhî gücü anlar ve “Ben bir İnsanım” diyebilirse, İslâm’a yâni selamete, yâni içsel huzura ulaşır.

İnsan düşünmeli, bize nasıl bir Allah inancını kodladılar?

Bize, kendi zanlarında var ettikleri bir Allah’ı mı empoze ettiler?

Yoksa bizi ve cümle varlığı var eden bir Allah inancına mı yönlendirdiler?

Bize, Allah diye neyi anlattılar.

Yoksa anlattıkları, öfke dolu, hiddet dolu, zalimlik dolu olan, kendileri mi idi?

Yoksa bize anlattıkları, kendi zanları mı idi?

Yoksa anlattıkları, kendileri mi idi?

Herkes anne babadan gelen bilgilerle bir Allah’a inandı.

Peki, bize inandırılan ve bizim de inandığımız Allah neydi?

Biz nasıl bir Allah’a inandık?

Anne babamızın ve toplumun zanlarla anlattığı, ama hiç şahit olmadığımız bir Allah’a mı inandık?

Yoksa, varlıkta tecellileriyle kendini gösteren, şahit olduğumuz bir Allah’a mı inandık?

Yâni; anne babamızın ve toplumun hevâsıyla inandığı, zanlarıyla kendilerinin var ettiği bir Allah’a mı inandık?

Yoksa, bizi var eden, her an bizde tecelli eden, her yeri kudretiyle saran bir Allah’a mı inandık?

Yapılan Kur’ân meâllerinde nasıl bir Allah tarif edildi.

Bizlere nasıl bir Allah anlatıldı.

Bir bir inceleyelim.

(Aşağıdaki örnekler mevcut meâllerden alıntıdır.)

Acı çektirmek isteyen bir Allah tasviri...

“İnkâr edenleri ateşe sokacağız, derilerini pişirip acı çektireceğiz.” Nisâ Sûresi 56

Öfkelenen bir Allah tasviri...

“Geberesice, kahrolasica, lanet olasica, canı çıkasica.” Abese Sûresi 17, Müddessir Sûresi 19

Kuluna; soysuz, zina mahsulü, soyu belirsiz, fırıldak diyen bir Allah tasviri...

“Zorba, soysuz, damgalanmış, çirkin, kötü huylu soysuz, kaba, şerefsiz, zina mahsulü, damgalı dalkavuk, soyu belirsiz, soysuz yardakçı, kaba, kof, asalak, fırıldak.” Kalem Sûresi 13

Kuluna sinirlenip, canları çıksın dediğine inanılan bir Allah inancı...

“Yalancılığı itiyat edinenlerin, bilgisizliğe saplanıp kalanların canları çıksın!” Zâriyat Sûresi 10-11

Gökten yıldırım gönderen kulunu çarpan bir Allah tasviri...

“Yıldırımları gönderir de onlarla dilediğini çarpar.” Ra’d Sûresi 13

İntikam alan, suda boğan bir Allah inancı...

“İntikam aldık da hepsini denizde boğduk.” A’râf Sûresi 136

“Günahkârlardan intikam alacağız.” Secde Sûresi 22

Lanetleyen, gözleri kör eden, kulakları sağır eden bir Allah inancı...

“Allah’ın lanetlediği, sağır kıldığı ve gözlerini kör ettiği bunlardır.” Muhammed Sûresi 23

Kulu dua etmediği zaman, kuluna küsen, ona değer vermediğine inanılan bir Allah inancı...

“Duanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin.” Furkân Sûresi 77

İnsanların çoğunu cehennemlik yarattığına inanılan bir Allah inancı...

“İnsanların çoğunu cehennem için yarattık.” A'râf Sûresi 179
Kadınları dövmeyi emrettiğine inanılan bir Allah inancı...

“Yataklarında onları yalnız bırakın, nihâyet dövün.” Nisâ Sûresi 34

Dilediğine çocuk veren dilediğini kısır yapan, bir Allah inancı...

“Dilediğine çocuk verir, dilediğini de kısır kılar.” Şurâ Sûresi 50

Erkeklere memeleri yeni çıkmış sayısız kız verecek diye inanılan bir Allah inancı...

“Ve memeleri yeni sertleşmiş yaşıt kızlar.” Nebe Sûresi 33

Erkeklere dullar bakireler sunacak diye inanılan, bir Allah inancı...

“Dul ve bâkire eşler.” Tahrîm Sûresi 5

Kulunun üzerine gökten taş attığına inanılan, bir Allah inancı...

“Gökten üzerinize taş yağdırırım” Mülk Sûresi 17

Bazıları günah işledi diye; çoluk çocuk, kadın yaşlı demeden hepsini helak eden, suda boğan, toprak altında bırakan, yaşadığı yerleri altına üstene getiren bir Allah inancı...

Hûd Sûresi 82-83: “Emrimiz gelince oranın altını üstüne getirdik ve üzerlerine sağanak halinde, rabbin katında işaretlelenmiş taşlar yağdırdık.”

Kasas Sûresi 58: “Oysa biz, bolluk içinde azmış nice şehir halkını helâk etmişizdir.”

Necm Sûresi 53: “Altı üstüne getirilmiş şehirleri devirip yıktı.”

Gökten kullarının üstüne taş, mermi yağdıran, kasırğa gönderen, bir Allah inancı...

Mülk Sûresi 17: “Üzerinize taş, mermi yağdıran bir kasırğa göndermeyeceğinden emin misiniz?”

Maymunu da aşağılayan ve insana aşağılık maymunlar olun, diyen bir Allah inancı...

Bakara Sûresi 65: “Aşağılık maymunlar olun demiştik.”

Kuluna taş olun, demir olun, dediğine inanılan, bir Allah inancı...

İsrâ Sûresi 50: “İster taş olun ister demir!”

Zalimi zalimlikte bırakan, zalimin zalimliğine göz yuman, zalimin topluma zalimlik yapmasına engel olmayan, zalimi doğru yola getirip, zalimliğini bitirmeyen bir Allah inancı...

Cumâ Sûresi 5: “Allah, zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez.”

Kuluna; ateşten elbise giydiren, başlarından kaynar su döktüren, kulunu demir kamçılarla dövdüren bir Allah inancı.
Hacc Sûresi 19-22

Tuzak kuran bir Allah inancı...

A'râf Sûresi 183: “Onlara mühlet veririm, şüphesiz benim tuzağım çok çetindir.”

Kuluna beyinsiz dediğine inanılan, bir Allah inancı...

Bakara Sûresi 142: “İnsanların beyinsizleri.”

Hırsızın elini kesin dediğine inanılan, bir Allah inancı...
Mâide Sûresi 58

Şairleri sapık, kötü, akılsız gören, bir Allah inancı... Şuâra Sûresi 224

Şeytanı görevlendiren, şeytanın şeytanlık yapmasına izin veren bir Allah inancı...

Mücadele Sûresi 10: “şeytan, Allah’ın izni olmadıkça, mü’minlere hiçbir zarar veremez.”

Kuluna kötülük dileyen, bir Allah inancı...

Ahzâb Sûresi 17: “Allah size bir kötülük dilerse.”

Râd Sûresi 11: “Allah bir topluma kötülük diledi mi, artık onun için geri çevrilme diye bir şey yoktur.”

Bazılarını köle, bazılarını efendi yapan, bir Allah inancı...

Rûm Sûresi 28: “Size verdiğimiz rızıklarda, emrinizde bulunan kölelerinizin de.”

Verdiği rızıkta kimini aç bırakan, kimin üstün kılan bir Allah inancı...

Nahl Sûresi 71: “Allah, rızıkda kiminizi diğerlerine üstün tutmuştur.”

İncinen, incindi diye lanet eden, horlayıcı azap hazırlayan bir Allah inancı...

Ahzâb Sûresi 57: “Allah ve resûlünü incitenlere Allah, dünyada ve ahirette lânet etmiş ve onlar için horlayıcı bir azap hazırlamıştır.”

Kulunun elinden, diğer bir kulunu öldüren bir Allah inancı...

Enfâl Sûresi 17: “onları siz öldürmediniz, onları Allah öldürdü.”

Evet, bizlere meâllerle hep böyle bir Allah inancı sundular.

Meâllerden böyle daha nice örnekler verebiliriz.

Kur’ân’da değildir sıkıntı, yapılan meâllerdedir.

Allah’ı doğru anlayabilmek ve anlatabilmek, Kur’ân’ı doğru okumak ve anlamakta gizlidir.

Maalesef, Kur’ân’ı anlamak için okumadık.

Sevap için okuduk.

Cennete gitme derdi için okuduk.

Sadece Arapçasını okuduk.

Anlamak isteyenlere de meâl okuma, dinden çıkarsın, diye korkuttuk.

Oysa anladık ki Kur'ân'ın mânâsı çok derinlerde kalmış, üstüne nice zalimce yorumlar konulmuştu.

Yapılan meâlleri incelediğimiz zaman, sanki erkeğe indirilmiş, her şeyi erkeğe sunmuş bir Allah algısı sunulmuştur.

Erkekerkil bir sesleniş algısı vardır.

Şimdi kendimize lütfen soralım:

Nasıl bir Allah'a inandırıldım?

Anne baba ve toplumumun zannına, hevâsına göre var ettiği bir Allah'a mı inandım?

Yoksa beni var eden, her şeyi var eden, her şeyde kudretini gösteren bir Allah'a mı iman ettim?

"İnanç boyutunda mı kaldım, iman boyutuna ulaşabildim mi?"

"Şâhit olmadığım bir Allah'a inanmam doğru muydu?

Ezandaki "Eşhedü" kelimesi bunun cevabını en güzel veriyor.

Allah'a şâhitlik yoluna girebildim mi?

Kendi vücûduma dönüp, vücûdum nasıl var oldu, vücûdumda ve diğer varlıkta her an olmakta olan bu işleyiş nedir ve bunu kim yapıyor, anlayabildim mi?

Varlığın varoluşunu düşünüp, varlıktaki delillere bakıp, varlığı var edene şâhit olabildim mi?

Bizzat varlıkta olan âyetleri görebildim mi?

İlimle hareket edebildim mi?

Delillere, ispatlara dayalı hareket edebildim mi?

Ezanda, günde 20 defa okunan "Eşhedü" kelimesinin işaret ettiği, şâhitlik makamına erebildim mi?

Eminlik, mü'minlik, kâmillik nedir anlayabildim mi?

İslâm makamı nedir, Müslüman kimdir, Sâlih kimse kimdir, anlayabildim mi?

Varoluşu ve var edeni anlayabildim mi, şâhit olabildim mi?

Ve lütfen kendimize soralım:

Benim inandığım Allah ne?

Anne babamın anlattığı, atalarının da inandığı, zanlarıyla var ettiği bir Allah mı?

Yoksa, varlıkta kendini âyetleriyle gösteren, benim bedenimi ve tüm bedenleri, tüm kudretiyle saran bir Allah mı?

Allah hakikatine erişmenin yolu, kişinin yönünü kendine ve varlığa döndürmesidir.

İnsan nasıl bir kaynaktan gelmiştir?

İnsan nasıl açığa çıkmıştır?

Bir ağaç bir tohumdan açığa çıkıyorsa, insanın tohumu nedir?

Nasıl ki ağaç, tohumun özünde gizli ise, enfüsten âfâka adım adım çıkıyorsa, insanın yaratılışı da böyledir.

Yeter ki insan düşünsün, açığa çıkışı tefekkür etsin.

Enfüsten âfâka olan çıkış, enfüste olanın kendini göstermesidir.

Kendini gösteren beşeri âlemin içinde de görünmeyen nice âlem vardır.

Zâhirde görünen her şey, rûhun üflenmesiyle açığa çıkar.

Açığa çıkan her şeyde rûh üflenmeye devam eder.

Çünkü enfüsten âfâka çıkış her an devam eder.

Fussilet Sûresi 53: "Fîl âfâk ve fî enfusihim."

"Enfüste ne varsa, âfâka o çıkacaktır."

Enfüs, Allah'ın evvel boyutudur.

Âfâk, Allah'ın zâhir boyutudur.

Hadîd Sûresi 3: "Hû el evvel, Hû el zâhir."

Özde ne varsa o tezahiür edecektir.

Yâni tohumda ne varsa açığa o çıkacaktır.

İşte bu ilmi akışı okumak, kişiyi Allah hakikatine erişti-
recektir.

Âlem kelimesi, âlim kelimesiyle de bağlantılıdır.

"Ma ya'lemu" âyeti, her şeyde ilmiyle kendini göstermesi
demektir.

Allah'ı bilmek için, Allah'a ait olan ilimle tanışmak gerekir.

Allah'a şâhit olmanın yolu ilimdir.

İlim varlığın kendindeki tecellilerdir, niteliklerdir.

İnsan kendine sormalıdır.

Allah nedir, sorusunun cevabına nasıl ulaşırım?

Allah nedir, nerededir, sorusunun cevabına nasıl ulaş-
abilirim?

Okuduğumuz kitaplardan mı?

Kişilerden duyduğumuz sözlerden mi?

Bir cemaate gidip oraya teslim olduğumuzda mı?

Yoksa kendimizi ve varlığın sistemini "Oku"yup idrak et-
memiz sonucu mu?

Allah ismi nereden gelir, bu isim kim tarafından ortaya çı-
karıldı ve bu ismi ortaya koyan kişi kendinde ve kâinatta neyi
gördü, neyi anladı?

Önce bilginin kaynağı nedir bunu inceleyelim.

Konuştüğümüz zaman ağzımızdan çıkan sözler nereden gelir.

Bilginin kaynağı nedir?

1- Duyumlar, yâni birilerinden duyduklarımız.

2- Okuduğumuz kitaplar.

3- Varlığın içinde satır satır yazılı olan sistem.

4- Varlığın geldiği kaynak olan Ulvî Âlem.

Ulvî Âlem dediğimiz tüm kâinatın geldiği âlemdir.

Yâni varlığın geldiği kaynaktır.

Varlığın geldiği kaynak; rûh boyutu, nûr boyutu, âmâ boyutu, diye adlandırılmıştır.

İnsanların çoğu, duyumlardan ve kitaplardan edindikleri bilgileri konuşurlar.

Toplumun tamamına yakını, duyumlardaki ya da okuduğu kitaplardaki bilgileri doğru sanıp konuşurlar.

İlk iki bölüm bunlara işaret eder.

Kişiler, duyduklarını ya da okuduklarını konuşurlar.

Duyduklarını kitaplaştırır, ya da kitaplardan okuduklarını söze dökerler.

Her çocuk dünyaya geldiğinde kendini bir inanç grubunun içinde bulur ve oradan öğrendiklerini doğru bilir ve duyduklarına göre, gördüklerine göre, kendi inanç sistemine uyan kitapları okuduklarına göre hareket eder.

Bugünün toplumunda olan inanç grupları ilk ikisiyle oyalanır.

Ve kişiler kendi toplumlarında olan kendi inanç gruplarında duyduklarını ve okuduklarını doğru bilirler ve bunları konuşurlar, bunları aktarırlar, bunları kitaplaştırırlar.

Ve diğer toplulukların bilgileri, kendi bildiklerine uymadığından dolayı reddederler.

İşte bu ilk iki bölümde; inanç bölünmeleri, kendi bildiklerini doğru diye iddia etme, kavgalar, ayrımcılık, bilmişlik, kâfir ilan etmek, çıkar, ego, zarar verme gibi duygular vardır.

Hatta bir kişi bir kitap almak için bir kitapçıya gitse, kendi inanç grubundan öğrendiğine uyan kitapları alır.

Diğerlerini okunması tehlikeli kitaplar olarak görür.

Ve kendi inanç gruplarından olan kişilere de bu kitapları okumayın der.

Batıl olan şeyler burada vardır.

Burayı süzmeden kabul eden kişiler, buradaki bilgileri sorgulamayan kişiler 3 ve 4 de geçemez.

3. ve 4. bölüm neydi dersek:

3- Varlığın içinde satır, satır yazılı olan sistem.

4- Varlığın geldiği kaynak olan Ulvî âlem.

3. ve 4. bölüm ile ilgilenen kişi hakikate ulaşır.

Çünkü varoluş ve var eden hakikati ancak burası incelendiğinde anlaşılır.

3. bölüm yâni, varlığın kendisindeki sistem, hakikatlerin olduğu yerdir.

Varlığın bünyesinde hakikatler satır satır yazılıdır.

Varlığın varoluş hakikatleri buradadır.

İlim burada gizlidir, bilim buradan çıkar.

Kur'ân'ın ilk âyeti "İkra-Oku" varlığın varoluşunun okunması gerektiğini bildirir.

Kur'ân bildirir; oku kendini, oku varlığı, oku âlemi, seni ve varlığı tutan ilâhi gücü anla.

Bil ki hakikate ulaşmak okumakla mümkündür.

Gördüğün her varlık okunası bir kitâbtır.

Okumaktan murad, varlığın varoluşunu ve işleyişini anlamaya çalışmaktır.

Kur'ân oku ile başlar.

Varlık nereden gelmiştir, nasıl var olmuştur, her an nasıl bir işleyiş içindedir ve nereye gitmektedir.

Bunlar hep okunacak konulardır.

Varlığı okuyabilecek, ilmî olarak anlayabilecek tek varlık insandır.

Varlığı okumak, halk oluşu okumaktır.

Alâk Sûresi 1:

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

Ikra bismi rabbikellezî halâka

- Ikra : Oku, idrak et, anla, araştı, incele, analiz et,
Bi ismi : İle, delilleriyle, ad, işaret, tüm varlıktaki deliller,
Rabbi ke : Rabbinin, seni vücûdlandırın,
Ellezi halâka : Hangi, ki o, olan, yaratılış, halk edilme, oluşum,

Meâli: “Oku, seni vücûdlandırının delilleriyle, yaratılışı araştı, anla.”

İnsan kendi vücûdunu okunacak Kur’ân bilmelidir.

Her varlığı okunacak Kur’ân bilmelidir.

Kur’ân diye okuduğun Mushâf-ı Şerîf’i de Kur’ân bilmelidir.

Ve üçünü birbirinden ayırmadan okumalıdır.

İnsanın kendini okuması, kendi yaratılışını anlamaya çalışmasıdır.

Kendi yaratılışını anlayan insan, Allah hakikatine erişecektir.

Çünkü insan kendini var etmiş olan değildir.

Kendi vücûdunu işleten değildir.

Kendi vücûdundaki kudretin sahibi değildir.

4. üncü bölüm varlığın geldiği kaynak boyutudur.

Her şeyin kaynağı, özü, aslı Allah’tır.

Bu kaynak Ulvî sistemdir.

Ulvî sistem varlığın açığa çıkmadan önceki nûranî boyuttur.

“Kanallahu ve lem yekûn meahu şey’a!”

Kane: Kaynak, aslı, anı, menbai, özü anlamlarına gelir.

“Allah kaynaktır, özdür, hiçbir şey ondan ayrı değildir.”

Tüm varlığın geldiği kaynak, öz, Allah’tır.

İşte, “Allah nedir, Allah nerededir, neye Allah denir?” sorularının cevabı, insanın kendi vücûdunda ve varlığın vücûdunda gizlidir.

İnsan, kendi vücûdundaki işlevselliği, hareketliliği düşünmelidir.

İnsan, her varlığı saran ilâhi kudreti anlamaya çalışmalıdır.

İnsan, geldiği özü, kaynağı düşünmeli, anlamaya çalışmalıdır.

Hûd Sûresi 4:

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

İlâllâhi merciu kum ve huve alâ kulli şeyin kadîr

İlâ Allah merciu kum : Allah’tır, dönülecek yer, merkez, kaynak, siz,

Ve huve alâ kulli şeyin : O, bütün her şeydeki,

Kadîr : Kudret, güç, her şeye muktedir olan,

Meâli: “Kaynağınız ancak Allah’tır ve O bütün her şeydeki kudrettir.”

Âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi, hepimizin geldiği kaynak Allah’tır.

Allah hakikatinin cevabını arayacağımız yer, âyette belirtildiği gibi “alâ kulli şeyin kadîr” varlığın kendinde olan kudret boyutudur.

Anlıyoruz ki Allah denilen, bütün her şeydeki kudrettir.

Bakara Sûresi 20-106-109-148: “İnne Allah alâ kulli şeyin kadîr.”

İnne Allah : Muhakkak, Allah,

Alâ kullu şeyin kadîr : Bütün her şey, kudret, güç

Meâli: Muhakkak ki Allah, bütün her şeydeki kudrettir.

Maide Sûresi 17-19-40: “Ve Allah alâ kulli şeyin kadir.”

Meâli: “Allah bütün her şeydeki kudrettir.”

Mâide Sûresi 120:

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Lillâhi mulkus semâvâti vel ardı ve mâ fîhin ve huve alâ kulli şeyin kadîr

Li Allah mulku : Allah, mülkü, sahip, hükümdar, idare eden,

El semâvât ve el ardı : Gökler, ulvî âlem, arz, yeryüzü, yer,

Ve mâ fi-hinne : Şey, değil, ne, içinde, onda, orada,

Ve huve alâ kulli şey kadîr : O, bütün her şeydeki kudret,

Meâli: “Göklerdeki ve yerdeki her şeyin sahibi Allah’tır ve O bütün her şeydeki kudrettir.”

İşte insan, Allah hakikatini, varlığın kendinde olan kudretin tecellisinde aramalıdır.

Varlığın varoluşunu araştıran kişi, mutlaka hakikate erişecektir.

Varlık, belli bir kudretin tecellisi ile var olmuştur, şekillenmiştir, bedenlenmiştir.

Ve o kudret, her an bedenlenen varlıkta kendini ispat eder.

Varlığın özünde olan kudreti, yâni gücü, kuvveti kimse inkâr edemez.

Varlığın kendinde olan hareketlilik, bir kudret sayesinde olmaktadır.

Doğada hiçbir şey, yâni hiçbir varlık, durağan değildir.

Durağan gibi görünen her bir varlık, özünde bir hareketlilik taşır.

Varlığın atomik yapısı, bir hareketlilik içindedir.

Varlığı oluşturan atomlar ve atom altı parçacıklardır.

Bu parçacıklar da parçacıklardan oluşur.

Bu alt parçacıklara, şimdilik “kuarklar” denilmiştir.

Kurakların da alt parçacıkları vardır ve henüz keşfedilmemiş nice alt âlemde mikro zerreler, parçacıklar vardır.

Tüm bunların hepsi bir hareketlilik halindedir.

Bu hareketlilik, bir kudretin tecellisidir.

Evrende durağan bir şey yoktur.

Her şey ama sukûn olarak ama hareke olarak, bir kudretin tecellisidir, her şey bir hareketlilik içindedir.

Bu kudret, varlığın, Evrenin hareketliliğini oluşturur.

Hareketliliği yapan kudret, nice hareketliliğin oluşumuna kapılar açar.

Hareketliliği oluşturan kudret, kendi özünden nice varlığın açığa çıkışına kapılar açar.

Rahîmiyette ne varsa rahmâniyete o çıkar.

Aynen bir tohumdan açığa çıkan ağacın, zaman içinde adım adım şekillenmesi gibi...

İşte âyette belirtildiği gibi; “Allah alâ kulli şeyin kadir” Allah hakikatine ancak ve ancak varlığın kudretini anladığımız zaman erişebiliriz.

Her varlıkta bir kudret vardır, her şeyde bir kudretin bir akışı vardır.

Varlık bir kudret denizinin içinde akar gider.

Her varlık o kudretin şekillenmesidir.

Hiçbir şey yoktur ki, o kudret deryasının içinde olmasın.

İnsan dönüp kendi vücûduna baktığında, nefes alıp vermesi de, kâlbini atması da, her hücrenin çalışmasını da o kudretin göstergesidir.

Kişinin bu kudreti inkâr etmesi mümkün değildir.

Allah'ı layıkıyla anlamak, varlıkta olan kudreti anlamakla mümkündür.

Allah'ın sübûtî sıfatlarından biri "Kudret" sıfatıdır.

Kudret sıfatı, tüm sıfatların işleyişinde vardır.

İnsan, vücûdunda olan kudreti, yâni gücü anlamaya çalışmalı, o gücü o kudreti asla kendine nispet etmemelidir.

İnsan, kendindeki kudretin sahibini anlar, O'na teslimiyet içinde yaşarsa, mü'minlerden olur, Sâlih kimse olur.

Bütün varlık, Allah'ın rahîmiyet boyutundan açığa çıkmıştır.

Bakara Sûresi 163: "Ve ilâhukum ilâhun vâhid lâ ilâhe illâ huver rahmânûr rahîm."

Meâli: "Sizi var eden, tek var edicidir, O'ndan başka var eden yoktur. O tüm varlığı özünden var edendir, tüm varlığı rahmetiyle sarandır."

Allah, her varlıkta tekliğini gösterir.

Allah, fiiliyle tektir, O'ndan başka işleyen yoktur.

Allah, sıfatlarıyla tektir, O'ndan başka sıfat sahibi yoktur.

Allah, zâtıyla tektir, O'ndan başka vücûd sahibi yoktur.

Allah, zâtıyla ehâddır, sıfatlarıyla vâhiddir.

Allah, zâtıyla da tekliğini gösterir, sıfatlarıyla da tekliğini gösterir.

Cümle vücûdları tutan tek zât Allah'tır.

Her bir sıfatıyla varlığı ihâta eden Allah'tır.

Her varlıkta Allah'ın hayy sıfatı vardır, tüm varlıktaki hayy sıfatı tek sıfattır.

Allah, hayydır, kayyumdur.

O'ndan başka hayat sahibi yoktur, O'ndan başka kudret sahibi yoktur.

Âl-i İmrân Sûresi 2:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

Allahu lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyûm

Allah lâ ilâhe illâ huve : Allah, ilah, güç, yok, ancak, o vardır,

El hayyu : Diri olan,

El kayyûm : Diriliği ile sürüp giden, diriliğiyle tutan,

Meâli 1: "Allah'tan başka güç yoktur, O'ndan gayrısı yoktur, diri olandır, varlığı diri tutan sürüp gidendir."

Meâli 2: "Allah, edindiğiniz ilâhları yok edin, sadece O'na yönelin, O her varlıkta diri olandır, O her varlıkta sürüp gidendir."

Meâli 3: "Allah, O'ndan başkası yoktur, sadece O vardır, O her yerde diri olandır, O her varlığa hâkim olandır."

Hayy; diri olan, canlı olan, ölümsüz olan demektir.

Varlığın ardında varlığı tutan, varlıkta hayy olan tüm kâinatın tek sahibi olan, tüm vücûdları tutan zât ancak Allah'tır.

Hayy, hayat, hayret, ihya, muhyi, hayal, haydi, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Bu kelimelerin aslı "Hû"dur.

Her varlık "Hayy" sıfatıyla yaşam bulur ve yaşamını devam ettirir.

Her varlıkta olan dirilik "Hayy" olan Allah'a mahsustur.

Mü'min Sûresi: 65: "Huvel hayyu lâ ilâhe illâ huve fedûhu muhlisîne lehud dîn el hamdu lillâhi Rabbil âlemîn."

Meâli: "Diri olan O'dur, O'ndan başka diri olan yoktur. Bundan sonra tüm içtenliğinizle O'na yönelin. Din O'na aittir. Bütün tecelliler, bütün varlığı vücûdlandırın Allah'a mahsustur."

Kişinin vücûdundaki diriliğin sahibi, Allah'tır.

Kişi, vücûdunu kendine nispet etmemelidir.

Ve bilmelidir ki, tüm vücûdların tek sahibi vardır, O da Allah'tır.

Hayy esmâsı, Allah'ın sıfat-ı subûtiyesindedir.

Sıfat-ı Sübûtiye: Hayat, ilim, irade, semi, basar, kudret, kelâm ve bunların kaynağı olan Tekvin.

Cümle varlık, hayy olandan açığa çıkar ve hayy olanla hareket eder.

Âlemde cansız diye bir şey yoktur, her varlık Allah'ın hayy sıfatıyla diridir, canlıdır.

Teslimiyet ve tevekkül, hayy olan Allah'adır.

Kişi, yaşamında, her varlığı hayy sıfatıyla ayakta tutanın Allah olduğunu unutmadan yaşmalıdır.

Kişi, hangi varlığa bakarsa baksın, onda hayy olanın Allah olduğunu bilmelidir.

Allah'ın varlıktaki hayy sıfatının varlığa hâkim olması, kayyum sıfatı ile alâkalıdır.

Kayyûm sıfatı "Hayy" sıfatının varlıktaki sürüp giden boyutudur.

Kıyam, kayyum, kıyame, ikame, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Allah kayyûm esmasıyla, her varlığı ayakta tutar, kontrol eder.

Allah varlığı, işleyişiyle ve nitelikleriyle ayakta tutar, kontrol eder.

İşte bu kayyûm esmasının tecellisidir.

Kayyûm esmâsı, her varlıkta ikâme boyutudur.

İkâme, her varlıkta olan işleyiş boyutudur.

Tüm varlıkta fiiliyle fâil olan Allah'tır.

İkâme kelimesi, kıyam-kayyûm kelimesinden gelir.

Kıyâm'ı incelediğimiz zaman; varlığı ayakta tutanın, varlığın vücûdunu tecellileri ile tutanın Allah olduğunu anlıyoruz.

Varlığın beşeri vücûdunun ayakta durması, Allah'ın kayyum boyutu ile dir.

İnsanın namazda ayakta durması da kıyam-kayyum kelimesiyle anılır.

Namazda ayakta durma, yâni kıyam etme, Allah'ın varlığı kayyûm esmasıyla ayakta tutmasına işaret edilir.

Her varlık, kayyûm esmâsıyla ayakta durur ve sürüp gider.

Her varlığı hayy esmâsıyla ve kayyûm esmâsıyla ihâta eden Allah'tır.

Her varlığı kontrol eden Allah'tır.

Her varlıkta her an işleyen Allah'tır.

Her varlığı sıfatlarıyla kuşatan Allah'tır.

Her varlık Allah'ın hâkimiyetini gösterir.

Fiiliyle fâil olan Allah'tır.

Namazda kıyâmda durmanın hikmeti şudur:

“Allah'ım! Benim vücûdumu ve her varlığın vücûdunu her an ayakta tutan sensin.”

“Allah'ım! Her varlıkta her an fiilinle fâil olan sensin” idrâkidir.

Hiçbir varlık kendi vücûdunu tutamaz, o vücûdun özünde olan kudret, vücûdu ayakta tutar.

Toplumda, bir şirket için “Kayyum atandı” sözü de “Kayyûm” kelimesinden gelir.

Kayyum atandı sözü, “Devletin kontrolüne geçti” demektir.

İşte her varlığı her an ikame eden, yâni kontrol eden Allah’ın “El Kayyûm” esmâsıdır.

Allah her varlıkta, tüm esmalarıyla yüceliğini gösterir.

Her varlıkta yüce olan Allah’tır, Allah yüceliğini varlıktaki tecellileri ile gösterir.

Açığa çıkan her varlık, içiyle dışıyla Allah’ın tezahürüdür.

Her varlığın çeşit çeşit olması, her varlığın vücûdunda bir işleyişin olması, Allah’ın kendine mahsus tecellileridir.

Hiçbir varlık kendini var edemez, kendine şekil veremez, kendi vücûdunda olan işleyişi yapamaz.

İnsan kendi vücûdunu var edemez, kendi vücûdunu şekillendiremez, kendi vücûdunda olan sıfatların sahibi değildir.

İşte insan bunları çok iyi düşünmeli ve kendi vücûdundaki bir kudretin işleyişini anlamaya çalışmalıdır.

İnsan Allah’a, öncelikle kendinde şahit olmalı ve O’nun her varlıkta olduğunu idrak edebilmelidir.

Kur’ân göklerde bir yerde Allah olduğundan bahsetmez.

Her şeyin özünde olan, her şeyi içiyle dışıyla saran bir Allah’tan bahseder.

Tüm kâmil insanlar bizlere; “O’nu göklerde bir yerde aramayın, kendinizde arayın” diye öğütler vermişlerdir.

Varlığı incelemeyi, varlığın birbiriyle bağını anlamayı tavsiye etmişlerdir.

Kur’ân’da bu çok güzel belirtilir.

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil ver’id.”

Meâli: “Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız.”

İnsan, kendine şah damarından yakın olan Allah’ı, kendi vücûd şehrinde aramalıdır.

Kur’ân’ın tamamı, Allah hakikatine nasıl erişileceğini her âyetinde açıklar.

İsrâ Sûresi 14: “İkra kitâbek kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ.”

Meâli: Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.”

Bakara Sûresi:

47: “Sizlere, Beni ve tüm varlığı anlayacak şuuru verdik.”

67: “Allah, sizin vücûd varlığınızda her an işleyendir, eski cehalet hallerinizdeki o tapınmalarınızı yok edin.”

98: “Ve aklını, Allah’ı idrak etmek ve sevgiyle varlığı anlamak için değil de düşmanlık içinde kullanırsa, muhakkak ki o hakikatleri görmemezlikten gelip örtendir, Allah’ı anlayamadığından dolayı halleri düşmanlık üzeredir.”

Tüm Resûl, Nebî dediğimiz kâmil insanlar, hep varlığı okumayı, incelemeyi ve varlığın birbiriyle bağını anlamamızı tavsiye etmişlerdir.

İşte, Allah nedir, nerededir sorusunun cevabı kişinin kendi varlığında ve varlığın sisteminde gizlidir.

Eğer duyduklarımızda ve okuduğumuz kitaplarda kalırsak, varlığı incelemesek, varoluşu ve var edeni düşünmesek, Allah nedir sorusunun cevabını bulamayız.

Ey kardeşim!

“Allah nedir?” sorusunun cevabını mı arıyorsun?

“Allah var mı?” diye bir arayış içinde misin?

“Allah nerede?” diye sorguluyor musun?

“Allah var mı yok mu?” diye merak mı ediyorsun?

Bakacağıın yer kendi vücûdundaki kudrettir.

Bakacağıın yer her varlıktaki inkâr edilemez kuvvet, kudrettir.

Bakacağıın yer tüm âlemi saran muhteşem kudretin kendisidir.

Bakacağıın yer bütün mülktür.

Bakacağıın yer, kendi bedenindeki ve varlığın bedenindeki işleyiştir.

Bedeninde fâil olan O’dur.

Tüm varlıkta fiiliyle fâil olan O’dur.

Bakara Sûresi 253: “Ve lâkin Allah yefalu mâ yurîd.”

Ve lâkin Allah yefalu : Lâkin, amma, fakat, Allah, fâil olan, işleyen, yapan,

Mâ yurîdu : Şey, ne, değil, irade, istek,

Meâli: “Her varlığın işleyişinde fâil olan Allah’tır, var olan her şey O’nun iradesindedir.”

Nisâ Sûresi 47: “Ve kâne emrullâhi mefûlâ.”

Ve kâne emr Allah : Oldu, iş, hüküm, işleyiş, Allah,

Mefâil : Fâil olan, yapılan, işleyen,

Meâli: “Tüm varlığın işleyişinde fâil olan Allah’tır.”

İşte insan, varlıktaki işleyişi ve işleyişi yapan işleyiciyi anladığında, fiil fâil hakikatini anlayacaktır.

Tüm kâinat bir fiil’in hareket alanıdır, her varlık fiil’in dalgalanması ile hareket eder.

Tüm varlık fâil’in fiil’idir.

Fiil, fâil aynı anda aynıdır.

Fiil fâil'dir, fâil fiil'dir.

Kişi kendi bedeninde kendi fiil'inin sahibi değildir.

Yani kişi kendi bedeninin işleyişinde asla ve asla muktedir olan değildir.

Çünkü kişi, vücudunda olan atomdan hücreye, hücreden dokuya, dokudan bedene kadar olan tüm işleyişi yapan değildir.

Bu işleyişi yapan fâil'dir.

Fâil'in vücudun işleyişi boyutundaki durumu fiil'dir.

Fâil'in fiil boyutundaki adı fiil'dir.

Fiilin fâil boyutundaki adı fâil'dir.

İşte bu kâinat bir fâil'in fiil'idir.

Fâil kendi aslıyetini fiil'ile ispat eder.

Fiil, fâil'in kendini, fiil'ile ispat etmesidir.

Fiil'i yapan kimdir, fâil'dir.

Ortada bir fiil varsa, bu fâil'in kendini açığa çıkarmasıdır, kendini fiil'ile ispat etmesidir.

Her varlıkta inkâr edilemeyecek olan bir fiil yani bir işleyiş vardır.

Bu işleyişi yapan, hiç bir varlığın kendisi değildir.

Bu işleyişi her varlığın kendi enfûsî boyutunda yapan fâil'in kendisidir.

Eğer kişi, fiil ve fâil hakikatini anlarsa, yaratılışın hakikatine de ârif olur.

Ve böylelikle varlığın işleyişinde Allah hakikatine erişir.

Âyette belirtildiği her varlıkta fâil olan, yani işleyen Allah'tır.

Her varlıkta fiilin sahibi, sıfatların sahibi Allah'tır.

Onun için, Allah hakikatini kişi öncelikle kendinde bulmalıdır.

O bize şah damarımızda yakındır. Kâf Sûresi 16

O bütün her şeyi ihâta eden muhteşem kudrettir. Nisâ Sûresi 126

O bütün her şeydeki kudrettir. Mülk Sûresi 1

İnsanın aradığı tüm soruların cevabı, varlığın kendinde olan sistemdedir.

İnsanın Allah'a şâhit olacağı yer kendi vücûdudur.

Allah'a şâhit olacağı yer varlığın özüdür.

Allah birçok dilde farklı kelimelerle anılmıştır.

Tanrı-Tengri, Türkçe

God, İngilizce

Dieu, Fransızca

Dio, İtalyanca

Hûda, Farsca

El-Hû El- Hâ El- Eloha, İbrânice

El Hû-”ﷲ”- Allah, Arapça

El kelimesi; güç, kuvvet, kudret anlamındadır.

El kelimesi, birçok dilde Allah anlamında ifade edilmiştir.

Fenike dilinde El-Îl

İbranice: אל -'êl

Süryanice il-el-yl

Arapça; el-'îl

Akadca; el-il

Akadcada, İbranicede, Aramicede; İl-El kelimesi Tanrı anlamında kullanılmıştır.

Böylece bu kelime Arapça “El Hû” olarak akmıştır.

Anlıyoruz ki, o günün Kâmil insanları, varlığı saran muhteşem kudreti anlamışlar ve o kudrete “El; güç, kuvvet, kudret” demişlerdir.

Kâmil insanların; “her varlıkta Allah’ın eli vardır” diye söyledikleri, “her varlığı idare eden güç, kudret Allah’tır” anlamındadır.

İbraniceden gelen “Hû-Hâ” kelimesi de “O” demektir.

Hû El; güç, kudret, kudret O’dur, anlamındadır.

Yâni, Allah denilen, tüm varlığı, tüm âlemi saran, kudrettir.

El Hû-Allah-Tanrı-God-Deus-Dieu; güç, kuvvet, kudret O’dur.

Hangi dilde anarsak analım, varlığın özündeki kudret Allah’ın kendisidir.

İşte insan, kendinde ve varlığın özünde olan, hareketliliği meydana getiren o muhteşem kudreti inkâr edebilir mi?

Edemez elbette.

İşte, “Allah nedir-Allah var mı?” sorusunun cevabının olduğu yer; kişinin kendi bedenindeki ve varlığın özündeki o muhteşem kudrettir.

İnsan, Allah’ın ne olduğunun hakikatine, varlığın canlılığını, işleyişini, hareketliliğini tefekkür ettiğinde erişecektir.

Tüm kâinatı hareket ettiren, tüm kâinatı işleten bir kudret vardır.

Kuantum fiziği dediğimiz; molekül, atom ve atom altı parçacıkları ve daha ötesini hareket ettiren bir kudret vardır.

İşte asıl olan bu kudreti anlamaya çalışmaktır.

Bu kudretin meydana getirdiği canlılık, hareketlilik, işleyiş, hakikatin idrâk edileceği yerdir.

Tüm kâinatta Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojik sisteminin bir işleyişi vardır.

Bu işleyişi yapan bir kudret vardır.

Allah nedir, sorusunun cevabı, varlıktaki bu kudreti anlamakta gizlidir.

Bunu anlamanın kapısı da insanın kendi vücûdudur.

Aradığı tüm soruların cevabı da insanın kendinde gizlidir.

Onun için Hazreti Muhammed: “Kendini bilen Rabbini bilir”

Hazreti İsa: “Ben O’yum”

Hazreti Mûsâ: “Ben O’nu kendimde gördüm” demiştir.

Kişi kendi vücûdunu inkâr edemez, ona yok diyemez.

Kişi, görünen varlığı inkâr edemez.

Ben yokum, bu görünen varlık yok diyemez.

Görünen bir şey inkâr edilebilir mi?

Kişi, nefes alıp verendir, duyguları olandır, acıları olandır, hep bunlar kişinin kendi vücûdunun varoluşunun ispatıdır.

Kişi, kendi vücûduna dönmeli, onun yaratılışını anlamaya çalışmalıdır.

İnsan kendi vücûdunda olan muhteşem kudrete bakmalı, muhteşem işleyişe bakmalı, bunların nasıl olduğunu anlamaya çalışmalıdır.

Kişi dönsün kendine, nefes alıp verişini düşünsün.

Gözlerinin nasıl gördüğünü, nasıl var olduğunu düşünsün.

Kişi vücûdunun her organını her hücreğini düşünsün.

Bunlar nasıl var oldu, nasıl şekillendi desin?

Vücûdunda olan sonsuz niteliklere baksın.

Ey kardeşim!

Geç aynanın karşısına, aynadaki görüntüne bak.

Sen olmasaydın, aynada görüntün de olmazdı.

Şimdi de;

Dön evrene, Evrenin muhteşem kudretine bak, muhteşem işleyişine bak.

Görünen çeşit çeşit varlığa bak.

Varlığın oluşumuna, şekline bak.

Her varlık bir kudretin tecellisidir.

Her varlığın özündeki işleyiş, o kudretin işleyişidir.

Hakikate ulaşmak istiyorsan, o kudretle tanış.

O kudretin işleyişle meydana gelen enerjiyle tanış.

Her varlığın özünde, muhteşem bir güç kudret vardır.

Kâinatın kendinde, insan aklının alamayacağı bir kudret vardır.

Ateşte, havada, suda, toprağın kendinde, sonsuz bir kudret vardır.

Her varlık, o kudretten şekillendi, o kudretle devam etmekte.

Bir atomun, bir molekülün, bir hücrenin çalışması o kudret sayesinde.

O kudretin işleyişiyle meydana gelen enerji, evrenin kendisidir.

Bir damla sudaki enerji, Evrenin kendisidir.

Suyu oluşturan hidrojen ve oksijenin enerjisi hesaplara sığmaz.

Vücûdunda ve her varlıkta olan, o muhteşem kudret, Allah hakikatının cevabının olduğu yerdir.

Gel o kudreti anlamaya çalış.

O kudretin ardını hissetmeye çalış.

Ve Allah'ın ne olduğunu, o kudreti hissederek anla.

Her yeri saran, o muhteşem kudretin ne olduğunu idrâk etmeye çalış.

Öncelikle, gökte bir yerlerde olan Allah inancını terk et.

Öncelikle sana anlatılan bir Allah inancını terk et.

Gökte bir yerde olduğuna inandığın, görünmeyen bir Allah inancını bıraktığın an, kapılar sana açılmaya başlayacak.

Hevâna göre var ettiğin Allah inancını bıraktığın an, hakikatler sana bir bir açılacaktır.

Gel hevâna göre inandığın, hiç şâhit olmadığın Allah inancını bırak.

Bir din kavgasında olma, cemaat, tarikat, mezhep ayrımcılığının içine düşüp, kendi inancını yüce görmeyi bırak.

Cennet, cehennem kavgasında olma.

Kendini cennete sokup, senin gibi inanmayanları cehenneme sokmayı bırak.

Hevâna göre bir inancın içinde olma.

Bâtıl alanı bırak.

Hevâna göre inandığın Allah'a değil, seni kudretiyle kuşatan Allah'a dön, O'na şâhit ol.

Her varlıkta kudretiyle kendini gösteren Allah'a şâhit ol.

Ve bil ki O, bütün her şeydeki kudrettir.

Ve bil ki, "Sana şah damarından yakınım" âyetinin açılımı, "Senin vücûdundaki kudret benim" hakikatidir.

O kudreti reddetmek mümkün mü?

Ve bil ki sen, o kudretin ispatısın.

Ve bil ki sen, o kudretin şekillenmiş boyutusun.

Mülk Sûresi 1: "Tebârekellezî bi yedihil mulku ve huve alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "O Zatıyla yüce olandır, tüm kâinat O'nun yönetimindedir ve O bütün her şeydeki kudrettir."

Yerde olanlara, göklere bakalım.

Tüm varlığa bakalım.

Varlıktaki o muhteşem kudrete, işleyişe, niteliklere bakalım.

Bu âlem nasıl var oldu düşünelim, anlamaya çalışalım.

Allah hakikati varlığın özünde gizlidir.

Allah hakikati vücûdumuzda gizlidir.

Görünen hiçbir şeyi inkâr etmen mümkün değildir.

Görünen âleme yok demek, Allah'ı inkâr etmektir, O yok demektir.

Gel bu âlem nasıl var oldu anlamaya çalışalım.

Her varlıkta olan canlılık nedir bir düşünelim?

Hadîd Sûresi 2: "Lehu mulkus semâvâti vel ard yuhyî ve yumît ve huve alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "Göklerin ve yerin hükümrânlığı O'nundur. Hayat verendir ve sınırlayandır ve O bütün her şeydeki kudrettir."

Hadîd Sûresi 3: "Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin ve huve bi kulli şeyin alîm."

Meâli: "Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtin O'dur ve O bütün her şeydeki ilmin sahibidir."

Bu âlem O'nun zâhire çıkmış boyutudur.

Bu âlem evveliyle, âhiriyle, bâtinıyla, zâhiriyle O'ndan başka bir şey değildir.

Bu görünen varlık, O'nun zâhir görüntüsüdür.

Senin vücûdun, bizzat O'ndan gelen, O'nu gösteren, O'nun zâhir boyutudur.

Senin O'nu inkâr etmen, kendini inkâr etmendir.

Senin varlığı inkâr etmen, O'nu inkâr etmendir.

Gel, her varlıkta olan ve tüm âlemde olan o kudreti anla.

Senin vücûdunu kuşatan o kudreti anla.

Ve Allah hakikatine er.

O, düşüncelere sığmaz, kelimelerle anlatılmaz.

Gözle görülmez, ama görünen her şey O'nun zâhir boyutudur.

Varlığın ardı, görünmeyen boyutu, O'nun bâtın boyutudur.

Kelimelerle anlatılmaz, ama varlıktaki kelâm O'nun sonsuz ilmidir.

O'nun şekli olmaz, ama O tüm şekillerin sahibidir.

Menzili yoktur, O bir yerlerde değildir, O her yerededir, O her varlığa varlıktan yakın olandır.

Doğmuş değildir, doğurmuş değildir, tüm doğanlar O'ndan gelen O'nun tecellileridir.

Hayy olandır, kayyûm olandır.

Bâki olandır, Ulvî olandır.

Ekber olandır, Kadir olandır.

Tüm esmalarıyla kendini ispat edendir.

Allah her varlıktan vechini gösterir.

Bakara Sûresi 115: "Fe eynemâ tuvellû fe semme vechî Allah."

Meâli: "Nereye dönerseniz dönün Allah'ın yüzü oradadır."

Âyette belirtildiği gibi Allah, her varlıktan vechîni-yüzünü gösterir.

Niyazi Mısri bir ilâhisinde bunu çok güzel belirtmiştir.

Ol sana açmış durur dâim gözün

Sen yitirmişsin ya ararsın izin

Bî-cihet göstermiş eşyâda yüzün

Âdem isen "semme vechullâh"ı bul

Kande baksan ol güzel Allah'ı bul

Ârife eşyâda esmâ görünür

Cümle esmâda müsemmâ görünür
Bu Niyâzî'den de Mevlâ görünür
Âdem isen "semme vechullâh"ı bul
Kande baksan ol güzel Allah'ı bul
Allah, insandan ve cümle varlıktan zâhir olarak tecelli eder.
Allah, insandan ve cümle varlıktan yüzünü gösterir.
Âriflik makamına gelen, varlığa eşya olarak bakamaz.
Allah'ın tezahürü olarak bakar.
Allah'ın vechi-yüzü olarak bakar.
Varlığın özünde fiil fâil yüzü, sıfatlar mevsûf yüzü, vücûd
zât yüzü, rûh yüzü, nûr yüzü vardır.
Varlığın görüntüsü, beşer yüzüdür, nefis yüzüdür.
Varlığın dış yüzü ve iç yüzü vardır.
Sonuçta şunu anlıyoruz ki, varlığın iç yüzüyle dış yüzüyle
her yönü, Allah'ın vechî boyutlardır.
Allah'ın zâtına mahsus, sıfatlarına mahsus, fiillerine mah-
sus tecellileri, tecellilerinin yüzü vardır.
Aynı zamanda anlıyoruz ki zâhir demek sadece dış yüz
demek değildir.
Allah tüm tecellileri ile tezahür eder, yâni kendini zâhir eyler.
Görünen varlığa Allah'ın görüntüsü diyemeyiz, ayrı da di-
yemeyiz.
Görünen varlığa Allah'ın vechi-yüzü diyemeyiz, ayrı da
diyemeyiz.
Hiçbir şey Allah'tan ayrı değildir, ama hiçbir şey, şey cihe-
tiyle yâni eşya cihetiyle Allah da değildir.
Allah hakikati; evveliyle, âhiriyle, zâhiriyle, bâtınıyla bir
bütünlük içinde idrak edilmelidir.

Varlığın evveli, âhiri, zâhiri, bâtını, Allah hakikatine erişeceğimiz boyutlardır.

Hadîd Sûresi 3: "Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın"

Allah, kendi evvelinden, yâni kendi özünden varlığı halk eyledi.

Allah, varlığın yüzünden zâhir yüzünü tecelli ettirdi.

Allah, görünenin görünmeyen boyutunda kendini bâtın eyledi.

Allah, halk eylediği varlığı kendine döndürdü, âhir eyledi.

Allah âhirdir, yâni sonu yoktur.

Varlık ise sonludur, varlığın sûret yönü sona erse de, özü sonsuzdur.

Çünkü her şeyin özü Allah'tır, tüm âlem o özün yansımasıdır.

Bir varlık sûreten bitse de, onun tohumundan yeni bir oluşum meydana gelir.

Mesela, bir buğday tohumu diksek, buğday meydana gelir.

Daha sonra buğday bitkisi sararır solar ve toprak olur.

Ama tohumu kalır, yeni bir buğday bitkisi meydana getirir.

İşte, bir şeyin sona ermesi, ama o şeyin tohumundan yeni bir oluşum meydana gelmesi Allah'ın âhir esmasıdır.

Allah varlığın, evvelinde, âhirinde, zâhirinde, bâtınında her an tecelli edendir.

Cümle evrenler, cümle varlık, O'ndan ayrı değildir.

Allah, bir yerlerde oturan bekleyen değildir.

Her an her varlıkta tecelli edendir.

Evveliyle, âhiriyle, zâhiriyle, bâtınıyla O, O'dur.

Hadîd Sûresi 3:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Huve el evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin ve huve bi kulli şeyin alîm

Huve el evvelu	: O ilk, evvel, önce, evveli olmayan, başlangıç
Ve el âhiru	: Son, sonsuz, ahir, sonu olmayan,
Ve el zâhiru	: Açık, apaçık görünen, dışsal ve zahir,
Ve el bâtinu	: Bâtin, içsel, görünmeyen, gizli,
Ve huve bi kulli şeyin	: O, bütün her şey,
Alîm	: İlmin sahibi, ilmiyle var eden,

Meâli: “O evveli olmayandır, O sonu olmayandır, zâhir olan da O’dur, bâtin olan da O’dur.”

Varlığın evveli vardır, ama Allah evvelsizdir.

Varlığın sonu vardır, ama Allah sonsuzdur.

Zâhir olan, yani görünen, açığa çıkan, tezâhür eden ancak O’dur.

Bâtin olan, yani görünmeyen, bilinmeyen, varlığın iç âlemi olan ancak O’dur.

“Hû el zâhiri-zâhir O’dur-görünen O’dur.”

Görünen O’dur, yani zâhir olan Allah’tır.

Allah zâhirdir, yani görünür ne demektir?

Allah hangi boyutuyla görünür?

Allah, insanın kendinden ve her varlıktan her an apaçık görünür.

Bir tohumu düşünelim; tohumun içinde ağaç vardır, ama görünmez.

Tohum yarılıp, filizden ağaca akış başlayınca, tohumun içindeki zâhire çıkmış olur.

İşte görünen ağaç, tohumun özünden başka bir şey değildir.
İşte bu âlemin de açığa çıkması, görünmesi, Allah'ın kendinden başka bir şey değildir.

İşte, Allah, kendinden kendini zâhire çıkardı.

Bu görünen âlem, onun apaçık zâhire çıkmış boyutudur.

Fakat bu görününe Allah demek, Allah'ı görününe kayıt etmek demektir.

Ki bu doğru değildir.

Bu görününe, Allah'ın zâhir boyutu demek daha doğrudur.

Ki insanın gördüğü varlığın eşya boyutu, sonsuz evrenlerin bir noktası bile değildir.

Allah'ın, evvel yönü, âhir yönü, zâhir yönü ve bâtın yönü vardır.

Bu dört boyutu anlamak, Allah hakikatini hissetmektir.

Bu görünen âlem O'nun "El Zâhir" esmasının tecellisidir.

Bu âlem; görünen, görünmeyen, evvel, âhir yönüyle O'ndan başka bir şey değildir.

Varlığın sûret boyutu, O'nun zâhir boyutudur.

Zâhir boyutunda her an bir değişim vardır.

İşte Allah'ın zâhir boyutu; varlığın görünen boyutudur.

O'nun zâhir boyutuna; beşer denilir, sûret denilir, Dünya denilir, Evren denilir, Evrenler denilir, tecelliler boyutu denilir.

Görünen her varlık, O'ndan gelir, O'nunla kuşatılır, O'nunla işler, O'nunla O'na döner.

Zâhir boyutunun içinde, bâtın boyutu vardır.

Bu boyutlar evvelden âhire her an akar durur.

İşte özden açığa çıkmış boyuta zâhir boyutu denir.

Tohumun özünden açığa çıkana, ağaç denildiği gibi.

Allah “El zâhir” esmasıyla kendini aşikâr eyler.

Allah “El zâhir” esmasıyla kendini zâhir eyler.

Allah “El zâhir” esmasıyla kendini, kendiyle her an gösterir.

O’nu görende O’dur.

Aynada kişinin kendini gördüğü gibi.

Allah’ta varlık aynasından her an kendini görür.

“Gizli hazine idi, zâhir olmak istedi

Allah kendi özünden, kendini halk eyledi.”

“Beşer denen âlemde, zâhir oldu göründü.

Kendinde ne var ise, onu aşikâr eyledi.”

HADÎD SÛRESİ:

1- Göklerde ve yerde ne varsa, Allah’ın tecellileridir. Tüm değerlerin yüce sahibi, tüm varlığa hâkim olan O’dur.

2- Göklerin ve yerin hükümrânlığı O’nundur. Hayat verendir ve sınırlayandır ve O bütün her şeydeki kudrettir.

3- Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtın O’dur ve O bütün her şeydeki ilmin sahibidir.

4- Ki O’dur yerleri ve gökleri, bir intizam bir güzellik içinde yaratan, bütün her yeri saran. Yerin içine ne girer, ondan ne çıkar, gökten ne iner, oraya ne yükselir, her şey O’nun ilmiyledir. Nerede olursanız olun O sizinle beraberdir ve Allah, yaptığınızı şeylerden her an hakikatlerini incelikleriyle gösterir.

5- Göklerin ve yerin hükümrânlığı O’nundur ve tüm varlıkta her an işleyen Allah’tır.

6- Geceyi gündüzle birleştirir ve gündüzü geceyle birleştirir ve O gönüllerdeki ilmin sahibidir.

MÛLK SÛRESİ:

1- O Zâtıyla yüce olandır, tüm kâinat O’nun yönetimindedir ve O bütün her şeydeki kudrettir

2- Ki O'dur halkeden, hayat veren ve sınırlayan. Siz hakikatleri anlama içinde olun. Sizden hanginiz hakikatleri anlarsa güzel amellerde olur. O tüm değerlerin yüce sahibidir, mağfired edendir.

3- Ki O'dur sizleri belli merhalelerle bir yücelik içinde halkeden. Rahmetiyle yaratmasında bir eşitsizlik göremezsin. Haydi, çevir döndür bakışlarını, bir yarık bir çatlak görüyor musun?

4- Sonra tekrar tekrar bakışlarını döndür, incele, bakışlarını kendine çevir, acizliğini ve hiçbir şeyin sahibinin sen olmadığını anla.

5- Yerde ve gökte ne varsa, nûrumuzu yansıtır bir halde sıfatlandırdık ve varolan her şeyi Biz düzenledik. Şeytani hal-ler içinde olan kimse, o hakikatleri anlamaktan uzaktır. Bizi anlayamayıp ötekileştirmenin cehaletinde kalanlara sıkıntılar vardır.

ÂL-İ İMRÂN SÜRESİ:

1- Elif, Lâm, Mîm

2- Allah; ilah yoktur, O vardır, diri olandır, varlığı diri tutan sürüp gidendir.

3- Hakikatleri tüm varlık kitabından sana sunandır. Gerçek olduğunu tüm varlıktaki gücü ile gösterendir. Yasaları ve huzur veren bilgileri sunandır.

4- Önceden beri insanlara yol gösterendir, hakk ile batılı fark edecek şuuru sunandır. Allah'ın ayetlerini görmemezlikten gelip örtenler, daha fazla sıkıntılarda kalırlar. Allah, tüm varlıktaki niteliklerin yüce sahibidir, her varlıktaki gücün sahibidir.

5- Yerde ve gökte bir şey yoktur ki Allah'tan ayrı olsun.

6- Ki O'dur rahîmlerde sizi şekillendirip vücudlandıran. Nasıl irade ederse öyle şekil verir. İlah yoktur, O vardır. Tüm varlıktaki niteliklerin yüce sahibidir, tüm varlığa hâkim olandır.

EN'ÂM SÜRESİ:

1- Allah tüm niteliklerinin sahibidir. Ki O'dur gökleri ve yeri halkeden ve karanlıklardan, aydınlığa çıkararak. Böyle iken hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler, kendilerini Rablerine eş tutuyorlar.

2- Ki O'dur sizi özünden halkeden. Sonra belli bir vakit takdir eden ve belirlenmiş vakit O'na aittir. Böyle iken siz şüphelerde kalıyorsunuz.

3- Allah O'dur ki; göklerde ve yerde bulunanları, gördüklerinizi ve göremediklerinizi ilmiyle varedendir. Yaptığınız eserlerdeki ilmin sahibidir.

4- Onlara her varlıktan her an sunulan şeyler bir delildir, onları vücudlandırmanın delillerindedir. Ancak onlar onu anlamaktan yüz çevirdiler.

97- Ki O'dur her şeyi bir ölçü ile düzenleyen. Sizler o yıldızların ölçüsü ile karada ve denizde, karanlıkta yol bulursunuz. İnsanlar hakikatleri bilsinler diye ayetleri tüm varlıktan en ince ayrıntısına kadar açıklıyoruz.

98- Ki O'dur sizleri tek nefisten vareden. Sonra vücudlarınızı kararlı bir halde durduran ve vücudlarınızı bir emanet olarak size sunan. İnsanların iyice anlayıp bilmeleri için ayetlerimizi en ince ayrıntısına kadar açıklıyoruz.

99- Ki O'dur gökten suyu indiren ve onunla her türlü nebatlar çıkararak. Sonra da ondan yeşillikler vareden. Ondanda iç içe geçmiş daneler vareden. Hurma ağacının dallarından sarkmış hurma salkımları vareden. Birbirine benzeyen ve benzemeyen, üzüm, zeytin ve nar bahçeleri vareden. Artık onların olgunlaşmış meyvelerine bakın görün. Muhakkak işte bunların içinde inanan kimseler için elbette deliller vardır.

TİN SÜRESİ:

1- Öze ve özden gelen sıfatlara.

2- Sıfatlarla donatılmış insan vücuduna.

3- Emin olunan gönül şehrine.

4- İnsanı Ahsen-i Takvîm üzere halkettik.

5- Sonra onu tüm saflığıyla kendi dünyasına bıraktık.

6- Bundan sonra ancak iman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar, işte onlara tükenmeyen karşılıklar vardır.

7- Artık bundan sonra sana yaratılış yasalarını ne yalanlatabilir.

8- Allah hükümleriyle bütün her şeye hâkim olan değil midir?

ŞEMS SÛRESİ:

1- Güneşe ve aydınlığın gelişine.

2- Ayı takip ettirene.

3- Gündüzü açığa çıkarana.

4- Geceyi kaplatana.

5- Gökyüzüne ve onu düzenleyene.

6- Yeryüzüne ve onu yayıp döşeyene.

7- Kişiye ve onu sıfatları ile düzenleyene.

BELED SÛRESİ:

1- İnsanın bedeninde gerçeklerden başka bir şey yoktur.

2- İşte sen o bedenini iyi tanı.

3- Doğurtanı ve doğanı tanı.

4- Gerçek olan şu ki, insanı kendimizden vattik. Onun müşkil halleri olacaktır.

5- Yoksa o, kendinde bir gücün varlığını olmadığını mı sanıyor?

A'LÂ SÛRESİ:

1- Seni vücudlandıran; işaretleriyle, tecellileriyle, Ulvîye-tiyle sendedir.

2- Ki O'dur halkeden ve şekil verip düzenleyen.

3- Ki O'dur bir ölçüyle vareden, varetmediği her şeyden yol gösteren.

4- Ki O'dur tüm varlığı ortaya çıkararak.

5- Sonra da varlığı bir değişim içinde hareket ettiren O'dur.

6- Sana tüm varlıktan hakikatleri her an okuyoruz, artık bunu anla, unutma.

7- Allah'ın dilemesinin dışında bir şey varolmaz. Muhakkak ki görünen ve görünmeyen her şeyi ilmiyle vareden O'dur.

8- Ve sen, Bizi anlamının rahatlığıyla huzur içinde olacaksın.

9- Bundan sonra hakikatlerden faydalanmak isteyenlere hakikatleri hatırlat, hakikatleri an.

10- Hakikatleri düşünüp anlayan kimse huşû duyar.

11- Hakikatlerden uzak duran ise ikilikte kalır.

TÂRIK SÜRESİ:

1- Ulvî Âlem ve ondan yansıyan nura.

2- İdrak ettin mi o güçlü nurun ne olduğunu?

3- Sonsuzluğa akıp giden içinde hayat taşıyan o ışığı.

4- Bütün nefisler onunla korunur.

5- İnsan, yaratılışının inceliklerini değerlendirmek üzere baksın.

6- Dökülen bir meniyle birleşen yumurtadan yaratıldı.

7- Sağlam kemikler arasından dışarı çıktı.

8- Muhakkak ki o aslı olan kudret sahibine dönecek.

9- İnsanın bilemediği hakikatler tüm varlıktan her an sergilenir.

10- Onun kendine ait bir gücü yoktur ve üstünlüğü de yoktur.

11- Kendi özü Ulvî Âlem'e döner.

12- Topraktan gelen bedeni toprağa gider.

13- Doğrusu bu elbette daha önceden verilmiş bir hükümdür.

14- Bunlar anlamsız sözler değildir.

15- 16- Doğrusu çeşitli kötülüklerde kalanlar kendilerini aldattılar ve sonlarını bilemeyip aldandılar.

17- Öyle ki yine de hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerin, hakikatleri anlamaları için az da olsa zamanları vardır.

TEKVÎR SÛRESİ:

1- Zâtında bütün her şey toplandığı zaman.

2- Sıfatlar Zâtında kaybolduğu zaman.

3- Büyüklük, gurur halleri kaybolup gittiği zaman.

4- Kendine nispet edilen tüm değerler bırakıldığı zaman.

5- Vahşi haller bağlandığı zaman.

6- Kemalât yükseldiği zaman.

7- Canlar birleştirildiği zaman.

8- 9- Masumlar, günahı neydi ki yazık edildi, diye araştırdığı zaman.

10- Gerçekler açığa çıktığı zaman.

11- Ulvî Âlem sıyrılıp açıldığı zaman.

12- Sıfatları kendine nispet etmenin o cehalet halleri bırakıldığı zaman.

13- Huzura yaklaşıldığı zaman.

14- Nefsler ne taşıdığını bilecek.

15- Hakk'ın Halkoluşunda gerçeklerden başka bir şey yoktur.

16- Hakk Halkta sürer gider.

YÛNUS SÛRESİ:

1- Elif, Lâm, Râ. Tüm varlık işaretleriyle apaçık bir kitaptır, tüm varlığa hâkim olana aittir.

2- Onlardan kâmil bir kişinin ulaştığı hakikatlerimizi bildirmesi insanlara acayip mi geldi? İnsanlara hakikatleri açıklayıp

uyardı ve iman eden kimselere hakikatleri müjdeledi. Muhakkak ki hakikatler üzere olanlar kendilerini vücudlandırana ait olan hakikatlere içten bağlıdırlar, irfâniyette ileri giderler. Hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler ise, elbette bu apaçık aldatmadır, derler.

3- Muhakkak ki sizi vücudlandıran Allah'tır. O, gökleri ve yeri bir intizam, bir güzellik içinde halkedendir, sonra bütün her yeri sarandır, bütün varlığı düzenleyendir, bütün varlıktan işleyendir. Başka şefaât eden yoktur, ancak O'dur varlığın varoluşunda yetkili olan. İşte sizi vücudlandıran Allah budur. Artık O'nun kulu olduğunuzu anlayın. Hâlâ varlığın yaratılışını düşünüp, ulaştığınızı o hakikatlerle bu âleme bakmaz mısınız?

4- Hepinizin kaynağı O'dur. Ortaya çıkan tüm varlık Allah'ın hakikatlerini gösterir. Muhakkak ki halkoluşun ilk başlangıcı O'dur, sonra dönüp varılacak yer O'dur. İman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar adalet üzeredirler. Yakıp yıkıcı hallerle beslenenler ise, onlar hakikatleri görmemezlikten gelen kimselerdir ve hakikatleri görmemezlikten gelip örtmelerinden dolayı acı azaptadırlar.

5- Ki O'dur güneşi ışık kaynağı yapan ve aydan o nuru yansıtan ve onun bir menzili, bir ölçüsü vardır, onunla yılların sayısını bilirsiniz. Allah'ın halkettiği şeylerde bir hesap vardır. İşte bilen kimselerden olmanız için, tüm varlıkta hakikatleri gösteren en ince ayrıntısına kadar deliller vardır.

6- Muhakkak ki gece ve gündüzün farklılığında, göklerde ve yerde Allah'ın halkettiği şeylerde, fenalardan korunmak isteyen kimseler için elbette deliller vardır.

BAKARA SÛRESİ:

22- Ki O'dur; sizi sıfatlarıyla düzenleyen, yeryüzünü yayıp döşeyen ve gökyüzünü kuran ve gökten suyu indiren, sonra da onunla ürünler çıkartan. Sizler onlardan faydalanırsınız. Artık Allah'a eş koşmayın ve siz bilenlerden olun.

29- Ki O'dur sizi ve yeryüzünde ne varsa hepsini halke- den. Sonra gökleri bir istikamette düzenleyen ve onlarda olan her şeyi, yücelikleri gösterir bir şekilde güzelce düzenleyen ve O'dur bütün her şeyi ilmiyle vareden.

115- Doğu da ve batı da Allah'ındır. Nereye dönerseniz dönün Allah'ın yüzü oradadır. Muhakkak ki bütün her şeyi ilmiyle kuşatan Allah'tır.

255- Allah; O'ndan başka güç yoktur, O vardır. Diri olandır. Varlığı ayakta tutan, sürüp giden diriliğin sahibidir. O'nun yaşı olmaz, uyuması olmaz. Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa her şeyin sahibidir. Ki O'dur şefâat eden. Bütün her şeyin varoluşu O'ndandır, O'nun yetkisindedir. Geçmişteki var olan şeyler, gelecekteki var olacak şeyler hep O'nun ilmiyledir. O'nun ilmi olmadan hiçbir şey kavranamaz. Her şey O'nun isteğiyle var olur. O'nun kürsüsü; gökleri ve yeri, her şeyi kuşatmıştır. O, bütün her şeyi muhafaza edendir, O'na zorluk yoktur ve O, ilmiyle yüce olandır, varlığın varoluşunda karar sahibidir.

HACC SÜRESİ:

5- Ey insanlar! Varlığı açığa çıkaran hakkında eğer şüphe içindeyseniz, kendi varoluşunuza bakın. Sizi topraktan oluşturduk, sonra bir nutfeden, sonra onu bağlayıp ilıştirdik, sonra embriyoyu şekillendirip geliştirdik, sizinde görebildiğiniz gibi şekillendirip geliştirdik ve isteğimiz doğrultusunda doğuncaya kadar, belli bir süre rahimlerde tuttuk. Sonra bir bebek olarak sizi çıkardık. Sonra siz bir olgunluk içinde büyür güçlenirsiniz. Sonra bir yaşlılık içinde olursunuz. Sizden kiminiz önceden vefat eder ve kiminiz belli bir süreye kadar ulaşırsınız. Bir şeyler bilirken bilmez halde olursunuz. Görürsün ki yeryüzü kuru iken, sonra onun üzerine indirdiğimiz su ile bir hareketlenme ve kabarma olur ve güzellikler içinde her çeşit bitki ortaya çıkar.

6- İşte muhakkak ki gerçek olan Allah'tır. O hayat verendir, ölümü sunandır ve muhakkak ki O bütün her şeydeki kudrettir.

7- Muhakkak ki ölüm vakti başa gelecektir, onda şüphe yoktur. Muhakkak ki tüm varlığı ortaya çıkarmanın Allah olduğunu anlayan kimseler bir yücelik içinde olur.

SECDE SÜRESİ:

4- Gökleri ve yeri ve onlarda olan her şeyi, noksansız bir güzellik içinde halkeden Allah'tır. Sonra bütün her yeri yüceliği ile sarmıştır. Sizin için O'ndan başka bir dost ve şefâat eden yoktur. Bundan sonra hâlâ hakikatleri düşünüp, o hâl ile bu âleme bakmaz mısınız?

5- Bütün kâinattaki varoluşu düzenleyip işleyen O'dur. Her şey O'nun ölçüsüyle her an O'ndan açığa çıkar. Varolan tüm nesnelere O'nun ünsiyeti ile durur.

6- O, tüm kâinattaki görünmeyen, bilinmeyen her şeydeki ilmin sahibidir ve varlığı özünden varedendir, tüm niteliklerin yüce sahibidir, her an her yerde hazır olmandır.

7- Ki O bütün her şeyi en güzel bir şekilde halkedendir ve insanın halkoluşu O'nun özünden başlamıştır.

8- Sonra insanı nesilden nesile kolaylıkla akıp gidecek bir halde düzenledi.

9- İnsanı sıfatlarıyla şekillendirip düzenledi, rûhundan içine üfledi. Size iştihayı ve görmeyi ve idrak etme gücü verdi. Sıfatların sahibini bilip teslim etmede ne kadar da zayıf davranıyorsunuz.

İHLÂS SÜRESİ:

“Anlat: Allah'ın teklifini, Allah'ın samedliğini, doğmuş olmamasını ve doğurmuş olmamasını, teklifinde O'nun denginin olmamasını.”

ÖZÜNDEN

Allah seni halk etti, kendi ulvî özünden
Şekil verdi giydirdi, seni insan eyledi

Sana akıl bahşetti, O'na şâhit ol diye
Akıl denen cevheri, sana ikram eyledi

Oku canlı kitâbtan, nice sırrı sendedir
Senin vücûd şehrini, canlı kitâb eyledi

Aşk ulvî bir duygudur, hakikatin yoludur
Aşk denen o duyguyu, sana ihsân eyledi

Gönül O'nun evidir, temiz eyle gönlünü
Gönül denen o nûru, sana lütuf eyledi

SENSİN ALLAH'IM

Varlığın aslı sensin, her şeydeki kudretsin
Cümle görünen âlem, sensin sensin Allah'ım

Yerde gökte ne varsa, senden ayrı değildir
Her şeye hâkim olan, sensin sensin Allah'ım

Çeşit çeşit varlığı, kendinden halk eyledin
Varlığı inşa eden, sensin sensin Allah'ım

İnce ince nakşettin, şekil verdin giydirdin
Her varlığın nakkaşı, sensin sensin Allah'ım

Lâ fâile illâ hû, kulun fiili olmaz
Varlıkta fâil olan, sensin sensin Allah'ım

Cümle sıfat senindir, kulun sıfatı olmaz
Varlıkta mevsûf olan, sensin sensin Allah'ım

Bedenlerin Zâtısın, senden gayrı mevcûd yok
Vücûd-u mutlak olan, sensin sensin Allah'ım

Evvel ve âhir olan, zâhir ve bâtın olan
Rahîm ve Rahmân olan, sensin sensin Allah'ım

SON DEĞERLENDİRME

Bu kitabımızda “Nefs-Rabb-Hakk-Allah” kavramlarını Kur’ân ölçüsüyle incelemeye çalıştık.

Anladık ki inanç gruplarında anlatıldığı gibi; nefis kötüdür, nefis şeytandır, nefis sizin düşmanınızdır, nefsinizi öldürün diye anlatılan bilgiler, Kur’ân ölçüsüyle doğru değil imiş.

Nefs, kişinin öz varlığı imiş, bedeni imiş.

Görünen her varlık nefsin elbise giymiş hâli imiş.

Kur’ân’da geçen; “sizi tek nefisten yarattım-ellezi halakakum min nefsi vâhidet” âyeti, nefsin anlaşılması için kapılar açar.

Kişi kendini bilmeli, yaratılışını anlamalıdır.

Hazreti Muhammed’in “nefsini bilen Rabbini bilir” yâni “kendini bilen kendi vücûdunun sahibini de bilir” sözü çok iyi anlaşılmalıdır.

Yoksa toplumda anlatılan; nefis kötüdür, nefis şeytandır sözünü doğru bilmeye devam ederiz.

Nefsini bilen, muhakkak ki vücûdunun sahibini de bilecektir.

Önemli olan kişinin, kendinin ve varlığın nasıl yaratıldığını ve yaratıcının ne olduğunu anlamaya çalışmasıdır.

Görünen varlık ve kişinin bedeni okunacak olan en güzel kitâbdır.

O kitâbın her sayfası nice yaratılışın sırları ile sarılıdır.

Kişi, temiz bir akılla ve gönülle, o kitâba sarıldığında nice hakikatlere erişecektir.

İnsan kendi hakikatini bilmek için kendi vücûd kitâbına dönmeli ve o kitâbı ilmî bir tefekkür içinde okumalıdır.

İnsan kendi vücûd kitâbını okuduğunda, kendi varoluşunu anlayacaktır.

Kendi nasıl var olmuşsa, varlık da öyle var olmuştur.

Kendimizi ve görünen bu varlığı inkâr edemeyiz,

Önemli olan inkâr edemediğimiz kendi vücûdumuzu ve varlığı anlamak için bir tefekkür içinde olmaktır.

Kendimizi ve görünen bu varlığın yaratılışını ve yaratıcısını anlamak için; aşk, samimiyet, sadâkat, teslimiyet içinde ilmî olarak bir tefekkür içinde olduğumuzda, birçok sorunun cevabına ulaşabiliriz.

Bilmeliyiz ki aradığımız tüm soruların cevabı kendimizde ve cümle varlıktadır.

Kişi kendi vücûdunun nasıl yaratıldığını tefekkür ettiğinde, Nefs-Rabb-Hakk-Allah hakikatini anlayacaktır.

Bilecektir ki nefis; kendi öz bedeni, öz varlığıdır.

Rûhun üflenmesiyle ten elbisesi giymiş bedenidir.

Rabb; bedenini var eden, işleten, tutan, bedeninin sahibidir.

Allah'ın bir bedendeki zâtının karşılığıdır.

Tüm âlemi tutan ilâhi kudret Allah sırrıdır.

Her bir varlığı tutan ilâhi kudret Rabb sırrıdır.

Hakk ise, her varlığın taşıdığı rûh sırrıdır.

İşte bu kitâbımızda bu kavramları Kur'ân ölçüsüyle anlamaya çalıştık.

Anladık ki Nefs; kişinin öz bedenidir, kendisidir, varlığın bedenler boyutudur.

Rabb; bedendeki işleyişi yapan Zâttır, bedeninin sahibidir, efendisidir.

Hakk; üflenen rûh sırrıdır, tüm varlığın özüdür, hakikatidir.

Allah; tüm âlemdeki ve her bir varlıktaki ilâhi kudrettir, varlığın kendinden halk edendir, varlıkta kendini gösterendir, her şeye malik olandır.

İşte, bu hakikatleri anlayan, İnsan makamına, İslâm makamına erişecektir.

İslâm olmak, hakikatlere ermekle mümkündür.

Duyduğumuz her sözün aslını araştırmalıyız.

Hemen inanmamalıyız, hemen karşı da çıkmamalıyız.

Düşünmeliyiz, araştırmalıyız, doğru olup olmadığını anlamaya çalışmalıyız.

Allah insana düşüneceği, akledeceği, hakikate erişeceği bir beyin nasip etmiş.

İnsan beyninin kıymetini bilmelidir.

Onu öfke, hiddet, gurur, kibirle kirletmemelidir.

Onu bilmişlikle, başkasını hor görmekle, kendini yüce görmekle kirletmemelidir.

Beynini ilme yönlendirmeli ve hakikate şâhit olma yolunda olmalıdır.

İnsan kendi yaratılışını anladıkça, Allah hakikatini anlayacaktır.

Allah hakikatini anladıkça Sâlih insan olacak ve çevresine faydalı bir kimse olacaktır.

Önemli olan İslâm makamına ermektir.

İslam şuuruyla yaşamaktır.

Allah'a teslimiyet ve tevekkül içinde olan kimse, ilâhi huzuru gönlünde hissedecektir.

Allah'a teslimiyet içinde olan kimsenin korkuları, kaygıları mahsun olma durumları olmayacaktır.

Yûnus Sûresi 62:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

E lâ inne evlîyâ Allah lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenun

E lâ inne evliya Allah : Yoktur, muhakkak, elbette, dost, evliya,
Allah

Lâ havfun aleyhim : Korku yoktur, kaygı yoktur, onlara

Ve la hum yahzenûne : Yok, onlara, mahzun, üzgün, kederli,

Meâli: “Allah’ın dostluğuna sığınanlara korku yoktur, mahzun olmak yoktur.”

İnşallah layıkıyla Allah’ı bilenlerden oluruz.

İnşallah layıkıyla Allah’a teslimiyet içinde oluruz.

İnşallah layıkıyla Allah’a tevekkül içinde oluruz.

Bu kitâbımızda bilmeden hatamız olmuşsa Rabbim bizi affetsin.

İnşallah Kur’ân’ı layıkıyla okuyanlardan ve layıkıyla anlayanlardan olalım.

Sevgiyle huzurla kalın.

Allah’a teslimiyet içinde kalın.

Başınıza, nasıl bir sıkıntı gelirse gelsin, Allah’a tevekkül içinde olanlardan olur.

Ölümü asla unutmayın.

Hiçbir kimseye zerre kadar zarar vermeyin.

Çevrenize yardımcı olun.

İhtiyacı olanın sıkıntısını gidermeye çalışın.

Hiç unutmayalım Allah bizleri, birbirimize iyi şeylerde yardımcı olmamız için yarattı.

Gönlünüzde ilâhi aşk eksik olmasın.

Gönlünüzden sabır, metanet eksik olmasın.
Gönlünüzden huzur eksik olmasın.
Sevelim, sevindirelim.
Güvenelim, güvendirilelim.
Birbirimize sarılalım, moral olalım.
Birbirimize sıkıntılarımızda koşalım yardım edelim.
İlimden ayrılmayalım.
Tevhîd şuuruna erişenlerden olalım.
İslâm makamına erişenlerden, Müslüman olarak yaşayan-
lardan olalım.
Aşkla kalın.
Huzurla kalın.
Sevgiyle kalın.
Tefekkürle kalın.

İsmail Dinçer
30-03-2024